

Begroting 2025

Meerjarenraming 2026 – 2028

GEMEENTE HEILOO

INHOUDSOPGAVE

Aanbiedingsbrief **1**

Financiële positie **3**

Overzicht structureel begrotingssaldo 3

Actuele verwachting totaal incidentele baten en lasten 2025 ..... **3**

Gevolgen septembercirculaire 2024 4

Totaaloverzicht financiële mutaties 7

Baten en lasten per programmaonderdeel 9

Incidentele baten en lasten 10

Financiële uitgangspunten **11**

PROGRAMMA 1. Een sociale en vitale gemeente **19**

1A. Inwoners en bestuur 19

1B. Samen leven 21

1C Een veilige gemeente 28

Programma 1: Wat gaat het kosten 32

PROGRAMMA 2. Een aantrekkelijke gemeente **36**

2A. Cultuur, recreatie en toerisme 36

2B. Economische vitaliteit 37

2C. Een bereikbare gemeente 38

Programma 2: Wat gaat het kosten 40

PROGRAMMA 3. Een leefbare gemeente **42**

3A. Wonen en leefomgeving 42

3B. Duurzaamheid en milieu 46

3C. Beheer en onderhoud 53

Programma 3: Wat gaat het kosten 55

PROGRAMMA 4. Een financieel gezonde gemeente 59
4. Een financieel gezonde gemeente 59
Programma 4: Wat gaat het kosten 61
Paragraaf A: Lokale Heffingen 63
Paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicomanagement 75
Paragraaf C: Onderhoud kapitaalgoederen 81
Paragraaf D: Financiering 85
Paragraaf E: Grondbeleid 90
Paragraaf F: Verbonden partijen 93
Paragraaf G: Bedrijfsvoering 103
Paragraaf H: Wet open overheid 104
Bijlage 1: Investeringsplan 2025 - 2028 105
Bijlage 2: Reserves en voorzieningen 107
Bijlage 3: Algemene dekkingsmiddelen 111
Bijlage 4: Baten en lasten per taakveld 112

AANBIEDINGSBRIEF

Aan de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2025 aan. In deze begroting staat per programma aangegeven wat we in 2025 willen bereiken, welke activiteiten de gemeente Heiloo daarvoor wil gaan ondernemen en wat dit gaat kosten.

Heiloo Natuurlijk!
De basis voor deze programmabegroting is het collegeprogramma Heiloo Natuurlijk! We willen uitvoering geven aan de belangrijke thema's uit dit programma op het gebied van wonen, bereikbaarheid, leefbaarheid, duurzaamheid en groen. We willen verder bouwen aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Sluitende begroting
Na verwerking van de ombuigingsmaatregelen uit de kadernota 2025 en de mutaties in de begroting, hebben we in 2025 een sluitende begroting. De grootste tegenvallers zijn de toename van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering en de stijging van de programmakosten voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW).

Advies VNG
Vanaf 2026 hebben de meeste gemeenten in Nederland te maken met structurele begrotingstekorten als gevolg van een forse krimp van het gemeentefonds. De VNG is met het kabinet in onderhandeling om meer middelen van het kabinet te verkrijgen. De VNG adviseert gemeenten om nu vooral te focussen op het sluitend krijgen van de begroting 2025, maar nog geen drastische maatregelen door te voeren om de begroting vanaf 2026 structureel sluitend te maken. Dit zou de onderhandelingspositie van de VNG niet ten goede komen. De VNG adviseert gemeenten om wel alvast mogelijke ombuigingsmaatregelen in beeld te brengen. Wij volgen dit advies op. Om de begroting 2025 sluitend te kunnen maken zijn in afstemming met de Provinciaal toezichthouders enkele maatregelen toegestaan zoals het structureel ramen van de onderbestedingen in het BTW Compensatiefonds. Wij hebben van deze geboden mogelijkheid gebruik gemaakt.

Perspectief vanaf 2026
Het nieuwe kabinet heeft bevestigd dat de geplande rijksombuigingen van 2,5 miljard euro, die invloed hebben op het gemeentefonds, grotendeels gehandhaafd blijven. Dit betekent dat de gemeente Heiloo voor de begroting vanaf 2026 kritisch moet kijken hoe de uitgaven naar beneden kunnen worden gebracht.

Om ons voor te bereiden op deze nieuwe financiële situatie, streven we er in 2025 naar om continuïteit te waarborgen. We willen waar mogelijk slim investeren en waar nodig een pas op de plaats maken, zodat de impact van de bezuinigingen in 2026 beperkt blijft. Toch ontkomen we er niet aan om moeilijke besluiten te nemen die onze voorzieningen en de inwoners van Heiloo zullen raken. De ombuigingsvoorstellen zullen we meenemen in de Kadernota 2026 en wordt begin 2025 al aan u voorgelegd.

Onroerend zaakbelasting (OZB)
In de kadernota hebben we de tarieven OZB aangepast:
De tarieven voor de *OZB Woningen* zijn vastgesteld op het landelijke gemiddelde tarief van 2024 voor 2025. Dit betekent voor eigenaren van een woning een stijging van 20,4%, deze stijging geldt ook voor de OZB-niet woningen.

Tot slot
De programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 bespreken we graag met u tijdens de raadsvergadering op 11 november 2024.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

Jorien van Den Beij-Veenstra
Gemeentesecretaris

Mascha ten Bruggencate
burgemeester

Leeswijzer
In de programmabegroting wordt allereerst de financiële positie uiteengezet, waarbij wordt ingegaan op de ontwikkeling van het begrotingssaldo, de uitkomst van de septembercirculaire, de belangrijkste financiële kengetallen en een overzicht van alle mutaties in deze begroting.

Vervolgens worden de programma's behandeld. Per programma wordt ingegaan op wat we als gemeente willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel het mag kosten.

Daarna volgen de verplichte paragrafen. Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) bepaalt dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht.

Tot slot zijn de bijlagen opgenomen, waaronder het investeringsoverzicht, het subsidieplafond en de baten en lasten per taakveld.

FINANCIËLE POSITIE

In het onderdeel financiële positie wordt allereerst het verloop van het structureel begrotingssaldo gepresenteerd. Daarna volgt een overzicht met de baten en lasten per programmaonderdeel.

Vervolgens wordt ingezoomd op de ontwikkeling van een aantal belangrijke financiële kengetallen. Tot slot volgt de uitkomst van de septembercirculaire.

OVERZICHT STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO

(x € 1.000,-)	2025		2026		2027		2028	
Begrotingssaldo na raad 6-11-2023	**1.509**	**V**	**1.166**	**N**	**2.140**	**N**	**2.151**	**N**
2e Firap Heiloo	491	N	451	N	614	N	614	N
Begrotingssaldo na raad 21-12-2023	**1.018**	**V**	**1.617**	**N**	**2.754**	**N**	**2.765**	**N**
Subsidie compensatie gederfde huurinkomsten bibliotheek	16	N	16	N	16	N	16	N
Bestuursopdracht gemeentewerf Heiloo	0		0		0		0	
Uitbreiding investering nieuw gemeentehuis	10	N	10	N	10	N	10	N
Eenmalige compensatie maatschappelijke organisaties	0		0		0		0	
Begrotingssaldo na raad 29-1-2024	**992**	**V**	**1.643**	**N**	**2.780**	**N**	**2.791**	**N**
Afwikkeling faillissement Heiloo Actief	0		0		0		0	
Afwikkeling faillissement Het Baafje	0		0		0		0	
Route regionale jeugdhulp 2026	15	N	0		0		0	
NAG 2023 grondexploitaties Heiloo	13	N	137	V	12	N	18	V
IHP Heiloo	23	N	0		0		120	N
Effect kadernota inclusief meicirculaire	2.964	N	1.856	N	1.985	N	1.872	N
Begrotingssaldo na raad 8 juli	**2.023**	**N**	**3.362**	**N**	**4.777**	**N**	**4.765**	**N**
Programmabegroting 2025	1.176	V	1.043	V	1.144	V	1.112	V
Septembercirculaire 2024	25	N	87	V	21	V	16	N
Begrotingssaldo na raad 11 november	**872**	**N**	**2.233**	**N**	**3.612**	**N**	**3.669**	**N**
Actuele verwachting totaal incidentele baten en lasten 2025	872	V	377	V	195	V	196	V
Verwacht begrotingssaldo voor toezicht Provincie	0		1.856	N	3.417	N	3.473	N
Stelpost coalitieakkoord (zolang niet gealloceerd)	295	V	300	V	300	V	300	V
Verwacht begrotingssaldo na bovenstaand	**295**	**V**	**1.556**	**N**	**3.117**	**N**	**3.173**	**N**

De “N” achter het cijfer staat voor Nadeel en de “V” voor Voordeel

GEVOLGEN SEPTEMBERCIRCULAIRE 2024

NR	Onderdeel	2025	2026	2027	2028
	Beginstand (meicirculaire 2024)	**40.476**	**37.677**	**37.948**	**38.103**
	Uitkeringsfactor				
1	Accres en uitkeringsbasis	161	109	54	6
2	Bijstelling accres septembercirculaire 2024	75			
	Hoeveelheidsverschillen				
3	Hoeveelheidsverschillen	-36	-21	-47	-87
	Taak- en overige mutaties				
4	Digitaal Stelsel Omgevingswet	-19	-22	-26	-29
5	Indexatie Wmo demografie	0	97	192	285
6	Besparingsverlies jeugd	0	404	414	416
7	Wet betaalbare huur	30	25	14	11
8	Openbare bibliotheken	100	100	0	0
9	Stelpost ruimte onder BCF-plafond	-292	0	0	0
10	Participatie	15	16	17	17
11	Wet op de lijkbezorging		4	4	4
12	Overige	8	-1	-1	-1
	Subtotaal:	42	712	623	623
	WOZ				
13	WOZ-waarden mutaties	27	27	27	27
	Totaal verschil	**69**	**739**	**650**	**650**
	Eindstand (sept. circulaire 2024)	**40.545**	**38.416**	**38.598**	**38.753**
	Mutaties met gevolg voor saldo				
5	Indexatie Wmo demografie		-95	-190	-285
6	Besparingsverlies jeugd		-450	-450	-450
7	Wet betaalbare huur	-30	-25	-14	-11
8	Openbare bibliotheken	-100	-100		
10	Participatie (IU) WSW -deel	36	39	42	45
11	Wet op de lijkbezorging		-4	-4	-4
	Stelpost jeugd arbitragezaak 100% vanaf 2026		-17	-13	39
	Effect op begrotingssaldo van de septembercirculaire 2024	**-25**	**87**	**21**	**-16**

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Onderstaand is op basis van de septembercirculaire de nieuwe accresraming opgenomen voor het jaar 2025 en verder.

1. Accres en uitkeringsfactor
   De accressen voor de loon- en prijsontwikkelingen (LPO-accres) zijn van 2025 tot en met 2028 bijgewerkt.

2. Bijstelling accres septembercirculaire 2024
   In de betaalspecificatie van de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn voor het uitkeringsjaar 2024 de ozb-maatstaven niet geactualiseerd. Deze bijstelling is wel meegenomen in de berekening van deze circulaire.

3. Hoeveelheidsverschillen
   Bij iedere circulaire worden de aantallen van de maatstaven aangepast. De algemene uitkering neemt af doordat een aantal maatstaven zijn gedaald sinds de meicirculaire.

4. Digitaal stelsel omgevingswet
   Jaarlijks dragen gemeenten bij aan de kosten van beheer en doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). De gemeentelijke bijdrage is structureel verhoogd.

5. Indexatie WMo demografie
   Met de VNG is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vanaf 2026 is een bedrag gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie.

In de onderstaande tabel worden de financiële gevolgen van de septembercirculaire gepresenteerd ten opzichte van de meicirculaire. Per onderwerp wordt daarna een korte toelichting gegeven.

6. Besparingsverlies jeugd
   In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 mln. vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 mln. in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Daarom wordt incidenteel € 500 mln. toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Effect Heiloo: € 404.000 meer algemene uitkering incidenteel in 2025.
   Hier tegenover staat dat de stelpost (€ 450.000 (N)) die hiervoor is opgenomen moet worden afgeraamd. Per saldo is het effect op het begrotingssaldo € 46.000 negatief.

7. Wet betaalbare huur
   Het Rijk stelt middelen beschikbaar om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de Wet betaalbare verhuur.

8. Openbare bibliotheken
   Voor de gemeenten wordt een wettelijke zorgplicht ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. Om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering voor 2025 en 2026

9. Stelpost BCF
   Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023 van € 573 miljoen (zie ook punt 2.), wat overeenkomt met ongeveer 19 punten van de uitkeringsfactor, mag je in de begroting 2025 een structurele stelpost opnemen. De provinciaal toezichthouders gebruiken dit als richtlijn bij het beoordelen van de (meerjaren)begroting. Wel adviseert het ministerie van BZK, gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte, om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel. In de kadernota is per abuis een extra bedrag van € 292.000 opgenomen. Deze wordt hier gecorrigeerd.

10. Participatie
    Het participatiebudget voor de onderdelen WSW (Wet sociale werkvoorziening) en Nieuw begeleiding beschut werk worden apart bekostigd in het gemeentefonds. In deze circulaire wordt dit bedrag met circa € 15.000 verhoogd.

11. Wet op lijkbezorging
    Voor de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is voor de periode vanaf 2026 een bedrag aan de algemene uitkering toegevoegd.

12. Overige:
    Dit betreft een aantal kleiner mutaties

13. WOZ waarden mutaties
    Voor de berekening van de algemene uitkering wordt door het Rijk rekening gehouden met de zogenaamde belastingcapaciteit als (negatieve) verdeelmaatstaf. De uitkomst van deze verdeelmaatstaf wordt bepaald door de omvang van de WOZ-waarde van een gemeente en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde (landelijk) rekentarief. Actualisatie van de laatste gegevens levert een voordeel op van € 27.000.

TOTAALOVERZICHT FINANCIËLE MUTATIES

In de volgende tabel worden alle financiële wijzigingen per programmaonderdeel weergegeven. Deze mutaties worden bij het betreffende programma nader toegelicht:

Ombuigingen die niet zijn meegenomen vanuit de Kadernota 2025									
Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
Versobering openbaar groen en openluchtrecreatie	55	V	55	V	55	V	55	V	S
Versobering maaien en schouwen	30	V	30	V	30	V	30	V	S
Versobering communicatie via lokale media	37	V	37	V	37	V	37	V	S
Totaal mutaties	**122**	**V**	**122**	**V**	**122**	**V**	**122**	V	

		Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025								
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
1	1a	Participatie versobering voorlichting	25	V	25	V	25	V	25	V	S
2	1b	Verminderen inzet sociaal domein, mantelzorgwaardering	20	V	20	V	20	V	20	V	S
3	1b	Verminderen inzet sociaal domein, website Samenleven in	6	V	6	V	6	V	6	V	S
4	1b	Verminderen inzet sociaal domein, Verstevigen sociale basis	24	V	24	V	24	V	24	V	S
5	2b	Uittreding Ontwikkelingsbedrijf NHN per 2027	0		0		54	V	54	V	I
6	3c	Versobering wegen straten pleinen	64	V	64	V	64	V	64	V	S
7	4a	Verhoging tarief OZB Woningen naar landelijk gemiddelde 2024	896	V	896	V	896	V	896	V	S
8	4a	Verhoging tarief OZB- niet woningen	267	V	267	V	267	V	267	V	S
		Totaal mutaties Kadernota 2025	**1.302**	**V**	**1.302**	**V**	**1.356**	**V**	**1.356**	**V**	

*) V = voordeel en N = nadeel
**) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

		Mutaties Begroting 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
9	1a	Actualisatie leges	41	V	41	V	41	V	41	V	S
10	1b	Buurtgezinnen	16	N	18	N	18	N	18	N	S
11	1b	Subsidie inloop en GGZ dagbesteding	25	N	25	N	25	N	25	N	S
12	1b	Wmo-vervoer (regiotaxi)	57	N	57	N	57	N	57	N	S
13	1b	Toezicht op de kinderopvang	5	N	5	N	5	N	5	N	S
14	1b	Aantal inwoners met een bijstandsuitkering neemt toe	200	N	200	N	200	N	200	N	S
15	1b	Daling van het aantal inwoners dat gebruik maakt van minimabeleid	100	V	100	V	100	V	100	V	S
16	1b	Hogere bijdrage programmakosten Wet sociale werkvoorziening (WSW)	100	N	100	N	100	N	100	N	S
17	2a	Cultuurpres.cultuurprod.cultuurpartic.	12	N	12	N	12	N	12	N	S
18	3a	Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord	17	N	0		0		0		I
19	3a	Woningmarktonderzoek	25	N	0		0		0		I
20	3a	Actualisatie leges	21	V	21	V	21	V	21	V	S
21	3a	Fietspad Boekelermeerdijk (voorbereiding)	25	N	0		0		0		I
21	SA	Fietspad Boekelermeerdijk (dekking reserve)	25	V	0		0		0		I
22	3b	Aanpassing nav berekening kostendekkenheid riool	10	N	133	N	90	N	127	N	S
23	3b	Indexatie Afval	82	V	86	V	89	V	94	V	S
24	3c	Actualisatie beleidsnotitie snippergroen	10	N	0		0		0		I
25	3c	Herzien nota grondbeleid en grondprijsbeleid	25	N	0		0		0		I
26	3c	Aanpassing energiebudget	55	V	55	V	55	V	55	V	S
27	3c	Opstellen groenbeheerplan	30	N	0		0		0		I
28	res4	Uitname algemene reserve t.b.v. sluitende begroting 2025	119	V	0		0		0		I
29	4a	Lagere garantstelling HVC	11	N	11	N	11	N	11	N	S
		Totaal mutaties Begroting 2025	**125**	**N**	**258**	**N**	**212**	**N**	**244**	**N**	
		Totaal mutaties alle programma's	**1.177**	**V**	**1.043**	**V**	**1.144**	**V**	**1.112**	**V**	

*) V = voordeel en N = nadeel **) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMAONDERDEEL

Hieronder worden de baten en lasten per programmaonderdeel gepresenteerd:

	Programmaonderdeel Bedragen x 1.000	Baten 2025	Lasten 2025	Saldo 2025	Baten 2026	Lasten 2026	Saldo 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Saldo 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Saldo 2028
	Baten en lasten												
1a	Inwoners en bestuur	466	2.718	-2.251	537	2.871	-2.334	588	2.915	-2.327	588	2.952	-2.365
1b	Samen leven	7.196	31.770	-24.574	6.380	30.773	-24.393	6.137	31.187	-25.050	6.137	31.342	-25.205
1c	Een veilige gemeente	4	2.679	-2.676	4	2.759	-2.755	4	2.827	-2.823	4	2.849	-2.845
2a	Cultuur, Recreatie en toerisme	102	999	-897	102	969	-867	102	958	-856	102	957	-855
2b	Economische vitaliteit	866	1.030	-164	515	648	-133	56	135	-79	56	138	-82
2c	Een bereikbare gemeente	1	297	-297	1	278	-277	1	287	-287	1	269	-268
3a	Wonen en leefomgeving	3.812	6.197	-2.385	6.049	7.634	-1.586	2.108	4.317	-2.210	2.449	4.755	-2.306
3b	Duurzaamheid en milieu	7.129	6.946	183	7.267	7.214	52	7.404	7.360	44	7.522	7.589	-67
3c	Beheer en onderhoud	524	7.511	-6.987	524	8.218	-7.694	524	12.770	-12.246	524	8.855	-8.331
4a	Algemene dekkingsmiddelen	48.019	230	47.788	45.827	82	45.745	45.950	-31	45.981	46.137	132	46.004
4b	Overhead	8	8.262	-8.254	8	7.824	-7.815	8	7.378	-7.369	8	6.885	-6.877
4c	Overig	121	354	-234	2.263	455	1.808	989	550	439	1.335	645	690
4d	Onvoorzien		31	-31		31	-31		31	-31		31	-31
4e	Vpb		29	-29		30	-30		31	-31		32	-32
	Saldo Baten en lasten	**68.247**	**69.053**	**-807**	**69.475**	**69.786**	**-311**	**63.870**	**70.715**	**-6.845**	**64.862**	**67.432**	**-2.570**
	Mutaties reserves												
1a	Inwoners en bestuur	106		106	94		94	81		81	81		81
1b	Samen leven	10	0	10	10	0	10	10	0	10	10	0	10
2a	Cultuur, Recreatie en toerisme	0		0	0		0	0		0	0		0
2b	Economische vitaliteit		52	-52		0	-0		0	-0		0	-0
3a	Wonen en leefomgeving	25	290	-265	0	2.043	-2.043	0	989	-989	0	1.335	-1.335
3b	Duurzaamheid en milieu	0		0	0		0	0		0	0		0
3c	Beheer en onderhoud	17	0	17	17	0	17	4.132	0	4.132	146		146
4c	Overig	118	0	118	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo Mutaties reserves	**277**	**342**	**-66**	**121**	**2.043**	**-1.922**	**4.223**	**989**	**3.234**	**236**	**1.335**	**-1.099**
	Resultaat	**68.523**	**69.396**	**-872**	**69.596**	**71.829**	**-2.233**	**68.093**	**71.704**	**-3.612**	**65.099**	**68.768**	**-3.669**

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten getoond per programmaonderdeel:

PO	Incidentele baten en lasten	Begroot lasten	Begroot baten	Begroot lasten	Begroot baten	Begroot lasten	Begroot baten	Begroot lasten	Begroot baten
		2025	2025	2026	2026	2027	2027	2028	2028
	Exploitatie								
1b	Invoering jeugdhulpmedwerker bij huisartsen	40.000							
1b	Zaffier herijking minimabeleid	33.000		32.000					
1b	Aanpak huisvesting en begeleiding statushouders asielzoekers	230.500							
1c	Verbeterplan 2025-2028 Veiligheidsregio NHN	99.000		148.000		195.000		196.000	
2b	Juridische oprichting BIZ 't Loo	30.000							
3a	NAG MPG Grex	3.617.425	4.457.925	5.130.426	4.910.726	1.272.927	1.272.827	1.613.928	1.614.028
3a	Plankosten en baten A9	245.000	128.000						
3a	Plankosten en baten Duinzicht	50.000	50.000						
3c	Afschrijving ineens aansluiting A9					3.986.300			
4	Storting reserve bovenwijkse voorziening Groenfonds en restant				2.194.200		989.000		1.335.100
4	Incidentele uitname algemene uitkering door Rijk		-692.000						
	Totaal incidenteel exploitatie	**4.344.925**	**3.943.925**	**5.310.426**	**7.104.926**	**5.454.227**	**2.261.827**	**1.809.928**	**2.949.128**
	Incidentele baten en lasten Reserves								
2b	NAG bovenwijkse Boekelermeer	52.500							
3a	Zuiderloo Bovenwijkse voorziening	68.300		68.300					
3a	Winstneming Zuiderloo	221.700		-220.000					
3c	Doorschuiven afschrijving A9		-128.900		-128.900				
3c	Afschrijving ineens aansluiting A9						3.986.300		
4	Storting reserve bovenwijkse voorziening Groenfonds en restant			2.194.200		989.000		1.335.100	
	Totaal mutaties reserves	**342.500**	**-128.900**	**2.042.500**	**-128.900**	**989.000**	**3.986.300**	**1.335.100**	**0**
	Totaal incidentele baten en lasten	**4.687.425**	**3.815.025**	**7.352.926**	**6.976.026**	**6.443.227**	**6.248.127**	**3.145.028**	**2.949.128**
	Totaal saldo lasten min baten		**872.400**		**376.900**		**195.100**		**195.900**

Conform de financiële verordening 2024 van de gemeente Heiloo worden incidentele baten en lasten opgenomen vanaf een bedrag van € 25.000.

FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN

We hebben bij het opstellen van de programmabegroting de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd:

1. Structureel begrotingsevenwicht

Het belangrijkste uitgangspunt is dat er sprake is van een meerjarig sluitende begroting. Een belangrijk toetsingscriterium van het provinciaal financieel toezicht is het structureel en reëel in evenwicht zijn van de begroting. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Dit is dus het begrotingssaldo exclusief de incidentele baten en lasten. Het reëel evenwicht houdt in dat onderzoek wordt gedaan naar de realiteit van de ramingen, waarbij de begroting en meerjarenraming uiteraard volledig dient te zijn.

2. Indexering OZB inkomsten

Uitgangspunt is dat het OZB tarief voor 2025 op het landelijk gemiddelde tarief van 2024 wordt vastgesteld.

OZB Woningen

Voor eigenaren woning komt aansluiting op het landelijk gemiddelde tarief van 2024 van 0,0909% neer op een stijging van 20,4%.

OZB niet-woningen

Met ingang van 2024 is in Heiloo het tarief gebruiksdeel en eigenarendeel samengevoegd in het eigenaren deel. Het gebruikersdeel is op 0% gesteld.
Het landelijk gemiddelde tarief van eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen samen is 0,5605%.
Een aansluiting naar het landelijk gemiddeld tarief over 2024 komt uit op een stijging van 76%.
Het college stelt voor om de stijging van het tarief voor eigenaren niet-woningen voor 2025 te beperken tot 20,4 % net als bij de eigenaren woning. Het tarief komt daarmee op 0,38207%.
Bij de kadernota 2026 wordt samen met de overige dan geïnventariseerde ombuigingsmaatregelen voor 2026 en verder bekeken of, en zo ja hoe, dit verder wordt ingevoerd.

3. Extra areaal OZB

Voorzichtigheidshalve nemen we alleen extra inkomsten van areaaluitbreiding mee van de woningen die naar verwachting in 2024 worden gerealiseerd. Op basis van de meerjarenprognose grondexploitaties (MPG) gaan we uit van circa €102.000 aan extra opbrengsten.

4. Indexering subsidies

De subsidies worden geïndexeerd met 2,8%. Dit percentage is de nationale consumentenprijsindex (cpi) en is gebaseerd op de verwachting van het CPB.

5. Indexering gemeenschappelijke regelingen (GR)

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen wordt geïndexeerd met het in de regio voorgestelde methodiek. Hierbij is uitgegaan van een standaard verhouding 70% (loon) en 30% (prijs). Een GR mag met een onderbouwing afwijken van de 70-30 verhouding. Vanuit de regionale regietafel is voor de begroting van 2025 een gemiddeld indexatiecijfer voor 2025 van 3,9% voorgesteld.

6. Algemene uitkering

Conform de huidige methodiek wordt de algemene uitkering van het Rijk doorgerekend op basis van constante prijzen. Dit betekent dat vanaf 2025 hetzelfde prijspeil wordt gehanteerd. In overeenstemming met het financieel toezichtkader van de provincie

is vanaf 2026 een stelpost extra middelen jeugdzorg opgenomen ter hoogte van 100% van het landelijk beschikbare bedrag.

7. Indexering loonkosten

In de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van 4,0% loonkostenontwikkeling in 2025. In onze begroting zitten alleen nog de loonkosten van het bestuur, de griffie en de gemeentesecretaris. De overige loonkosten zitten in de begroting van de werkorganisatie BUCH. De bijdrage aan de werkorganisatie BUCH wordt alleen geïndexeerd opgenomen voor het jaar 2025.

8. Omslagrente

We hanteren voor de investeringen een omslagrente van 2,5%.

Programma 1
Een sociale en vitale gemeente

PROGRAMMA 1. EEN SOCIALE EN VITALE GEMEENTE

1A. INWONERS EN BESTUUR

Dienstverlening, communicatie en participatie

Wat willen we bereiken?

Als betrouwbare, toegankelijke gemeente staan we klaar voor iedereen: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Dienstverlening, communicatie en participatie gaan hand in hand. In zowel onze dienstverlening, communicatie en participatie zijn we helder, direct en servicegericht. Of het nu gaat om een inwoner, ondernemer of partner in onze benadering zijn we proactief, ondersteunend en klantgericht.,
De gemeente vervult verschillende rollen; de gemeente maakt beleid, is handhaver, dienstverlener en soms regisseur. Onze communicatie en participatie aanpak is passend bij de rol die de gemeente vervult.

Onze ambities:

- Zoveel mogelijk digitale diensten, met persoonlijke ondersteuning waar nodig.
- Inclusiviteit voorop: iedereen doet mee.
- Open, begrijpelijke en actuele communicatie, zowel online als offline.
- Transparante, openbare informatie.
- Actieve betrokkenheid: we luisteren, betrekken en waarderen ieders inbreng en reageren snel, duidelijk en oplossingsgericht.
- We streven ernaar dat inwoners zich erkend en begrepen voelen in het contact met de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen voor een samenhangende aanpak waarin dienstverlening, communicatie en participatie naadloos op elkaar aansluiten. We houden vast aan wat al goed werkt en staan tegelijkertijd open voor vernieuwingen en verdere integratie. Ons streven is om onze wettelijke taken niet alleen te vervullen, maar ook de kwaliteit en dienstverlening te verbeteren, waarbij we het digitale waar mogelijk omarmen en persoonlijk contact bieden waar dat de meeste waarde toevoegt.
De kwaliteit van ons contact met inwoners en ondernemers is essentieel. Daarom zorgen we ervoor dat onze medewerkers hun rol begrijpen, voldoende kennis hebben en dit laten zien in hun houding en gedrag.
Transparantie van onze besluiten is voor ons belangrijk. We maken het eenvoudig om informatie over de besluiten van het college en de raad te vinden.

De website van de gemeente ondergaat in 2026 een transformatie. Dit verbetert de toegankelijkheid en actieve informatievoorziening. Participatie staat centraal in alles wat we doen. We luisteren naar onze inwoners en ondernemers en betrekken hen bij elk beleidsterrein. We verankeren en verbeteren participatie binnen onze organisatie
Wat gaan we daarvoor doen:

- Brieven Burgerzaken in B1-niveau: Samen met de bibliotheek pakken we dit op, zodat onze communicatie helder en toegankelijk is voor iedereen.

- Klantreisanalyse bij Burgerzaken: In samenwerking met de bibliotheek doorlopen we de processen van burgerzaken om deze te optimaliseren.
- Modernisering van Formulieren: We maken een moderniseringsslag, te beginnen bij het huwelijksformulier, om onze dienstverlening moderner en inclusiever te maken.
- Toegankelijkheid en Begrijpelijkheid: We zorgen voor betere toegankelijkheid van informatie, zoals werkzaamheden in de straat, en zorgen dat deze begrijpelijk is.
- Participatiebeleid: We geven het participatiebeleid een prominente plaats in onze organisatie,.
- We bereiden de introductie van een nieuwe website voor en zorgen ervoor dat ook de andere sociale mediakanalen ondersteunen in onze open, begrijpelijke en actuele communicatie.

Door deze benadering te volgen zorgen we er voor dat onze gemeente zich ontwikkelt op een wijze waarbij transparantie, inclusiviteit en betrokkenheid vooropstaan. We maken duidelijke keuzes en communiceren actief over zaken die van invloed zijn op onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

Hoe zien we of we dat bereiken?

- Klanttevredenheid: We streven naar een 7,5 voor het klantcontactcentrum en een 8 voor de balie. We verbeteren continu op basis van klantfeedback.
- Opvolging Feedback: We passen verbeteringen toe vanuit klantsuggesties en controleren of we klanten binnen twee dagen terugbellen.
- Communicatieprioriteiten: We maken duidelijke keuzes in onze communicatie, gericht op maatschappelijke impact en maken werk van een meer toegankelijke website en begrijpelijke brieven.
- Resultaten Participatie: De inzichten uit participatiebijeenkomsten gebruiken we direct in onze advisering en beleidsuitwerking en in de verbetering van onze processen.

Dienstverlening/Burgerzaken:

- Minimaal vier (standaard) burgerzaken brieven worden herschreven op taalniveau B1 (eenvoudig Nederlands)
- Minimaal vier aanvraagprocessen voor burgerzakenproducten worden samen met inwoners via een zgn. klantreis doorlopen. Aan de hand van de hierbij verkregen feed back worden deze processen waar mogelijk (nog) klantvriendelijker ingericht.
- Onze burgerzaken formulieren worden genderneutraal gemaakt

Landelijke autonome ontwikkelingen maken dat veel gemeenten voor financiële uitdagingen komen te staan, zo ook de gemeente Heiloo. Parallel aan het opstellen van deze kadernota is er een inventarisatie gaande ten aanzien van mogelijke bezuinigingen. Afhankelijk van de gesprekken met de raad kan er uitvoering gegeven worden aan de doelen die in deze kadernota benoemd worden.

Inleiding
In Heiloo ligt er een sterk fundament van activiteiten, verenigingsleven, betrokken partners en inwoners, actieve vrijwilligers en onmisbare mantelzorgers. Ook zijn er inwoners die meer aandacht vragen en als gemeente willen we een goede sociale basis faciliteren. Binnen het sociaal domein zijn er verschillende organisaties, diensten en voorzieningen om de leefbaarheid van onze inwoners te vergroten en om participatie in de maatschappij te bevorderen.

We blijven ook in 2025 inzetten op preventie met als doel het terugdringen van gezondheidsachterstanden onder inwoners in Heiloo. Op basis van het ‘Integraal Beleidskader sociaal domein 2023 t/m 2026 ‘Iedereen doet mee!’ en het ‘Gebiedsplan Sociale Basis’ staat Heiloo voor verschillende opgaven. De komende decennia neemt de zorgvraag landelijk toe, onder meer vanwege de vergrijzing In het realiseren van deze opgaven wordt de gemeente ondersteunt door de landelijke akkoorden ‘Integraal Zorg Akkoord’ (IZA), ‘Gezond en Actief Leven Akkoord’ (GALA) en de hervormingsagenda jeugd. In deze akkoorden trekken de zorgsector, de lokale overheden en de samenleving samen op. Het doel van deze akkoorden is om de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

De gemeente Heiloo richt binnen het sociaal domein haar aandacht op de volgende drie opgaven:
1. Gezond kansrijk opgroeien
2. Gezonde leefstijl & leefomgeving
3. Gezond & Vitaal ouder worden

De ingezette samenwerking met de maatschappelijke partners, ondernemers en inwoners zetten we voort en organiseren we langs de drie opgaven.

GEZOND KANSRIJK OPGROEIEN:

<u>Invoering jeugdhulpmedewerker bij huisartsen</u>
Wat willen we bereiken?
De huisarts is één van de belangrijkste verwijzers naar de jeugdhulp. In het kader van de beheersmaatregelen heeft de raad middelen beschikbaar gesteld om de samenwerking met de huisartsen te versterken. De jeugdhulpmedewerker bij de huisarts speelt hierin een sleutelrol door: a) het preventief oppakken van eenvoudige hulpvragen zodat deze niet tot een doorverwijzing leiden, b) het toevoegen van jeugdhulpdeskundigheid aan de huisartsenpraktijk waardoor passender verwezen wordt naar specialistische jeugdhulp, indien nodig; c) een verbindende rol naar het sociaal team zodat (gezins)problematiek integraal wordt opgepakt.
Uit de verkennende gesprekken met de huisartsen in Heiloo blijkt dat er veel belangstelling en bereidheid is om de functie jeugdhulpmedewerker op te nemen in de praktijk. De autonome ontwikkelingen omtrent de huisvestingsproblematiek is echter wel van invloed op een effectieve inzet van de jeugdhulpmedewerker.

Wat gaan we daarvoor doen?
De gemeente voert intensief overleg met betrokkenen om de gewenste inzet van de jeugdhulpmedewerker en een werkplek in of nabij de huisartspraktijk te realiseren. Dit leidt tot een verdeelplan voor de beschikbare formatie over de huisartsenpraktijken in Heiloo en de realisatie en oplevering van de werkplek(ken) voor de jeugdhulpmedewerker.

Hoe zien we of we dat bereiken
De beschikbare formatie jeugdhulpmedewerker is in overleg verdeeld tussen de huisartspraktijken en er is een werkplek voor de jeugdhulpmedewerker gerealiseerd in of nabij de deelnemende huisartspraktijken.

Aansluiting jeugd en onderwijs
Wat willen we bereiken?
Dat elk kind zich optimaal kan ontwikkelen. Dit willen we doen door de verschuiving te maken richting sociale basis. Dit betekent dat we meer investeren in preventieve inzet. Het doel is dat we specialistische jeugdhulp terugdringen.

In het kader van passend onderwijs, is het doel dat elk kind een passende plek krijgt/heeft, zo nabij mogelijk. Deze inclusieopgave kan gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting. De financiële gevolgen ten aanzien van inclusie zijn in het 'Integraal Huisvestingsplan geraamd.

Hoe gaan we dat doen?
Het faciliteren van collectieve jeugd- en ondersteunende voorzieningen in afstemming en samenwerking met reeds aanwezige voorzieningen. In het kader van preventieve aansluiting jeugdhulp in het onderwijs zijn in het voortgezet onderwijs de Jeugd en Schoolteams actief. Onder de noemer SOOS (Sterke ondersteuning op school) start het primair onderwijs in de pilotgebieden Heerhugowaard Noord, Alkmaar Noord en Castricum met in totaal 11 pilotscholen. In april 2025 is op elke pilotschool een ‘maatwerkteam’ actief met daarin de benodigde expertise vanuit zorg en onderwijs. In het maatwerkteam zitten in ieder geval een intern begeleider en een toegangsmedewerker van de gemeente. Het doel van het maatwerkteam is dat zij zo snel mogelijk een hulp- of ondersteuningsbehoefte signaleert, afweegt welke hulp er nodig is en daarvoor de benodigde eerste stappen zet. Het team functioneert laagdrempelig, waardoor kinderen en ouders sneller aanlopen voor hulp.

Hoe zien we of we dit bereiken?
Korte termijn: meer preventieve inzet
Lange termijn: minder specialistische jeugdhulp

Cultuureducatie met Kwaliteit-4
Wat willen we bereiken?
Verduurzamen van cultuureducatie in het curriculum van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Dit draagt bij aan talentontwikkeling en vermindering van kansenongelijkheid in het onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?
De muziek- en dansschool Heiloo voert hiervoor een programma uit samen met de scholen. Het betreft voortzetting van CMK-3, dat dit jaar afloopt. CMK-4 loopt van 2025-2029. Het rijk financiert de helft van de kosten. Wij moeten co-financieren. Plein C coördineert de aanvragen binnen de provincie Noord-Holland. Wij doen mee en dragen bij aan dit project. De jaarlijkse bijdrage van Heiloo voor 2025 e.v. bedraagt € 19.926.

Hoe zien we of we dat bereiken?
Opname van cultuureducatie in de curricula van de scholen basisonderwijs en versterking CKV-onderwijs in het voortgezet onderwijs.

GEZONDE LEEFSTIJL & LEEFOMGEVING

Woonzorgvisie

Wat willen we bereiken?

De woonzorgvisie legt de basis voor verdere prestatieafspraken of uitvoeringsprogramma's waarin duidelijk wordt vastgelegd welke plannen op welk moment worden uitgevoerd om te voorzien in huisvesting, zorg en welzijn voor ouderen en andere kwetsbare doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op basis van de in 2024 vastgestelde factsheet met daarin onder andere een prioriteitenlijst van behoeften en knelpunten per doelgroep, worden in 2025 bestuurlijke keuzes gemaakt om meer woningen beschikbaar te stellen voor kwetsbare groepen binnen de mogelijkheden van de woonvoorraad. Op basis van de bestuurlijke keuzes wordt de woonzorgvisie verder uitgewerkt.

Hoe zien we of we dat bereiken?

Een toename van het aantal plekken waar kwetsbare groepen, waaronder ouderen, kunnen wonen met de zorg en begeleiding die nodig is.

Schuldhulpverlening

Wat willen we bereiken?

Schuldhulp aan ondernemers:

We zien dat de groep ondernemers in schuldhulpverlening én de behoefte aan ondersteuning structureel groter is geworden. Bij invoering van de wettelijke taak in 2021 om ook ondernemers met schulden te ondersteunen ging het nog om een zeer beperkte groep. De coronaperiode heeft invloed op deze ontwikkelingen en vanuit bijvoorbeeld de TOZO (Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers) is er meer aandacht voor ondernemers gekomen. De behoefte aan ondersteuning is blijvend. Dit vraagt om een meer structurele inzet om ondernemers goed te kunnen ondersteunen.

Schuldhulp aan inwoners:

Voor inwoners zetten we in 2025 nog steviger in op preventie om te voorkomen dat inwoners in de schulphulpverlening terecht komen. Vanuit het rijk zijn er extra middelen beschikbaar gekomen voor de aanpak geldzorgen, armoede en schulden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zien dat de ondersteuning aan ondernemers in Heiloo op schulden komende jaren structureel nodig is. Deze ondersteuning wordt door Zaffier geleverd. Om dit komende jaren te kunnen doen heeft Zaffier extra formatie nodig, deze afweging hangt samen met de bredere afweging wat iedere GR kan doen om samen met de gemeente te besparen.

Hoe zien we of we dat bereiken?

De ondernemers die schuldhulpverlening nodig hebben krijgen deze.

De inzet van preventieve instrumenten waaronder het Formulierenpunt en de Budgetwinkel wordt gemonitord vanuit Zaffier en maakt onderdeel uit van de begrotingscyclus van Zaffier. Op basis van een evaluatie wordt bepaald of deze instrumenten ook ná 2025 worden ingezet.

Onderwijs nieuwkomers/anderstaligen

Onder nieuwkomers verstaan we:

- Statushouders: volwassenen en alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's);
- Asielzoekers: volwassenen en amv's
- Oekraïense vluchtelingen.

Wat willen we bereiken?

Naar verwachting neemt het aantal nieuwkomers de komende tijd toe door het groeiend aantal migranten dat naar Nederland komt. Naast huisvesting, onderwijs en begeleiding spant de gemeente zich extra in op het toe leiden naar werk. Dit om nieuwkomers snel

te laten integreren en potentiële nieuwe arbeidskrachten goed te benutten op de krappe arbeidsmarkt.

De opgave is dat elk kind binnen drie maanden een plek in het (taal)onderwijs krijgt, dat de gemeente voldoet aan haar wettelijke plicht, en dat voor deze kinderen een zorgstructuur is ingericht. Deze opgave geldt op onderwijs ook voor minderjarigen die asiel aanvragen en tijdelijk opgevangen worden in een gemeente en voor Oekraïense minderjarige vluchtelingen.

De opgave op onderwijs is het waarborgen van voldoende capaciteit in de Internationale taalklassen in zowel het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs (ISK en ITK).

Wat gaan we daarvoor doen?
In de eerste opvang wordt een statushouder het eerste jaar begeleid naar inburgering, zelfredzaamheid en toeleiding naar werk. Daar waar zorg en ondersteuning nodig is, wordt ingezet door het sociaal team. Kinderen krijgen onderwijs en jongeren 18+ worden, daar waar nodig, begeleidt naar zelfstandigheid, onderwijs of werk.

Door een verhoging van de totale instroom van statushouders, asielzoekers en Oekraïners en door personele tekorten in het onderwijs behoeft dit de nodige aandacht. Door de fluctuaties in aantallen leerlingen, is een garantstelling van de gemeente noodzakelijk. Omdat de gemeente Heiloo geen eigen onderwijsvoorziening heeft, maken onze leerlingen gebruik van de taalvoorzieningen in Noord Kennemerland of Midden Kennemerland. Met de schoolbesturen en andere betrokken partijen wordt een dekkend aanbod afgesproken. Daarnaast wordt gemonitord op aanbod en capaciteit. De gemeente zal zich inzetten om eventuele fluctuaties in aantallen op te vangen.

Hoe zien we of we dat bereiken
Deze wettelijke taak wordt belegd met een opdracht aan de werkorganisatie. Hiervoor is er in 2024 een bestuursopdracht voorgelegd waarin deze taken zijn geborgd voor 2024-2025. Daarmee wordt structureel ingezet op statushouders en voor minderjarigen specifiek op onderwijs. Hiermee voorkomen we dat mensen niet goed participeren in de samenleving, mogelijk minder zelfredzaam blijven en daarmee later meer zorg en ondersteuning nodig hebben.

Asielopvang
De spreidingswet is vanaf 1 februari 2024 van kracht. Hiermee worden gemeenten binnen de regio's verplicht gezamenlijke opvang voor asielzoekers te realiseren. Vanuit de Rijksoverheid wordt dit gefinancierd. Voor minderjarigen asielzoekers is (taal)onderwijs verplicht.
Onafhankelijk van de uitvoering van de spreidingswet door het kabinet, neemt de gemeente Heiloo verantwoordelijkheid waar de wet op toeziet. De bestuurlijke keuzes en (regionale) afspraken voor het opvangen van asielzoekers wordt ook vormgegeven in de bestuursopdracht.

<u>Herijking Minimabeleid: ontwikkeling minima- en dorpspassen</u>
In 2025 zal de gemeente en Zaffier in samenspraak met het maatschappelijk middenveld het lopende beleidskader armoedebeleid en schuldhulpverlening evalueren. De inkomenseffect rapportage en de armoedemonitor bieden waardevolle input voor deze evaluatie. Of dit leidt tot het bijstellen van het gemeentelijk armoedebeleid of uitvoering is mede afhankelijk van deze evaluatie. Onderzocht worden de mogelijkheden tot het invoeren van een minimapas en indien mogelijk van een kooppas (combinatiepas) in alle deelnemende gemeenten van Zaffier. De insteek is dat uiteindelijk iedere gemeente een pas heeft met een eigen gemeentelijke identiteit waarbij er voor minima een tegoed op staat en de pas eventueel

ook te koop is voor iedereen. De kosten maken onderdeel uit van het onderzoek. Streven is om de kosten voor gemeenten zo laag mogelijk te houden. Bij Zaffier is hiervoor een bestemmingsreserve ingericht en er zijn extra middelen die het rijk in de meicirculaire 2024 beschikbaar heeft gesteld voor de bestrijding van armoede en schulden.

Wat willen we bereiken?
Er zijn steeds meer mensen die te maken hebben met armoede en inkomensproblematiek. Daar is een effectief armoedebeleid voor nodig, met de juiste instrumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2025 zal de gemeente en Zaffier in samenspraak met het maatschappelijk middenveld het lopende beleidskader armoedebeleid en schuldhulpverlening evalueren. Eén van de instrumenten voor een effectief armoedebeleid kan een minima- of dorpspas zijn. In het tweede kwartaal van 2025 wordt de raad verder geïnformeerd. Invoering van een minima- of dorpspas zou dan per 1-1-2026 plaats vinden. Een pas is immers een instrument wat gevuld wordt met het herijkte beleid.

Hoe zien we of we dat bereiken?
Door gerichte ondersteuning en betere inzet van middelen bereiken we de doelgroep die ook echt ondersteuning nodig heeft op het gebied van armoede en inkomen beter.

GEZOND & VITAAL OUDER WORDEN

Versterken van mantelzorgers
Wat willen we bereiken?
Het versterken van de ondersteuning van en waardering van mantelzorgers. Mantelzorgers voelen zich gezien, gesteund en gewaardeerd.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het ondersteuningsaanbod toegankelijker maken om zo meer mantelzorgers te bereiken en extra inzetten op jonge mantelzorgers. Onderzoeken of de inwoners zich met de huidige mantelzorgcompliment voldoende gewaardeerd voelen. Mantelzorgwaardering herijken.

Hoe zien we of we dat bereiken?
Meer mantelzorgers maken gebruik van het aanbod. Er zijn meer jonge mantelzorgers in beeld en behoud van het huidige netwerk. Het ondersteuningsaanbod van de sociale basis en het netwerk van de mantelzorgers is versterkt.
Rijksontwikkelingen
Voor 2025 zien we een aantal maatschappelijke ontwikkelingen als ontwikkelingen bij het Rijk die van invloed zijn op de sociale opgave in Heiloo. De volgende Rijksontwikkelingen zijn inmiddels bekend, echter is het nog niet altijd duidelijk wat dit voor de gemeente betekent.

- **Hervormingsagenda Jeugd**

De maatregelen uit de Hervormingsagenda moeten op Rijksniveau leiden tot een besparing van de financiële middelen jeugdhulp oplopend tot structureel 1 miljard vanaf 2027. Het kabinet Rutte IV heeft een extra besparing ingeboekt van 511 miljoen, die volgens afspraak met de VNG voor rekening van het Rijk komt. Deze besparing is conform de richtlijn van de Provincie op een eerder moment al verwerkt als stelpost in de meerjarenbegroting. Dit bedraagt voor de gemeente € 450.000 in 2025 en structureel € 450.000 vanaf 2026. Met betrekking tot deze besparing wordt aangegeven dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

- **Prijsindexatie en Wmo**

De werkelijke indexaties voor de verschillende onderdelen worden aan het einde van het jaar landelijk bekend gemaakt. Tevens loopt er een nieuwe aanbesteding voor het Wmo-vervoer (regiotaxi), waarvan momenteel de nieuwe tarieven nog niet bekend zijn. De gunning vindt plaats in het 4e kwartaal. De contracten Wmo Begeleiding worden vanaf 2025 met 2 jaar verlengd, voorwaarde hierbij is dat een reële kostprijs wordt gehanteerd. Momenteel vindt hier op een kostprijsonderzoek plaats, de kans bestaat dat de tarieven hoger uitkomen dan de huidige tarieven.

- **Spreidingswet**

De wet gemeenschappelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen ('spreidingswet') zorgt voor een (structurele) wettelijke taak voor gemeenten om asielopvangvoorzieningen te bieden. In januari 2024 heeft de eerste Kamer ingestemd met de invoering van de spreidingswet. Vervolgens is nu in het hoofdlijnen akkoord van de nieuwe coalitie het intrekken van deze spreidingswet opgenomen. De implicaties hiervan voor 2025 zijn nog niet bekend.

- **Wet Aanpak Meervoudige problematiek Sociaal domein (Wams)**

Dit wetsvoorstel moet ervoor zorgen dat gemeenten en andere organisaties meer armslag krijgen om gestapelde problemen in gezinnen of huishoudens aan te pakken. Nu worstelen professionals in het sociaal domein nog vaak met gegevensverwerking en privacy rond gezinnen met meervoudige problematiek. De wet moet dit probleem verhelpen en daarbij de zogeheten 'integrale dienstverlening' vergemakkelijken.
De beoogde inwerkingtreding van de Wams is 1 juli 2024, maar met de val van het kabinet is de Wams controversieel verklaard. Verwacht wordt dat de invoering van de Wams vertraging oploopt en daadwerkelijk in 2025 plaats gaat vinden.

- **Participatiewet in Balans**

De Participatiewet wordt komende jaren herzien binnen het programma Participatiewet in Balans. Hierbij staan vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging centraal. Het betreft niet alleen het aanpassen van de wet, maar ook het versterken van de vakkundigheid in de uitvoering.
Het programma kent de volgende doelen ten aanzien van de herziene Participatiewet:
• De wet biedt een passend perspectief op werk en participatie;
• De wet (rechten en plichten) is begrijpelijk en goed na te leven;
• Mensen voelen zich ondersteund als het gaat om participatie en inkomen;
• De wet biedt een doelmatig vangnet: zeker en voorspelbaar;
• De wet biedt een toereikend inkomen;
• De wet sluit goed aan bij de brede vormgeving van het sociaal domein en het inkomensstelsel.
Geplande invoerdatum van de Participatiewet in Balans is 1 januari 2025.
De uitvoering van de Participatiewet is gedelegeerd aan Zaffier. De ontwikkelingen rondom de Participatiewet in Balans zijn onderdeel van de P&C-cyclus van Zaffier.

- **Tegenstrijdige inkomensregelingen**

Het gaat bij tegenstrijdige inkomensregelingen om een complex samenspel van regels voor belasting, toeslagen en sociale zekerheid die elkaar in de weg zitten. Voor zover bekend zijn nu 10.000 huishoudens hierdoor in de problemen gekomen, buiten hun schuld. Zij moeten toeslagen terugbetalen, waardoor ze onder het bestaansminimum komen.
Voorlopige oplossing is dat gemeenten de getroffen huishoudens kunnen helpen door hun inkomen vanuit de bijzondere bijstand aan te vullen tot het bestaansminimum. Omdat de bijzondere bijstand hier gekoppeld is aan specifieke kosten, blijft het onbelast. Daardoor telt het niet mee voor het toetsingsinkomen van de

ontvanger en heeft het ook geen gevolgen voor de toeslagen. Dit levert wel extra taken en kosten op voor gemeenten.

In de BUCH gemeenten betalen inwoners met een inkomen lager dan 120% van de bijstandsnorm geen eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen.

- **Ontwikkelingen zorgvraag Wmo & Jeugd**

De verwachting is dat het aantal cliënten wmo de komende jaren toeneemt, dit sluit aan op het voorspelmodel van de VNG en het landelijk beeld. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door toenemende vergrijzing en de ontwikkeling dat ouderen meer langdurig zorg thuis ontvangen.
Voor jeugd zien we een toename van de complexiteit van zorg binnen de ambulante begeleiding.
Beide ontwikkelingen hebben als effect dat de kosten de komende jaren toenemen. Afgelopen jaren is met de beheersmaatregelen geïnvesteerd in de afvlakking van de toename van kosten. De beheersmaatregelen hebben geleid tot een effectieve bedrijfsvoering, passend bij de ontwikkeling van de zorgvraag.
De huidige begrotingscijfers zijn gebaseerd op de realisatiecijfers van 2023 inclusief diverse verwachte ontwikkelingen (onder andere historie en verwachte prijsstijging). Uit een eerste analyse op de kosten over het eerste halfjaar 2024 blijkt dat de kosten meer gestegen zijn dan verwacht, op dit moment valt nog onvoldoende in te schatten of dit ook effect heeft op de meerjarenbegroting. Bij de 2e firap 2024 wordt inzichtelijk gemaakt met welk bedrag de begroting 2024 incidenteel bijgesteld moet worden. Structurele effecten worden na een goede analyse verwerkt bij de 1e firap 2025/Kadernota 2026.

Inleiding
Ondermijning is de verwevenheid van de onderwereld met de bovenwereld, waarbij criminelen misbruik maken van legale bedrijven en diensten. Criminelen ontwikkelen steeds nieuwe vormen van ondermijnende en (vaak) georganiseerde criminaliteit met één drijfveer: geld. De impact op directe slachtoffers én op de samenleving is – vanwege het ontwrichtende effect – groot.

Dit vraagt om een cultuurverandering van de hele organisatie. Het aanpakken van Ondermijning is daarbij ook een kans om andere beleidsdoelstellingen zoals bijvoorbeeld een gezond ondernemersklimaat, te versterken. Het aanpakken van Ondermijning kan een katalysator zijn voor overige doelstellingen van het bestuur.

Uitvoering ondermijning
Wat willen we bereiken?
In het Integraal Veiligheidsbeleidsplan 2024 – 2027 Heiloo is ondermijning als een van de prioriteiten benoemd. Het aanpakken van ondermijning vraagt om een lange adem. Daarom blijven we hier ook de komende jaren op in zetten, maar vraagt de problematiek om verbreding en intensivering van de aanpak. Voor een effectieve bestrijding van Ondermijning is brede bestuurlijke en ambtelijke bewustwording en draagvlak noodzakelijk.

We willen:
- de weerbaarheid van bestuurders, medewerkers, inwoners en ondernemers vergroten;
- onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld;
- de kans op georganiseerde criminaliteit verminderen door middel van het opwerpen van barrières en inzetten van juridische instrumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?
We geven uitvoering aan het Plan van Aanpak Ondermijning. Daartoe brengen we het Damoclesbeleid (sluiten van drugspanden) en de uitvoering van de Wet BIBOB in onze gemeente op orde.

We gaan:
- interne- en externe bijeenkomsten organiseren om de bewustwording rondom ondermijnende criminaliteit te vergroten;
- het weerstandsvermogen van bestuur, ambtsdragers en ambtenaren vergroten door steun te organiseren en fouttolerante afspraken te maken waar het gaat om de veiligheid van personen;
- het Bibobbeleid evalueren en de aanbevelingen implementeren. Door een wijziging van de wet Bibob kan de aanpak van ondermijnende criminaliteit worden versterkt. De uitvoering van het Bibobbeleid wordt geprofessionaliseerd.
- het Damoclesbeleid actualiseren.
-

Hoe zien we of we dat bereiken?
Het thema Ondermijning is breder ingebed in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie. Er is meer structuur in de procesmatige en planmatige samenwerking met andere vakafdelingen en regionale ketenpartners. Het succes van onze inspanningen evalueren we aan de hand van het verloop van de uitvoering van de gestelde actiepunten uit het Plan van Aanpak Ondermijning.

Versterking ten behoeve van openbare orde en veiligheid
Wat willen we bereiken?
De doelstellingen uit het Integraal Veiligheidsplan verwezenlijken door het opstellen en uitvoeren van een Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
Enerzijds het meer in evenwicht brengen van formatie t.o.v. de (wettelijke) adviestaken OOV. Anderzijds tot het uitvoering geven aan de uitkomsten van het verbetertraject aangaande de interne crisisorganisatie en het formatief borgen van deze taken.

Hoe zien we of we dat bereiken?
In het Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Heiloo 2024 -2027 worden voor elk thema doelen gesteld. Het college draagt team Veiligheid op om bij te houden of doelen worden bereikt en rapporteert daarover in de P&C cyclus. Team Veiligheid voert procesregie en evalueert processen en projecten ook wanneer daarbij doelen (deels) door partners worden nagestreefd. Bij de beoordeling zijn de politiecijfers en de Veiligheidsmonitor instrumenten die helpen om te bepalen of de doelen worden behaald. Om het veilig verloop tijdens uitgaansnachten en evenementen te borgen worden wekelijks de rapportages van politie, boa's en beveiligers beoordeeld en waar nodig bijgestuurd.

Verbonden partijen per programmaonderdeel
Voor verdere informatie zie paragraaf F Verbonden partijen

PO	Verbonden partij
1a	Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)
1b	Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD)
1b	Zaffier
1d	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN)

Verplichte indicatoren per programmaonderdeel

Op 1 april 2016 is door het rijk de ‘Regeling Beleidsindicatoren’ vastgesteld. In de regeling zijn de beleidsindicatoren opgenomen die moeten worden opgenomen in de verschillende programmaonderdelen. Onderstaand de verplichte indicatoren voor dit programma met een vergelijking met de BUC-gemeenten en de gemiddelde score van Nederland (stand ‘Waar staat je gemeente’ d.d. 4-9-2024):

			B	U	C	H	NL			
PO	nr	Overzicht verplichte indicatoren	score	score	score	score	score	jaar	eenheid	bron
1b	1	Absoluut verzuim	6,7	4,1	2,2	3,7	6,3	2023	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
1b	2	Relatief verzuim	11,8	14,3	12,3	9,3	27,2	2023	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
1b	3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,4	1,0	2,1	1,6	2,4	2023	%	DUO/Ingrado
1b	4	Niet-sporters	42,3	35,9	34,5	37,1	46,4	2022	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD’en, CBS en RIVM
1b	5	Banen	677,5	470,5	524,6	549,1	836,6	2023	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
1b	6	Jongeren met een delict voor de rechter	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2022	%	CBS - Jeugdmonitor
1b	7	Netto arbeidsparticipatie	68,9	76,7	74,1	73,0	73,1	2023	%	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)
1b	9	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	3,0	4,0	3,0	2,0	6,0	2022	%	CBS - Jeugdmonitor
1b	10	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	1,0	x	1,0	1,0	1,0	2022	%	CBS - Jeugdmonitor
1b	11	Personen met een bijstandsuitkering	147,8	184,1	144,2	165,1	344,8	2023	per 10.000 inwoners	CBS - Re-integratie
1b	12	Lopende re-integratievoorzieningen	222,0	79,9	111,1	154,5	191,5	2023	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS - Re-integratie
1b	13	Jongeren met jeugdhulp	12,9	11,0	12,5	13,2	13,5	2023	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
1b	14	Jongeren met jeugdbescherming	0,9	0,5	0,7	0,4	1,1	2023	%	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

1b	15	Jongeren met jeugdreclassering	Geen data	Geen data	0,2	0,3	0,3	2023	%	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
1b	16	Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	720	440	580	610	700	2023	per 10.000 inwoners	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
1c	17	Verwijzingen Halt	6,2	7,3	7,3	4,8	8,7	2023	per 1.000 jongeren	Stichting Halt
1c	18	Misdrijven - Winkeldiefstallen	0,5	0,4	1,9	2,1	2,5	2023	per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde diefstallen
1c	19	Misdrijven - Geweldsmisdrijven	1,8	2,2	1,9	2,7	4,3	2023	per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit
1c	20	Misdrijven - Diefstallen uit woning	1,8	1,1	1,1	1,2	1,3	2023	per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde diefstallen
1c	21	Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	4,5	4,8	4,5	5,1	5,8	2023	per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit

		Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
1	1a	Participatie versobering voorlichting	25	V	25	V	25	V	25	V	S
2	1b	Verminderen inzet sociaal domein, mantelzorgwaardering	20	V	20	V	20	V	20	V	S
3	1b	Verminderen inzet sociaal domein, website Samenleven in	6	V	6	V	6	V	6	V	S
4	1b	Verminderen inzet sociaal domein, Verstevigen sociale basis	24	V	24	V	24	V	24	V	S
		Totaal alle mutaties	**75**	**V**	**75**	**V**	**75**	**V**	**75**	**V**	
		Mutaties Begroting 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
5	1a	Actualisatie leges	41	V	41	V	41	V	41	V	S
6	1b	Buurtgezinnen	16	N	18	N	18	N	18	N	S
7	1b	Subsidie inloop en GGZ dagbesteding	25	N	25	N	25	N	25	N	S
8	1b	Wmo-vervoer (regiotaxi)	57	N	57	N	57	N	57	N	S
9	1b	Toezicht op de kinderopvang	5	N	5	N	5	N	5	N	S
10	1b	Aantal inwoners met een bijstandsuitkering neemt toe	200	N	200	N	200	N	200	N	S
11	1b	Daling van het aantal inwoners dat gebruik maakt van minimabeleid	100	V	100	V	100	V	100	V	S
12	1b	Hogere bijdrage programmakosten Wet sociale werkvoorziening (WSW)	100	N	100	N	100	N	100	N	S
		Totaal alle mutaties	**261**	**N**	**264**	**N**	**264**	**N**	**264**	**N**	
		Totaal mutaties programma 1	**186**	**N**	**189**	**N**	**189**	**N**	**189**	**N**	

*) V = voordeel en N = nadeel **) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025

1 1b. Participatie versobering voorlichting
Dit is “ niet specifiek gelabeld geld. Er kan zonder afbouwregeling worden omgebogen. Uit dit budget worden nu ook incidentele bijeenkomsten van onverwachte participatie gedekt. Bijvoorbeeld voor huur. Hiermee is het bestuur wendbaar. Dit valt dan weg.

2 1b Vermindering inzet sociaal domein, mantelzorgwaardering
Het betreft een wettelijke taak. Iedere gemeente kan dit echter naar eigen inzicht vorm geven. Nu worden er VVV bonnen verstrekt aan de mantelzorgers. In 2025 wordt dit herijkt om de voorraad beter af te stemmen op de vraag.

3 1b Vermindering inzet sociaal domein, website Samenleven in
Met de focus op preventief werken door het sociaal team en de samenwerkingen op de gebiedstafels is de inzet van de website overbodig geworden. Naar aanleiding van de gesprekken tijdens de gebiedstafels wordt samen met de partners gekeken naar alternatieven.

4 1b Verminderen inzet sociaal domein, Verstevigen sociale basis
Het uitvoeringsbudget n.a.v. de gebiedstafels wordt kleiner. Er dienen keuzes gemaakt te worden welke partners hier uitvoering aan gaan geven.

Mutaties Begroting 2025

5 1a. Actualisatie leges
De leges zijn geactualiseerd op basis van de meest actuele gegevens.

6 1b. Buurtgezinnen
Met het vaststellen van de Kadernota 2025 is een bedrag gereserveerd voor sociale basis preventief jeugdbeleid voor buurtgezinnen en individuele jongeren coaching in het voortgezet onderwijs. Inmiddels is er een duidelijk indicatie van inzet en kosten en is er nog een klein bedrag nodig.

7 1b . Subsidie inloop en GGZ dagbesteding
De bekostiging van de inloop en GGZ dagbesteding vindt door de gemeenten in de regio Alkmaar plaats via subsidie. Deze vorm van dagbesteding en inloop voorziet in een behoefte in de gemeente. De overige vormen van dagbesteding worden bekostigd op basis van daadwerkelijke realisatie en contractueel vastgelegde tarieven. Deze tarieven zijn de afgelopen jaren geïndexeerd onder andere op basis van de cao stijgingen. Op deze subsidie heeft echter de afgelopen jaren geen indexatie plaatsgevonden (dit in tegenstelling tot andere subsidies). Onder voorbehoud van bestuurlijke besluitvorming in het 4e kwartaal wordt met ingang van 2025 15% bijgeraamd. Echter op het moment van het opstellen van deze mutatie ligt de subsidieaanvraag 2025 veel hoger en moet nog bestuurlijk overleg plaatsvinden over de hoogte van de indexatie.

8 1b. WMO-vervoer (regiotaxi)
Naar verwachting zijn de kosten vanaf 2025 € 57.300 hoger dan begroot. Dit heeft 2 oorzaken, waar deels al rekening mee is gehouden in de begroting. Daarom komen de bedragen gezamenlijk hoger uit dan de voorgestelde bijraming. Gebaseerd op de realisatie van het eerste kwartaal 2024 zien we een hogere toename in de kosten van het Wmo-vervoer ten opzichte van 2023 ad € 45.000. Deze stijging is passend bij de toename in het gebruik door demografische ontwikkelingen binnen de gemeente, en deels door het volgen van het landelijk beleid om kinderen tot 12 jaar gratis mee te laten reizen. Tevens is in het 4e kwartaal de definitieve indexatie vervoer en de gunning van het nieuwe contract Wmo-vervoer bekend. Bij nieuwe contracten horen nieuwe prijzen. De geschatte stijging in de kosten nu ten opzichte van 2023 zijn 10 %.

Deze stijging ten opzichte van de verwachte kosten 2024 bedraagt € 26.500.

9 1b. Toezicht op de kinderopvang
Uit nadere budgetanalyse blijkt dat de werkelijke uitgaven structureel € 5.000 hoger zijn dan de begroting. De totale kosten bedragen jaarlijks circa € 41.000.

10 1b. Aantal inwoners met een bijstandsuitkering neemt toe
Heiloo is de afgelopen jaren geconfronteerd met een tekort. We zien dat deze langzaam oploopt en dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering toeneemt. De stijging van het bijstandsbestand wordt meer verklaard doordat de afstand tot de arbeidsmarkt van het zittend bestand toeneemt. Als je kan werken, ben je aan het werk. Tegelijkertijd zien wij bij Heiloo een heel duidelijke impact van de taakstelling van de statushouders. Van de 64 statushouders zijn er 22 statushouders afgelopen jaar gehuisvest.

11 1b Daling van het aantal inwoners dat gebruik maakt van minimabeleid
De daling van het aantal mensen in de minima zet door. (cf. 2e kwartaal rapportage 2024 van Zaffier)

12 1b Hogere bijdrage programmakosten WSW
De programmakosten voor Wet sociale werkvoorziening (WSW) zijn in de begroting 2025 niet gebaseerd op de begroting van Zaffier, maar op de vooruitblik 2024 van Zaffier. De vooruitblik blijkt nu lager te zijn dan de werkelijke uitgaven volgens de 2e kwartaal rapportage 2024 van Zaffier.

Programma 2
Een aantrekkelijke gemeente

2A. CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME

Erfgoed

Wat willen we bereiken

Het erfgoed van Heiloo is divers en belangrijk. Daar willen we goed voor blijven zorgen.
De afgelopen jaren is er gewerkt aan een aantal erfgoedprojecten:

- Kerkenvisie Heiloo
- Werken aan kaders voor de verduurzaming van monumenten
- Actualisatie archeologie: verwachtingen- en beleidskaart

We willen dat deze projecten, voor zover nodig, afgerond worden in 2025 én vertaald worden naar een goede implementatie.

Wat gaan we daarvoor doen

We gaan de bestaande erfgoedprojecten afronden en we gaan verder met de implementatie van de opbrengsten van deze projecten. Zo zorgen we ervoor dat de erfgoedzorg in Heiloo, ook na de invoering van de Omgevingswet, robuust en up to date is.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

In 2025 zijn de erfgoedprojecten Kerkenvisie Heiloo, Verduurzaming monumenten en Actualisatie archeologie afgerond en geïmplementeerd.

Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken

We willen onze lokale cultuur en economie versterken door het aantrekken van meer bezoekers naar Heiloo.

Wat gaan we daarvoor doen

In samenspraak met betrokkenen, organisaties, instellingen en ondernemers, de regionale toeristische visie vertalen naar een uitvoeringsprogramma voor Heiloo.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

Meetbare indicatoren zijn een toename in het aantal bezoekers aan het dorp en onze culturele instellingen, een beter gebruik van onze fiets en wandel-voorzieningen en een positieve terugkoppeling van betrokken partijen.

2B. ECONOMISCHE VITALITEIT

Wat willen we bereiken

We zorgen ervoor dat ondernemers ons makkelijk weten te vinden als zij vragen hebben. We stimuleren ondernemers- en winkeliersverenigingen door regelmatig overleg met ze te hebben. We spelen complex(er)e vraagstukken door aan het Ontwikkelingsbedrijf NHN.
We willen naast de bestaande BIZ Stationsgebied en de verwachte BIZ Oude Werf een derde BIZ Winkelcentrum ’t Loo per 01-01-2026 realiseren samen met de winkeliers aldaar.

Wat gaan we daarvoor doen

We zijn aanwezig bij (in)formele vergaderingen en ledenbijeenkomsten van Ondernemend Heiloo.
In samenspraak met de ondernemers maken we afspraken voor de economische toekomst van het winkelcentrum ’t Loo. We faciliteren bij het maken van een BIZ plan.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

Tevredenheid bij de ondernemers over de contacten met de gemeente.
Formele oprichting BIZ winkelcentrum ’t Loo per 01-01-2026.

2C. EEN BEREIKBARE GEMEENTE

Wat willen we bereiken

1. Realiseer doorfietsroutes en maak onder andere de Stationsweg weer fietsvriendelijk.
2. Maak Heiloo een beweegvriendelijk dorp zodat de openbare ruimte uitnodigt om te bewegen.
3. Een evenwichtige verdeling van verkeer over de daarvoor bestemde wegen.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Binnen het verkeersbeleidsplan 2018-2030 Heiloo is de opgave geformuleerd om in samenspraak met de bewoners een inrichting uit te werken voor de Stationsweg-Zeeweg die recht doet aan een erftoegangsweg met een maximum snelheid van 30 km/h. In 2024 heeft de gemeenteraad voor de Zeeweg het uitgangspunt vastgesteld dat deze wordt ingericht als gebiedsontsluitingsweg (GOW) 30 km/u. In 2024 is het ontwerp voor de Stationsweg-Zeeweg verder uitgewerkt. Voor de kruising Zeeweg – Westerweg is daarin een uitwerking gemaakt waarbij fietsers op de Westerweg (de doorfietsroute) voorrang hebben op het verkeer op de Zeeweg. De kaders en uitgangspunten alsmede de geraamde kosten en de mogelijkheden voor dekking hiervan worden ter besluitvorming voorgelegd. Naast de inzet van eigen middelen worden ook de mogelijkheden voor (provinciale) subsidies inzichtelijk gemaakt en ter besluitvorming voorgelegd. In 2025 wordt, onder voorbehoud van toereikende financiële middelen, overgegaan tot realisatie van dit project.
2. A) In 2022 heeft de gemeenteraad maatregelpakket B vastgesteld (ervan uitgaande dat de aansluiting A9 Heiloo gerealiseerd wordt) om te komen tot een evenwichtige verdeling van toekomstige verkeersstromen over het wegennet van Heiloo. Voor de Vennewatersweg richt de gemeente zich op een goede afwikkeling van verkeer en oversteeklocaties voor langzaam verkeer, passend bij een GOW 50 km/h. In 2024 is gestart met de herinrichting van de Vennewatersweg en dit wordt naar verwachting in 2025 afgerond.
   B) In 2024 is onderzocht welke aanpassingen mogelijk en/of nodig zijn om de leefbaarheid in en oversteekbaarheid van de Ypesteinerlaan en Rosendaal te verbeteren. Uitkomsten van die onderzoeken leiden eventueel tot verbeteringen vanaf 2025 indien de middelen hiervoor toereikend zijn.
3. Het parkeerbeleidsplan uit 2010 is gedateerd en behoeft een actualisatie. In 2024 wordt gestart met het opstellen van een nieuw parkeerbeleidsplan. Naast dit proces is er in 2024 gestart met een onderzoek naar de huidige parkeernormen van Heiloo ten opzichte van de richtlijnen van het CROW en andere relevante onderzoeken en gegevens. Parallel aan het nieuw op te stellen parkeerbeleid wordt een actualisatie van de nota parkeernormen doorgevoerd. Het parkeerbeleidsplan wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden.
4. Het verkeersbeleid wordt aangevuld met een duurzame mobiliteitsvisie voor Heiloo waarin gebruik van de fiets, ov, elektrisch rijden, autodelen en de beperkte capaciteit van de huidige infrastructuur een plek krijgen. In 2024 is gestart met het opstellen van een mobiliteitsvisie. Het plan wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

1. Er is een start gemaakt met de herinrichting van de Stationsweg-Zeeweg.
2. De herinrichting van de Vennewatersweg is in 2025 afgerond. Daarnaast is er inzicht in de mogelijke verbeteringen voor de Ypesteinerlaan en het Rosendaal en de financiële consequenties hiervan.
3. Een nieuw parkeerbeleidsplan wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden.
4. Een aanvulling op het verkeersbeleid in de vorm van een duurzame mobiliteitsvisie wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden

Verbonden partijen per programmaonderdeel

Voor verdere informatie zie paragraaf F Verbonden partijen.

PO	Verbonden partij
2a	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)
2b	Ontwikkelingsbedrijf NHN NV (ONHN)

Verplichte indicatoren per programmaonderdeel

Op 1 april 2016 is door het rijk de ‘Regeling Beleidsindicatoren’ vastgesteld. In de regeling zijn de beleidsindicatoren opgenomen die moeten worden opgenomen in de verschillende programmaonderdelen. Onderstaand de verplichte indicatoren voor dit programma met een vergelijking met de BUC-gemeenten en de gemiddelde score van Nederland:

			B	U	C	H	NL			
PO	nr	Overzicht verplichte indicatoren	score	score	score	score	score	jaar	eenheid	bron
2b	22	Functiemenging	42,2	42,0	40,9	41,3	54,2	2023	%	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
2b	23	Vestigingen (van bedrijven)	258,6	157,6	193,1	198,7	197,1	2023	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	LISA

* Functiemenging: verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

		Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
1	2b	Uittreding Ontwikkelingsbedrijf NHN per 2027	0		0		54	V	54	V	I
		Totaal alle mutaties	**0**		**0**		**54**	**V**	**54**	**V**	
		Mutaties Begroting 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
2	2a	Cultuurpres.cultuurprod.cultuurpartic.	12	N	12	N	12	N	12	N	S
		Totaal alle mutaties	**12**	**N**	**12**	**N**	**12**	**N**	**12**	**N**	
		Totaal mutaties programma 2	**12**	**N**	**12**	**N**	**42**	**V**	**42**	**N**	

*) V = voordeel en N = nadeel **) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025

1 2b Uittreding Ontwikkelingsbedrijf NHN per 2027
Ombuiging, uittreding Ontwikkelingsbedrijf NHN
Na de evaluatie wordt bekeken of en zo ja hoe verder met het ontwikkelingsbedrijf. Vooralsnog wordt de bijdrage met ingang van 2027 afgeraamd.

Mutaties Begroting 2025

2 2a Cultuurpresentatie
Er is in de 1ste firap een bedrag afgeraamd. Dit bedrag had echter betrekking op een andere gemeente. Het bedrag wordt nu gecorrigeerd.

Programma 3
Een leefbare gemeente

3A. WONEN EN LEEFOMGEVING

Wonen

Wat willen we bereiken

Wij vinden het van belang dat Heiloo een divers woningaanbod heeft en dat mensen op de woningmarkt kunnen starten en door kunnen stromen. We streven ernaar dat voor de totale som van het aantal woningen dat de komende 10 jaar wordt gerealiseerd in Heiloo inclusief Zandzoom, de verdeling 30/40/30 is. Dat wil zeggen 30% sociaal; 40% middenklasse woningen en 30% vrije sector woningen. Voor de 30% sociaal geldt dat hier zoveel mogelijk wordt ingezet op sociale huur. Gezien de woningnood is het belangrijk dat Zuiderloo snel wordt afgerond en Zandzoom snel gerealiseerd wordt.

Heiloo heeft de Woondeal 2.0 Regio Noord-Holland Noord ondertekend. We zullen ons inspannen om twee derde betaalbare woningbouw te gaan realiseren. Onder het betaalbare segment vallen:

- De sociale huurwoningen tot € 879,66 per maand (prijspeil 2024)
- Middenhuur tot maximaal circa € 1.129,39 (prijspeil 2024)
- Koopwoningen met een aankoopprijs van maximaal € 390.000 (VON).

De woningbouwprogrammering van de nieuwbouw van sociale huurwoningen wordt zo ingepland dat wordt toegewerkt naar een meer evenwichtige verdeling van de woningvoorraad met een streven naar 30% sociale huurwoningen in de woonvoorraad.
De eerste jaren zal het aandeel betaalbare huur- en koopwoningen lager zijn. Reeds vastgelegde afspraken met ontwikkelaars worden niet opengebroken in verband met voorkomen van vertraging.

Extra inzet op betaalbare woningbouw komt daarom op de middellange termijn terug in de realisatiecijfers.

Wat gaan we daarvoor doen

- De nieuwe Huisvestingswet biedt meer toewijzingsmogelijkheden voor sociale koop en middenhuur. De Doelgroepenverordening en de Huisvestingsverordening moeten hierop worden aangepast.
- Bij nieuwe bouwplannen richten we ons op een gemeentebrede 30/40/30 verdeling, waarbij we ook kijken naar alternatieve bouw- en woonconcepten. In Heiloo is wonen een belangrijk thema. Er is een tekort aan betaalbare woningen wat ervoor zorgt dat de doorstroming stagneert. Starters en jongeren hebben moeite om een huis in Heiloo te bemachtigen. In de vorige collegeperiode zijn naast Zandzoom en Zuiderloo meerdere woningbouwprojecten op stapel gezet dan wel gefaciliteerd. Dit zijn de zogeheten inbreilocaties. Deze bouwplannen bevinden zich in verschillende stadia van voortgang. Heiloo kenmerkt zich door een hoog niveau van ruimtelijke kwaliteit. Bij transformatieverzoeken verdient een herontwikkeling die een bijdrage levert aan de omgevingskwaliteit (dus inclusief duurzaamheid) de voorkeur boven hergebruik van een pand of object dat daar niet aan tegemoet komt. Het welstandsniveau in het betreffende gebied wordt bij de beoordeling van zo'n initiatief betrokken. De onderhanden zijnde woningbouwontwikkelingen/projecten worden voortvarend verder gebracht en afgerond. De raad wordt minimaal twee keer per jaar geïnformeerd over de voortgang.
- Geven we uitvoering aan de bestuursopdracht flexwonen.
- Geven we uitvoering aan de Woondeal 2.0.

- De gemeente Heiloo heeft per 1 januari 2024 een meldpunt voor ongewenst verhuurgedrag. Om de meldingen ook adequaat op te kunnen pakken moeten nog beleidsregels en procedures worden opgezet. Hiervoor is formatie en budget nodig.
- In 2025 willen we een woningmarktonderzoek houden. De voorkeur is om dit gezamenlijk met regio Alkmaar en de corporaties op te pakken.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
- Geactualiseerde / nieuwe woonvisie Heiloo
- Geactualiseerde Huisvestingsverordening
- Geactualiseerde Doelgroepenverordening
- Realisatie van flexwoningen.

Woningbouwprojecten
- Zuiderloo: in totaal worden ca. 650 woningen gerealiseerd. Per 1 januari 2023 zijn 438 woningen opgeleverd. Gewerkt wordt aan de realisatie van nog eens 219 woningen in 2024 en 2025.
- Zandzoom: in totaal 1.285 woningen. Nog geen vastgesteld bestemmingsplan en ongetwijfeld RvS procedure. Start realisatie op zijn vroegst Q2, 2025, maar waarschijnlijk pas in 2026.

Overige projecten
- Inbreilocaties: uitgaande van de bekende initiatieven kunnen naar verwachting in totaal circa 650 woningen worden gerealiseerd. Deze woningen zijn verspreid over heel Heiloo en grotendeels afhankelijk van particuliere initiatieven.

Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord
Wat willen we bereiken
In opdracht van het Rijk heeft de provincie een ruimtelijk voorstel voorbereid. Het voorstel is de opmaat naar een ruimtelijk arrangement waarin Rijk en provincie wederkerige afspraken maken over de ruimtelijk inpassing van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur. Het opstellen van het ruimtelijk voorstel en het ruimtelijk arrangement is een cyclisch proces. Voor regio Noord-Holland Noord is geconstateerd dat een bovenregionale visie als basis voor het ruimtelijk voorstel op dit moment ontbreekt. Ook is geconstateerd dat grote bovenregionale opgaven die in Noord-Holland Noord spelen vragen om een integrale benadering en om een bijdrage van het Rijk. Hieruit volgt de behoefte om voor Noord-Holland Noord een ontwikkelperspectief op te stellen. Het ontwikkelperspectief zal de basis vormen voor het volgend ruimtelijk voorstel.

Wat gaan we daarvoor doen
Er wordt een ontwikkelperspectief gesteld voor regio Noord-Holland Noord. Daarin bepalen Rijk, provincie, gemeenten en regiopartners gezamenlijk de ambities, ontwikkelrichtingen en ruimtelijke vraagstukken. Als gemeente willen we actief meedoen in dit proces.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
In 2025 is een concept Ontwikkelperspectief NHN vastgesteld die bevat een bovenregionale integrale visie met een gezamenlijk verhaal waar keuzes, oplossingsrichtingen en maatregelen liggen in het ruimtelijk domein. In 2025 wordt inzichtelijk wat dit voor Heiloo heeft opgeleverd.

Vastgoedbeleid
Wat willen we bereiken
We willen meer inzicht in de vastgoedportefeuille van de gemeente om gerichter te kunnen sturen op onder andere de exploitatie, verduurzamen en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen. Door gebouwen en gronden te bezitten kan de gemeente sturen op de kwaliteit van ruimtelijke ontwikkelingen en maatschappelijke doelen realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen
We stellen een vastgoedbeleid op. Dit vergt een integrale afweging tussen diverse beleidsvelden en een goede bestuurlijke afstemming tussen de raad en het college. Dit is een arbeidsintensief traject waar een extern bureau voor ingehuurd moet worden.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
Uw raad heeft keuzes gemaakt tussen:
- Strategisch inzicht: vaststelling van de kern-vastgoedportefeuille en de vertaling van beleidsplannen/wensen naar concrete huisvestingsplannen (5-10 jaar);
- Verduurzamingsopgave gemeente Heiloo, verankering vastgoedbeleid en kern-vastgoedportefeuille met routekaart verduurzaming (Bergen, Castricum, Heiloo, 4 juni 2021);
- Transparantie: (het verhogen van de transparantie en het verbeteren van de verantwoording);
- Veranderde rol gemeente: (Didam-arrest, leegstandbeleid, uitgiftebeleid).

En de raad een vastgoedbeleid heeft vastgesteld.

<u>Herziening Nota Grondbeleid en Nota Grondprijzen</u>
Wat willen we bereiken
We willen graag actiever kunnen sturen op de woningvoorraad en andere beleidsdoelen. Het verwerven van grondposities is daar een sturingsinstrument in. Om dit als gemeente te kunnen doen is een beleidswijziging nodig.
Wat gaan we daarvoor doen
We actualiseren het grondbeleid en het grondprijsbeleid. Dit vergt een integrale afweging tussen diverse beleidsvelden en een goede bestuurlijke afstemming tussen de raad en het college. Dit is een arbeidsintensief traject dat wordt uitbesteed aan een extern bureau.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
Uw raad heeft keuzes gemaakt tussen:
- Het faciliteren en sturen van bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het rechtvaardig verdelen van kosten en opbrengsten tussen gemeente, grondeigenaren, veelal projectontwikkelaars.
- Het transparant maken en beheersen van de risico's van ruimtelijke ontwikkelingen en projecten.
- Het transparant maken van uitgiftebeleid en een leidraad Didam.

En er is een geactualiseerd grondbeleid vastgesteld.
Met een geactualiseerd grondprijsbeleid heeft uw raad de uitgangspunten vastgesteld voor de grondprijsbepaling bij de uitgifte van grond door de gemeente. Het vaststellen van het grondprijsbeleid dient de volgende belangen:
- uniformiteit en objectiviteit: gelijksoortige zaken worden gelijk behandeld binnen BUCH,
- transparantie: zowel naar marktpartijen, inwoners als het bestuur wordt inzicht geboden in de grondprijzen of methodieken die de gemeente hanteert;
- draagvlak: openheid, uniformiteit en objectiviteit verhogen de aanvaardbaarheid van de gehanteerde prijzen;
- verdienend vermogen: de Nota Grondprijsbeleid ondersteunt de financiële doelstellingen van de gemeente.

<u>Groene ring</u>
Wat willen we bereiken
Waar Heiloo langs de bestaande woonwijken wordt omzoomd door groen- en recreatiegebieden, ontbreekt dit voor Zandzoom. Vanuit de Overeenkomst Nieuwe Strandwal ligt er een opgave om ook hier in te zetten op voorzieningen voor natuur, landschap en recreatie, zodat de 'groene ring' rond Heiloo wordt gesloten.

Wat gaan we daarvoor doen
In een gebiedsproces wordt samen met de stakeholders onderzocht welke opties er zijn voor realisatie van recreatieve routes en natuur- en landschapselementen.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
Realisatie van het zuidelijk deel van de ‘groene ring’ wordt een meerjarig proces, ook omdat de gemeente op dit moment nauwelijks grondpositie heeft. Uiteindelijke doel is een uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden en een versterking van de natuur- en landschapswaarden.

Milieutaken

Wat willen we bereiken

Het realiseren en behouden van een schone, veilige en duurzame leefomgeving en zorgen hierbij dat we adequaat kunnen inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Ter bevordering van de gezondheid van onze inwoners wordt ingezet op beperking van vliegtuighinder en monitoring van vliegtuiggeluid.

Wat gaan we daarvoor doen

De uitvoering van de milieutaken is in 2025 geheel ingericht zoals vereist voor de Omgevingswet en volledig geïntegreerd in de bedrijfsvoering van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), nadat deze in 2024 van kracht is geworden. In de jaren 2024 en 2025 zal ervaring met de implementatie van de Wet worden opgedaan. Dit brengt mogelijk extra kosten met zich mee en zal daarmee pas duidelijk worden in de kadernota 2026 van de OD NHN.

De OD NHN richt zich in samenwerking met de deelnemende gemeenten en Provincie op het Interbestuurlijk programma versterking Vergunning-, Toezicht- en Handhavingsstelsel (IBP-VTH).

Voor goed toezicht op milieu en leefbaarheid moet er flink wat veranderen bij de 29 omgevingsdiensten in Nederland. Dat concludeerde de commissie Van Aartsen ruim twee jaar geleden. Die deed daarbij aanbevelingen. Ook kwam de commissie met zes robuustheidscriteria. Deze vormen de pijlers voor het door het ministerie van I & W opgezette IBP-VTH. De OD NHN voldoet momenteel niet volledig aan de criteria. Op 20 juni heeft het Algemeen Bestuur (AB) van de OD NHN een transitieplan vastgesteld om uiterlijk 1 april 2026 volledig te voldoen, zoals gesteld in het IBP-VTH. Dit plan beschrijft de benodigde maatregelen en aanpassingen aan de organisatie en de werkprocessen. Het AB heeft daarbij vastgesteld dat de uitvoering van het transitieplan vooralsnog in zijn geheel door meevallers, zoals verbetering van efficiency, binnen de begroting van de OD NHN zelf moeten worden gefinancierd. Daarnaast wordt aangestuurd op verhoging van de Rijksbijdrage voor deze uitvoering.

In de regio Alkmaar-IJmond-Haarlem wordt met de Bestuurlijke Agenda Schiphol planmatig inbreng over vlieghinderaspecten geleverd aan de overlegstructuren rondom Schiphol. Via de bestuurlijke agenda wordt aangehaakt bij de Bestuurlijk Regie Schiphol. Daarbij wordt samengewerkt in de NOVEX Schipholregio. Een rijk-regio-traject om in samenwerking de diverse opgaven binnen de Schipholregio integraal op te pakken. Dit alles vanuit het oogpunt van hinderbeperking, leefklimaat en gezondheid.

In het Collegeprogramma 2022-2026 en de door de raad aangenomen motie ‘meetpunten hinder vliegverkeer’ wordt gevraagd om plaatsing van meetpunten voor vliegtuiggeluid in combinatie met luchtkwaliteit. Bij het uitvoeren van metingen voor luchtkwaliteit kan geen directe relatie met vliegtuigen worden gelegd. Gelet op de complexiteit, variabelen en bruikbaarheid van luchtkwaliteitsmetingen wordt voorgesteld om in te zetten op de plaatsing van 3 meetpunten voor vliegtuiggeluid van Sensornet.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

In 2025 wordt onder de Omgevingswet in samenwerking met de Omgevingsdienst uitvoering gegeven aan de milieutaken. De jaren 2024 en 2025 worden bezien als leertraject waarin duidelijk zal worden hoe de verschuiving van taken uitwerkt in de dienstverlening en de financiële positie. De inzet voor beperking van vliegtuighinder moet leiden tot een vermindering van het aantal

meldingen en een zichtbare verbetering in de periodieke door de GGD uitgevoerde gezondheidsmonitoring.

Klimaat

Ontwikkeling

Het Programma Klimaat zal zich in 2025 verder ontwikkelen op basis van een nieuw Programmaplan 2025 - 2030. Dat zal begin 2025 aan de raad ter vaststelling worden voorgelegd als opvolger van het Ambitiedocument uit 2020. Op basis van steeds meer kaders vanuit EU en Rijk, maar ook met meer juridische- en financiële middelen om uitvoering te geven aan de doelen in de Klimaatwet. Met meer mensen en meer middelen, met meer mogelijkheden dus. Handen uit steeds meer mouwen om de enorme klus van de duurzaamheidstransitie te helpen vormgeven. Meer samen ook, met collega's uit verschillende domeinen, teams en disciplines. En vooral meer samen met bewoners, bewonersinitiatieven zoals energiecoöperaties en ondernemers in onze gemeenten.

De gemeente zal haar rol pakken als regisseur van de duurzaamheidstransitie, maar zeker ook als facilitator. Ten dienste van initiatieven uit de samenleving, van mensen die hun eigen huis of bedrijf willen verduurzamen, al dan niet met elkaar. Als voorlichter en adviseur en met een beetje financiële hulp. Ook als aanjager of zelfs uitvoerder van projecten voor het opwekken van duurzame energie, voor circulaire economie en klimaatadaptatie. Voor duurzame mobiliteit en natuurlijk voor het (verder) verduurzamen van ons eigen vastgoed.

Hieronder per pijler de belangrijkste initiatieven die we nu voorzien voor 2025. Daarbij wel meteen een disclaimer: de duurzaamheidstransitie is in volle gang, wat betekent dat het 'speelveld' er elke maand anders uitziet door nieuwe regelgeving, nieuwe subsidies en nieuwe initiatieven. Vanwege de financiële situatie wordt het budget niet verhoogd, we proberen met de bestaande middelen onze doelen te bereiken.

1. Energietransitie

1.1 Opwek duurzame energie

Wat willen we bereiken

We blijven uitvoering geven aan de vastgestelde Regionale Energietransitie (RES):

1. Behouden groei van zonnepanelen op grote daken van bedrijven;
2. Versnelling realisatie Solar Carports;
3. Verdere concretisering van de opwek van zonne-energie langs de A9 i.h.k.v. de Energieroute Noord-Holland.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Het Centrum van Verduurzaming bedrijventerrein regio Alkmaar blijven ondersteunen.
2. Verlenen van medewerking en ondersteuning aan de ontwikkeling van Solar Carports.
3. Medewerking verlenen aan het tot stand komen en de vaststelling van het projectbesluit Energieroute Noord-Holland door de provincie Noord-Holland.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

1. In 2025 is het aantal zonnepanelen op grote daken wederom gegroeid.
2. Tenminste één parkeerplaats is uitgewerkt tot projectlocatie voor een Solar Carport.
3. In 2025 is het projectbesluit Energieroute Noord-Holland door de provincie Noord-Holland vastgesteld.

1.2 Warmtetransitie

Woningeigenaren

Wat willen we bereiken

We willen woningeigenaren van verschillende doelgroepen ondersteunen in het verduurzamen van hun woning. Op die manier helpen we inwoners met hun bijdrage om het gezamenlijke doel om in 2040 aardgasvrij te wonen voor elkaar te krijgen. We willen duidelijkheid geven over de manier waarop dat (het beste) kan en daar goed over communiceren, met onze online campagnes en het Klimaatplein.

Wat gaan we daarvoor doen

We zetten de buurtaanpak isolatie en de minima aanpak isolatie voort. Daarin bieden we een ontzorgingstraject aan voor huiseigenaren in geselecteerde buurten én huiseigenaren met een inkomen onder de 150% van het minimum inkomen. Zij worden geholpen met een bespaarplan, offertes, subsidies en de uitvoering. Daarnaast zijn er 2 keer per jaar inkoopacties voor isolatie voor alle huiseigenaren. Verder kunnen alle inwoners kosteloos gebruikmaken van een energiecoach aan huis en kunnen mensen die dat nodig hebben geholpen worden bij subsidieaanvragen. We blijven bewonersinitiatieven ondersteunen en ook de verduurzaming op ‘natuurlijke momenten’: met makelaars samen huizenkopers stimuleren om direct aan de slag te gaan.
We gaan – in lijn met wat het Rijk van de Nederlandse gemeenten verwacht – een Soorten Managementplan (SMP) opstellen voor de gemeente. Op die manier voorkomen we dat beschermde diersoorten schade ondervinden van isolatiemaatregelen en zorgen we ervoor dat isolatie onder een omgevingsvergunning door kan blijven gaan.
In 2025 gaan we de Visie Aardgasvrije Wijken uit 2020 herijken tot een Warmteprogramma, als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet. Daarin geven we voor alle inwoners duidelijkheid over wat voor hun woonomgeving de beoogde warmtevoorziening wordt.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

Via een dashboard van de ontzorgingspartner Winst uit je woning zien we precies hoeveel huiseigenaren zich aanmelden voor de ontzorging of de inkoopacties en ook hoeveel daadwerkelijk daarna de maatregelen laten uitvoeren. We tellen het aantal energiecoachbezoeken en hulp bij subsidieaanvragen.
Het raamwerk voor een SMP staat, door middel van ecologische gebiedsonderzoeken wordt dit elk jaar verder ingevuld. Het opstellen van een SMP duurt gemiddeld zeker twee jaar, maar op deze manier kunnen we gedurende het jaar goed monitoren of we op schema liggen om voor eind 2026 een SMP te realiseren.
Bij de online campagnes kunnen we heel goed zien welke impact de verschillende campagnes hebben en hoe goed we erin slagen om bepaalde doelgroepen te bereiken, door middel van bezoekersaantallen en website rapportages.
Vaststellen van het nieuwe Warmteprogramma.

Verenigingen van Eigenaren

Wat willen we bereiken

We willen ervoor zorgen dat er steeds meer vve’s goed geïsoleerd zijn zodat de doelstellingen uit het Nationaal Isolatie Programma worden behaald. Verder willen wij dat besturen van vve’s goed geïnformeerd worden om na isolatie verdere stappen te ondernemen zodat de doelen uit het Klimaatakkoord worden bereikt.

Wat gaan we daarvoor doen

- Besturen informeren over de mogelijkheden die er zijn om vve's te verduurzamen.
- Ter beschikking stellen van onafhankelijke en kosteloze preadviezen aan vve's.
- Het begeleiden van vve's naar de uitvoeringsfase, d.m.v. het beschikbaar stellen van een aantal advies uren per vve.
- Het financieel ondersteunen van lokale energie initiatieven om vve's te verduurzamen.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

- Het aantal geïnformeerde vve's, die energiebesparende maatregelen neemt.
- Aantal verstrekte preadviezen aan besturen van vve's.
- Het bereikte resultaat, in de uitgevoerde projecten door lokale energie initiatieven.

<u>Bedrijven</u>

Wat willen we bereiken

- Ondersteunen van bedrijven bij het verduurzamen van hun bedrijfspanden, en het voldoen aan hun wettelijke verplichtingen hierover.
- Ondersteunen van het uitvoeren van verduurzamingsprojecten door de lokale energie initiatieven Heiloo Energie (voor inwoners) en Duurzaam Heiloo (voor bedrijven), en het ondersteunen van de verdere professionalisering van hun organisaties.

Wat gaan we daarvoor doen

- Ter beschikking stellen van onafhankelijk en kosteloos energie advies aan bedrijven.
- Financieel ondersteunen van de lokale energie initiatieven energie coöperatie Heiloo Energie (voor inwoners) en Duurzaam Heiloo (voor bedrijven).
-

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

- Aantal verstrekte energie adviezen aan bedrijven en de genomen energiebesparende maatregelen.
- Bereikte resultaten in de uitgevoerde projecten door de lokale energie initiatieven.

2. Circulaire economie

Wat willen we bereiken

Het uitvoeringsprogramma 2025-2026 van Circulaire economie wordt volgens planning uitgevoerd. Focus op vier hoofdthema's: Landbouw, Consumptiegoederen, Bouw & Infrastructuur en Bedrijven. Daarnaast richten we ons meer op voorkomen van afval, in de eigen organisatie, bij inwoners en bedrijven.

- Ruimte creëren voor natuurinclusieve landbouw;
- Circulair maakonderwijsprogramma voortzetten en programma uitbreiden;
- Netwerk van reparatiepartijen ondersteunen in de markt;
- Consumenten voorlichten en betrekken bij repareren, hergebruiken en voorkomen van afval;
- Voorkomen van afval in de eigen organisatie op kantoor, in de openbare ruimte en op de bouwplaats.
- Circulair bouwen, onderhouden en slopen binnen de gemeente de norm maken;
- Koplopernetwerk van bedrijven in bouw, toerisme, textielbranche en bedrijventerreinen stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen

- Om ruimte creëren voor natuurinclusieve landbouw werken we (vanuit geleerde lessen in Bergen) samen met agrariërs en stakeholders aan een aantal pilots voor korte ketens en nieuwe verdienmodellen;
- We schalen ons circulair maakonderwijsprogramma op naar meer scholen en starten naast de modules wol & textiel, fietsen maken , repareren van elektrische apparaten

- We richten ons op inwonersparticipatie, zodat inwoners bewust worden van hun koopgedrag en gestimuleerd worden om te hergebruiken, repareren en opgeknapte spullen uit de regio te kopen. Daarnaast ook afval te voorkomen door het aanbieden van zindelijkheidstraining voor kinderen & wasbare luiers en promoten/aanbieden van thuis- en buurtcomposteren.
- We onderzoeken de afvalstromen uit onze eigen organisatie (kantoor, openbare ruimte en bouwplaats) en stellen doelstellingen op het verminderen daarvan.
- We gaan circulair bouwen, onderhouden en slopen verder inbedden in de werkorganisatie zodat het de norm gaat worden, door circulair opdrachtgeverschap, trainingen en presentaties;
- De circulaire economie wordt verder geborgd in beleid en contracten. Bij gronduitgifte door de gemeente worden circulaire criteria meegegeven als voorwaarden voor toekomstige plannen of projecten.
- We ontwikkelen en bouwen het koploper netwerk van ondernemers in de bouw, toerisme-, textielbranche en bedrijventerreinen uit die circulaire economie toepassen of willen toepassen in hun bedrijfsvoering;
- We werken aan het versterken van een circulaire regio ‘circulair NHN’ met buurgemeenten, bedrijven en andere sympathisanten.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

- In 2025 wordt uitvoering gegeven aan minimaal 1 van de “5 werkpakketten” voor natuurinclusieve landbouw.
- Het circulair maakonderwijsprogramma heeft minimaal 90% van scholen met minimaal 1 lesmodule bereikt en meerdere (50%?) heeft 2 of meer lesmodules gedaan.
- De twee pilots businesscases voor hergebruik en reparatie uit 2024 hebben bij succes een vaste vorm gekregen. De digitale ontmoetingsplek voor het netwerk van inwoners wordt verder uitgebreid en er zijn reguliere bijeenkomsten;
- Meerdere kinderdagverblijven en consultatie bureaus promoten zindelijkheidtraining en wasbare luiers, daarnaast zijn de eerste kompostbakken voor de buurt en thuis aangevraagd door inwoners.
- Voor het voorkomen van afval uit eigen organisatie (kantoor, openbare ruimte en bouwplaats) zijn SMART doelstellingen gemaakt;
- Eind 2025 zijn bij alle infrastructuur opdrachten 1 of meer elementen uit Het Nieuwe Normaal meegenomen
- We hebben door middel van bijeenkomsten, evenementen en begeleiding 25% van de toerisme- en de textielbranche en 100% van de bedrijventerreinen geïnformeerd over circulair ondernemen en de kopgroep werkt aan een gezamenlijk project.
- In 2025 hebben we in ieder geval 1 regionaal evenement georganiseerd met gemeenten en bedrijven uit NHN.
- Het evaluatieverslag 2023-2024 is opgeleverd.

3. Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken

We geven uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan met uitvoeringsprogramma 2023-2026: “Op weg naar klimaatadaptieve en natuurinclusieve gemeenten”. Op deze wijze zetten we ons in voor de door het Rijk gestelde ambitie om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn. De gemeente zet zich in op drie niveaus:

- Huis en pand; we lichten voor, informeren en sluiten aan bij bestaande initiatieven. Daarnaast faciliteren en stimuleren we onze inwoners en ondernemers op het vlak van klimaatadaptatie.
- Straat, wijk en gebied; nieuwbouw ontwikkelingen en herinrichting van de openbare ruimte gebeurt klimaatadaptief.
- Regio; de gemeente werkt samen in de regio Alkmaar voor kostenbesparing en kennis deling.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Huis en pand; we geven uitvoering aan een subsidie klimaatadaptatie voor ondernemers en inwoners. Daarnaast realiseren we projecten waarbij we inwoners betrekken zoals groen in de buurt, tegelophaalservice en het uitdelen van bomen en regentonnen.
2. Straat, wijk en gebied; om klimaatadaptief ontwikkelen het nieuwe normaal te maken zet de gemeente in op het delen en opbouwen van kennis en opleiden.
3. Regio; uitvoeren van projecten uit de uitvoeringsagenda Regio Alkmaar zoals vastgesteld in 2021.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

1. Huis en pand; aantal aangevraagde subsidies, aantal betrokken inwonersinitiatieven, aantal opgehaalde big bags (tegels), aantal uitgedeelde regentonnen en bomen etc.
2. Straat, wijk en gebied; aantal projecten dat klimaatadaptief wordt uitgevoerd neemt toe.
3. Regio; we bekijken of de projecten van de uitvoeringsagenda zijn uitgevoerd.

4. Duurzame Mobiliteit

Wat willen we bereiken

We geven uitvoering aan het in 2024 geactualiseerde Ambitiedocument Klimaat. Deze ambities zijn uitgewerkt in:

- Beleidsaanpak openbare laadinfrastructuur;
- Fietsbeleidsplan, incl. uitvoeringsagenda (in voorbereiding);
- Nota Parkeernormen.

In 2023 is (met de CDOKE-regeling) budget beschikbaar gekomen voor uitbreiding fte, waarna in 2024 een pluspakket voor duurzame mobiliteit formeel is vastgesteld. De Omgevingsvisie Heiloo en de RAM (zie hieronder) bevatten al de basis hiervoor: stimulering openbaar vervoer, fiets, deelmobiliteit en ketenmobiliteit (mobiliteitshub NS-station?) en parkeren op afstand betreffen de meest geschikte maatregelen voor Heiloo.

In 2023 heeft GS, met input van de regiogemeenten, de eerste Regionale Agenda Mobiliteit (RAM) vastgesteld, waarin alle regionale projecten en maatregelen op het gebied van mobiliteit zijn gebundeld. Groei van mobiliteit wordt opgevangen door OV/fiets en beter benutten van bestaande infrastructuur en alleen indien nodig door aanleg van nieuwe infrastructuur. In 2024 heeft de provincie met de regiogemeenten dit verder vorm gegeven door een Regionaal MobiliteitsProgramma (RMP) op te stellen, dat verwerkt is in een geactualiseerde RAM. Hierbij is voor de regio Alkmaar gekozen voor het maatregelpakket Mobility as a Service (MaaS), deelmobiliteit en hubs. Die gaan we uitvoeren.

Wat gaan we daarvoor doen

- in goede afstemming met omwonenden worden laadpalen geplaatst om inwoners te faciliteren de overstap te maken naar elektrisch rijden;
- de mogelijkheid voor het overkappen van grotere parkeerterreinen met zonnepanelen wordt onderzocht;
- besluitvormingstraject Fietsbeleidsplan Heiloo, waarmee bewoners worden gestimuleerd om vaker de fiets te nemen door o.a. gemeentelijke fietsroutes te verbeteren, regionale doorfietsroutes te realiseren en de verkeersveiligheid op andere wegen te verbeteren;
- initiatieven van energiecoöperatie Heiloo Energie voor elektrische deelauto's in woonwijken faciliteren we door hiervoor openbare parkeerplaatsen, incl. laadpaal te reserveren;
- bij woningbouwplannen worden parkeren op afstand en deelauto's actief gestimuleerd door mobiliteitscorrectie. Hiervoor wordt een eenvoudig, concreet advies aan initiatiefnemers opgesteld.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

- de agenda Laadinfrastructuur is geïmplementeerd voor het deel 2025;
- Fietsbeleidsplan Heiloo is vastgesteld en de Uitvoeringsagenda is geïmplementeerd voor het deel 2025;
- groei van elektrische deelauto's van Heiloo Energie is gefaciliteerd met gereserveerde parkeerplaatsen, incl. laadpaal;
- bij woningbouwprojecten wordt in toenemende mate mobiliteitscorrectie toegepast bij het vaststellen en realiseren van de parkeernorm.

5. Duurzame bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken

De gemeente heeft de verplichting tot een CO_2 reductie van de uitstoot van de gemeentelijke vastgoedportefeuille in 2030 van 55%, in 2050 van 95% (t.o.v. 1990), en 100% aardgasvrije panden in 2050. De strategie om deze doelen te kunnen bereiken is vastgelegd in de Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed die in 2023 is vastgesteld.
Daarnaast wordt op andere onderdelen binnen de werkorganisatie (wagenpark, HR, facilitair) bekeken waar nog stappen gezet kunnen worden naar verdere verduurzaming.

Wat gaan we daarvoor doen

Duurzame Bedrijfsvoering: De voorbeeldfunctie van de gemeente.
De gemeente geeft uitvoering aan de Routekaart voor de verduurzaming van het eigen vastgoed, door versneld bij een aantal panden verduurzamingsmaatregelen te treffen en een nieuw uitvoeringsplan op te stellen voor de verduurzaming van panden in 2026. Deze maatregelen kunnen uitgevoerd worden mits de middelen beschikbaar worden gesteld.

Plusambitie

Klimaatadaptatie zoekt aansluiting bij de versnellingsstrategie uit de routekaart verduurzamen vastgoed.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

In 2025 is een deel van het eigen vastgoedbestand verduurzaamd, waardoor het energieverbruik van deze panden is gedaald en de CO2 uitstoot is verminderd. Onze inspanningen op dit gebied worden steeds beter gemonitord en door een onafhankelijk bureau getoetst.

Plusambitie

Bij het verduurzamen van de panden zijn waar mogelijk klimaatadaptieve maatregelen getroffen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een sedumdak.

Ombuiging duurzaamheid:

De extra kosten van ongeveer € 95.000 voor de plusambities zijn niet opgenomen in de begroting. Dit is gedaan om ons voor te bereiden op de noodzakelijke bezuinigingsmaatregelen. Waar mogelijk zullen we deze kosten opvangen met bestaande middelen.

3C. BEHEER EN ONDERHOUD

Groenbeheer

Wat willen we bereiken

Het groene karakter en de natuur van Heiloo behouden en waar dat kan versterken. Het groene karakter draagt een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Heiloo is een leefbare, klimaatbestendige gemeente waarin natuur en landschap worden gekoesterd en beschermd voor toekomstige generaties.

Wat gaan we daarvoor doen

Het in juli 2024 vastgestelde groenbeleidsplan koppelt groen aan vier thema's: identiteit, gezondheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie. In 2025 wordt het groenbeheerplan geactualiseerd en geeft het op het gebied van beheer invulling aan de vier thema's.

Om de groenidentiteit te borgen en te verbeteren blijven de landschappelijke groene elementen langs de historische linten behouden. Langs hoofdroutes wordt er ingezet op het volwaardig kunnen uitgroeien van laanbeplanting. Voor entrees is het uitgangspunt om deze groen van karakter te maken door herkenbare en/of opvallende beplanting toe te passen. Op buurtniveau wordt gekozen voor beplanting met bijzondere accenten en wordt er, in samenspraak met bewoners, gericht op de sierwaarde van planten.

Het huidige klimaatbeleid geeft sturing aan het klimaat adaptief inrichten van de buitenruimte door middel van beplanting en bomen. Daarnaast zorgt het puntensysteem voor natuur inclusief bouwen ervoor dat nieuwbouw op natuur inclusieve wijze ontworpen is.

Waar mogelijk wordt het aantal bermen dat op ecologische wijze wordt beheerd uitgebreid. Ook is er de intentie om de gazons en heesters van de Groenparels 'De Achtkant' en de Noorderneg deels ecologisch te gaan beheren.

Om de ambities verder te verwezenlijken en te versterken wordt er gewerkt aan een intensievere samenwerking met lokale partners zoals HHNK, Natuurmonumenten en Landschap Noord-Holland. Deze samenwerking is gericht op het gezamenlijk verkennen van mogelijkheden voor meer vergroening binnen de gemeentegrenzen

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken

- Er ligt een vastgesteld groenbeheerplan met daarin een concrete uitwerking van de doelstellingen zoals deze in het groenbeleidsplan zijn geformuleerd. Het groenbeheer wordt volgens dit beheerplan uitgevoerd;
- Er is meer biodiversiteit binnen onze gemeente, waaronder meer leefruimte voor bijen en vlinders en meer soorten insecten in de bermen;
- Bij herinrichtingen wordt er meer rekening gehouden met groen waardoor hittestress wordt verminderd. Dit geldt zowel in de openbare ruimte als bij particulieren, met als doel om koelere, meer leefbare omgevingen te creëren tijdens hete zomers.

Verbonden partijen per programmaonderdeel
Voor verdere informatie zie paragraaf F Verbonden partijen

PO	Verbonden partij
3b	Vuilverbrandingsinstallatie e.o. (VVI)
3b	Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar (DECRA)

Verplichte indicatoren per programmaonderdeel
Op 1 april 2016 is door het rijk de 'Regeling Beleidsindicatoren' vastgesteld. In de regeling zijn de beleidsindicatoren opgenomen die moeten worden opgenomen in de verschillende programmaonderdelen. Onderstaand de verplichte indicatoren voor dit programma met een vergelijking met de BUC-gemeenten en de gemiddelde score van Nederland:

			B	U	C	H	NL			
PO	nr	Overzicht verplichte indicatoren	score	score	score	score	score	jaar	eenheid	bron
3a	24.1	Gemiddelde WOZ-waarde	439	333	370	385	290	2021	x €1.000	CBS - Waarde onroerende zaken
3a	24.2	Gemiddelde WOZ-waarde	478	363	405	417	317	2022	x €1.000	CBS - Waarde onroerende zaken
3a	24.3	Gemiddelde WOZ-waarde	548	447	478	506	368	2023	x €1.000	CBS - Waarde onroerende zaken
3a	24.4	Gemiddelde WOZ-waarde	580	443	485	516	379	2024	x €1.000	CBS - Waarde onroerende zaken
3a	25	Nieuw gebouwde woningen	4,3	0,4	12,4	7,9	9,1	2023	per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
3a	26	Demografische druk	102,3	70,7	86,3	90,0	70,4	2024	%	CBS Bevolkingsstatistiek
3b	27	Omvang huishoudelijk restafval	148,9	65,3	100,6	101,2	147,7	2022	kg per inwoner	CBS - Huishoudelijk afval
3b	28	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	26,2	27,2	27,0	29,3	41,3	2022	%	berekening

* Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit afkomstig van natuurlijke bronnen (o.a. wind, waterkracht, zon en biomassa) die constant worden aangevuld.

		Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
1	3c	Versobering wegen straten pleinen	64	V	64	V	64	V	64	V	S
		Totaal alle mutaties	**64**	**V**	**64**	**V**	**64**	**V**	**64**	**V**	
		Mutaties Begroting 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
2	3a	Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord	17	N	0		0		0		I
3	3a	Woningmarktonderzoek	25	N	0		0		0		I
4	3a	Actualisatie leges	21	V	21	V	21	V	21	V	S
5	3a	Fietspad Boekelermeerdijk (voorbereiding)	25	N	0		0		0		I
5	SA	Fietspad Boekelermeerdijk (dekking reserve)	25	V	0		0		0		I
6	3b	Aanpassing nav berekening kostendekkenheid riool	10	N	133	N	90	N	127	N	S
7	3b	Indexatie Afval	82	V	86	V	89	V	94	V	S
8	3c	Actualisatie beleidsnotitie snippergroen	10	N	0		0		0		I
9	3c	Herzien nota grondbeleid en grondprijsbeleid	25	N	0		0		0		I
10	3c	Aanpassing energiebudget	55	V	55	V	55	V	55	V	S
11	3c	Opstellen groenbeheerplan	30	N	0		0		0		I
		Totaal alle mutaties	**40**	**V**	**28**	**V**	**75**	**V**	**43**	**V**	
		Totaal mutaties programma 3	**104**	**V**	**92**	**V**	**139**	**V**	**107**	**V**	

*) V = voordeel en N = nadeel **) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

Ombuigingen vanuit de kadernota 2025

1 3c Versobering wegen straten en pleinen
Een bezuiniging van 10% (€ 64.000) wordt ingezet op groot onderhoud van elementverhardingen. Dit budget gaat terug van € 200.000 naar € 136.000. In de praktijk komt dit er op neer dat er geen mogelijkheden meer zijn voor 100% herstraten van trottoirs, fietspaden, parkeerplaatsen en rijbanen. Om de veiligheid te waarborgen wordt het resterende budget doorgeschoven naar niet planbaar klein onderhoud. Als gevolg van het uitblijven van groot onderhoud zal de behoefte aan kleinschalig onderhoud namelijk toenemen. Door de bezuiniging is er sprake van een achteruitgang van de kwaliteit elementverhardingen. Met name in de kwaliteitscategorie B/C zal een verdere achteruitgang ontstaan. Er is niet gekozen voor ombuiging op asfaltwegen omdat gebleken is dat uitgesteld onderhoud op asfaltwegen een vele malen duurdere onderhoudsmaatregel in de toekomst betekent.

Mutatie Begroting 2025

2 3a Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord
De gemeenten in Noord-Holland noord + Hoogheemraadschap gaan samen met de provincie NH een ontwikkelperspectief opstellen. Met het ontwikkelperspectief wordt een integrale, bovenregionale ruimtelijke visie opgesteld en uitgewerkt. Met een dergelijk perspectief ontbreekt en daarmee ook de mogelijkheid om rijksgelden naar het gebied te halen. Start september 2024 en einde december 2026.

3 3a Woningmarktonderzoek
In 2025 willen we een woningmarktonderzoek houden. De voorkeur is om dit gezamenlijk met regio Alkmaar en de corporaties op te pakken.

4 3a Actualisatie leges
De leges zijn geactualiseerd op basis van de meest actuele gegevens.

5 3a Fietspad Boekelermeerdijk
Fietspad Boekelermeerdijk voorbereiding in kader groenprojecten O.N.S.

5 3a Fietspad Boekelermeerdijk (dekking reserve)

6 3b Aanpassing Riool
Betreft de actualisatie van alle kosten en opbrengsten met betrekking tot riool.

7 3b Aanpassingen huishoudelijk afval
Betreft de actualisatie van alle kosten en opbrengsten met betrekking tot afval.

8 3c Actualisatie beleidsnotitie snippergroen
Actualisatie beleidsnotitie snippergroen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van een extern adviesbureau

9 3c Herzien nota grondebeleid en grondprijsbeleid
Opstellen nota grondbeleid en grondprijsbeleid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een extern adviesbureau.

10 3c Energiebudget
De nieuwe vastgestelde tarieven voor elektriciteit leveren meerjarig een voordeel op. In 2022 is op basis van de toenmalige tarieven het energiebudget meerjarig opgehoogd. Inmiddels zijn de tarieven verlaagd waardoor het budget kan worden aangepast.

11 3c Opstellen groenbeheerplan

Het groenbeheerplan dient geactualiseerd te worden. Het nieuwe groenbeleid moet in de actualisatie van het beheerplan verwerkt worden.

Verder dient het beheerplan houtwallen Zuiderloo er in verwerkt te worden, alsook het beheer van de poelen voor de rugstreeppad in Zuiderloo en Boekelermeer. Er moeten goede overzichtskaarten van het maaibeleid vertaald naar frequentie in het beheerplan gezet worden. Een duidelijke paragraaf bomen en BVC. Onderdeel van de opdracht is ook voorlichting en het betrekken van inwoners. Er wordt gestart in het 1e kwartaal van 2025 waarna het plan in het 3e kwartaal wordt aangeleverd aan het college. Omdat de focus meer komt te liggen op ecologisch beheer, verhogen biodiversiteit zal er mogelijk ook een verschuiving van budget en uren in het nieuwe beheerplan worden beschreven.

Programma 4
Een financieel gezonde gemeente

4. EEN FINANCIEEL GEZONDE GEMEENTE

Wat willen we bereiken
1. Een structureel sluitende begroting voor 2025
2. Stabiele verantwoorde lokale lasten
3. Een verantwoorde weerstandscapaciteit

Wat gaan we daarvoor doen

1. Een structureel sluitende begroting 2025

Ons doel is een structureel sluitende begroting voor 2025 aan uw raad voor te leggen.

2. Stabiele verantwoorde lokale lasten

Uitgangspunt is dat de tarieven riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend zijn. Verder heeft de gemeenteraad van Heiloo als kader opgesteld dat bij de inwoner ‘zo laag mogelijke lokale lasten’ in rekening worden gebracht bij de doorbelasting van de gemeentelijke belastingen en heffingen. Als hiervan wordt afgeweken dan wordt dat altijd aan de gemeenteraad voorgelegd ter goedkeuring.

Afval

Vanaf 2021 wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing gebaseerd op een vaste en een variabele component. De hoogte van de vaste heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden en de hoogte van de variabele heffing is afhankelijk van het aantal malen dat er restafval wordt aangeboden. Door de invoering van een vast tarief en een variabel tarief is er sprake van een financiële prikkel tot afvalscheiding.

Inwoners die veel restafval aanbieden betalen daardoor een hoger bedrag aan afvalstoffenheffing dan inwoners die afval beter scheiden en daardoor minder vaak restafval aanbieden.

OZB

In de kadernota 2025 wordt het tarief verhoogd met 20,4% ten opzichte van 2024. Hierbij is nog geen rekening gehouden met extra OZB inkomsten als gevolg van areaaluitbreiding door het gereedkomen van woningbouw. Omdat deze extra OZB opbrengsten gerelateerd zijn aan de toename van het aantal WOZ objecten heeft dit geen invloed op de OZB tarieven.

3. Een verantwoorde weerstandscapaciteit

We identificeren periodiek de risico’s die we lopen en beoordelen of we maatregelen kunnen nemen om deze risico’s te beperken.

Waaraan kunnen we zien of we het bereiken
1. Een vastgestelde meerjarig sluitende programmabegroting
2. Een stabiele ontwikkeling van de lokale lasten.
3. De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit, waarbij de weerstandsratio minimaal 1,20 is

Verbonden partijen per programmaonderdeel

Voor verdere informatie zie paragraaf F Verbonden partijen

PO	Verbonden partij
4	Cocensus
4	Werkorganisatie BUCH (BUCH)
4	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
4	Alliander

Verplichte indicatoren per programmaonderdeel

Op 1 april 2016 is door het rijk de ‘Regeling Beleidsindicatoren’ vastgesteld. In de regeling zijn de beleidsindicatoren opgenomen die moeten worden opgenomen in de verschillende programmaonderdelen. Onderstaand de verplichte indicatoren voor dit programma met een vergelijking met de BUC-gemeenten en de gemiddelde score van Nederland:

			B	U	C	H	NL			
PO	nr	Overzicht verplichte indicatoren	score	score	score	score	score	jaar	eenheid	bron
4a	29	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	1.086	1.024	835	891	Geen data	2024	€	COELO - Atlas lokale lasten
4a	30	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	1.187	1.145	932	1.023	Geen data	2024	€	COELO - Atlas lokale lasten
4b	31	Formatie / Fte per 1.000 inwoners	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.b.		aantal per 1.000 inw.	Gemeente
4b	32	Bezetting / Fte per 1.000 inwoners	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.b.		aantal per 1.000 inw.	Gemeente
4b	33	Apparaatskosten / Kosten per inwoner	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.b.		euro	Gemeente
4b	34	Externe inhuur / Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1.122	n.b.	2024	x € 1.000	Gemeente
4b	35	Overhead in % van totale lasten	14,3	14,9	13,8	13,3	n.b.	2024	%	Gemeente

Ad 31 t/m 33 : Omdat het ambtelijk apparaat van de gemeente Heiloo – op de griffie en de gemeentesecretaris na - is ondergebracht in de werkorganisatie BUCH zijn de indicatoren 31 t/m 33 niet van toepassing.

Ad 34 : De externe inhuur betreft alleen de inhuur die via de begroting van de gemeente Heiloo loopt. Voor de kosten van externe inhuur van de gemeenschappelijke regelingen (waaronder de BUCH), verwijzen we naar de betreffende begroting van die GR

		Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
1	4a	Verhoging tarief OZB Woningen naar landelijk gemiddelde 2024	896	V	896	V	896	V	896	V	S
2	4a	Verhoging tarief OZB- niet woningen	267	V	267	V	267	V	267	V	S
		Totaal alle mutaties	**1.163**	**V**	**1.163**	**V**	**1.163**	**V**	**1.163**	**V**	
		Mutaties Begroting 2025									
NR	**PO**	**Bijdrage x € 1.000 Korte Omschrijving**	**2025**		**2026**		**2027**		**2028**		**I/S**
3	4a	Lagere garantstelling HVC	11	N	11	N	11	N	11	N	S
4	res4	Uitname algemene reserve t.b.v. sluitende begroting 2025	119	V	0		0		0		I
		Totaal alle mutaties	**108**	**V**	**11**	**N**	**11**	**N**	**11**	**N**	
		Totaal mutaties programma 4	**1.271**	**V**	**1.152**	**V**	**1.152**	**V**	**1.152**	**V**	

*) V = voordeel en N = nadeel **) Per mutatie is in de laatste kolom vermeld of het incidenteel (I) of structureel (S) is.

Ombuigingen vanuit de Kadernota 2025

1 4a Verhoging tarief OZB Woningen naar landelijk gemiddelde 2024 voor 2025

Uitgangspunt is dat het OZB tarief voor 2025 op het landelijk gemiddelde tarief van 2024 wordt vastgesteld. Voor eigenaren woning komt dit uit op een tarief van 0,0909%, een stijging van 20,4%.

2 *4a Verhoging tarief OZB – niet woningen*

Uitgangspunt is dat het OZB tarief gelijk wordt aan het landelijk gemiddelde van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het landelijk gemiddelde tarief van eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen 2024 is samen 0,5605%.
Een stijging in een keer naar het landelijk gemiddelde tarief niet-woningen komt uit op een stijging van 76%. Het college stelt voor om de stijging van het tarief voor eigenaren niet-woningen voor 2025 te beperken tot 20,4 % net als bij de eigenaren woning. Het tarief komt daarmee op 0,38207%. Bij de kadernota 2026 wordt samen met de overige dan geïnventariseerde ombuigingsmaatregelen voor 2026 en verder bekeken of, en zo ja hoe, dit verder wordt ingevoerd om te komen tot het landelijk gemiddelde tarief net als bij woningen.

Mutaties Begroting 2025

3 4a Lagere garantstellingsprovincie HVC

Jaarlijks ontvangt de gemeente garantstellingsprovicie van de HVC over de door de HVC afgesloten geldleningen. De leningen worden jaarlijks afgelost waardoor de garantstellingsprovicie lager wordt.

4 Uitname algemene reserve t.b.v. sluitende begroting 2025

Om de begroting sluitend te maken, wordt er € 119.000 uit de algemene reserve gehaald.

PARAGRAAF A: LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
De lokale heffingen vormen een belangrijk bron van inkomsten en zijn onderdeel van de gemeentelijke beleidsvrijheid. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in heffingen waarbij de besteding van de opbrengsten vrij is (de zogenaamde belastingen) en heffingen waarvan de opbrengst gebonden is (zogenaamde heffingen, leges en retributies). Deze paragraaf geeft inzicht in het beleid van de gemeentelijke heffingen voor 2025 en wordt een raming afgegeven van de verwachte opbrengsten aan belastingen en heffingen. Deze is berekend op basis van de in de kadernota 2025 opgenomen uitgangspunten. De definitieve vaststelling van de tarieven gebeurt niet bij de begroting maar separaat bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2025.

Achtereenvolgens komen aan de orde:
1 tarievenbeleid
2 Hoofdlijnen per belastingsoort
  2.1 Afvalstoffenheffing
  2.2 Begraafplaatsrechten
  2.3 Marktgelden
  2.4 Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
  2.5 Rioolheffing
  2.6 Toeristenbelasting
  2.7 Bedrijveninvesteringszone
  2.8 Leges
3 Overzichten
  3.1 Opbrengstenoverzicht
  3.2 Overzicht Kostendekkendheid leges.
4 Kwijtscheldingsbeleid
5 Lokale lastendruk

1 Tarievenbeleid
Berekende tarieven over heffingen en leges kunnen leiden tot tarieven van centen achter de komma. Op dit punt is er al een staande praktijk van afronding naar beneden op 5 cent, 10 cent of hele euro's afhankelijk van de belastingsoort. De variabele tarieven van de afvalstoffenheffing worden niet afgerond. Om te voorkomen dat lagere tarieven door de afronding nooit tot een verhoging komen vindt indexering plaats op de niet afgeronde tarieven 2024.

<u>Afvalstoffen- en rioolheffing</u>
Het uitgangspunt bij de riool- en afvalstoffenheffing is dat de heffingen kostendekkend zijn ten aanzien van de toegerekende kosten zonder dat de voorziening negatief wordt. Mocht er in een jaar minder uitgegeven zijn dan dat er aan heffingen binnen is gekomen dan wordt het teveel ontvangen bedrag gestort in de voorziening afval c.q. riool.

<u>Onroerende zaakbelasting</u>
In de kadernota 2025 is voorzien in een toename van de OZB inkomsten van 20,4% ten opzichte van 2024. Hierbij is nog geen rekening gehouden met extra OZB inkomsten als gevolg van areaaluitbreiding door het gereedkomen van woningbouw. Omdat deze extra OZB opbrengsten gerelateerd zijn aan de toename van het aantal WOZ objecten heeft dit geen invloed op de OZB tarieven.

Toeristenbelasting en lijkbezorgingsrechten
De overige lokale heffingen binnen de gemeente Heiloo zijn de toeristenbelasting en de lijkbezorgingsrechten. De tarieven voor de toeristenbelasting en lijkbezorgingsrechten worden geïndexeerd met 2,8%. Dit percentage betreft de nationale consumentenprijsindex en is gebaseerd op de verwachting van het Centraal Planbureau (CPB).

2 Hoofdlijnen per belastingsoort

2.1 Afvalstoffenheffing

Het ophalen van huishoudelijk afval is een taak die de Gemeente Heiloo kostendekkend wil uitvoeren. Vertrekpunt is dat de kosten die toegerekend kunnen worden, ook daadwerkelijk onderdeel van het tarief uitmaken Tot de kosten voor het inzamelen en verwerken van de afvalstoffen behoren de directe kosten inclusief fte en overhead en tevens een aandeel in de kosten van de BTW. Het niet doorrekenen van BTW leidt namelijk tot een extra nadeel in de vorm van een korting op de algemene uitkering.

Vanaf 2021 wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing gebaseerd op een vaste en een variabele component. De hoogte van de vaste heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden en de hoogte van de variabele heffing is afhankelijk van het aantal malen dat er restafval wordt aangeboden. Door de invoering van een vast tarief en een variabel tarief is er sprake van een financiële prikkel tot afvalscheiding.

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag
Belastingplichtig is de gebruiker van een perceel waar de gemeente een inzamelplicht heeft voor huishoudelijke afvalstoffen.

De afvalstoffenheffing kent, buiten de tarieven voor het afhalen van grofvuil aan huis, een tweetal vaste tarieven, een tarief voor:

- éénpersoonshuishoudens;
- twee- of meerpersoonshuishoudens.

Daarnaast is er sprake van een variabele component van de afvalstoffenheffing in de vorm van een tarief per containerlediging of inworp per afvalzak in een verzamelcontainer. De laagbouw heeft een PMD minicontainer aan huis. Omdat de hoogbouw dit niet heeft en daardoor PMD met het restafval wordt aangeboden, wordt op het tarief per inworp in een trommel van een verzamelcontainer een korting toegepast.

Het variabele gedeelte van de heffing wordt opgenomen in de ‘gecombineerde aanslag’ in het jaar, volgend op het jaar waarin de ledigingen of inworpen hebben plaatsgevonden.

Kerncijfers
In de berekening van de opbrengst in relatie tot de kostendekkendheid wordt uitgegaan van het aantal eenpersoons- en twee- of meerpersoonshuishoudens. In deze aantallen wordt de komende jaren een lichte groei verwacht.

Opbrengsten
De opbrengsten voor 2025 tot en met 2028 als volgt geraamd:

	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	2.894.000	2.894.000	2.894.000	2.894.000

Tarieven
Om de geraamde opbrengsten te realiseren zijn de tarieven als volgt berekend:

Vaste heffing (85%)	*2024*	*2025*
Eenpersoonshuishouden	€ 191,00	€ 196,00
Meerpersoonshuishouden	€ 300,00	€ 308,00

Variabele heffing	2024	2025
Per lediging container 240 liter	€ 6,19	€ 6,36
Per lediging container 140 liter	€ 3,61	€ 3,71
Per inworp trommel 60 liter	€ 1,04	€ 1,08
Per inworp trommel 30 liter	€ 0,52	€ 0,54

Met de voorgestelde tarieven op basis van indexering met de CPI wordt een kostendekkendheid beoogd van 96,06%. Het tekort wordt gedekt door middel van een onttrekking uit de voorziening.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2025
Kosten taakveld afval, incl. (omslag)rente	2.968.000
Inkomsten, excl. heffingen	450.000
Netto kosten	**2.518.000**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	761.000
BTW	307.000
Totale kosten	**3.485.000**
Opbrengst vaste heffingen	2.968.000
Opbrengst variabele heffing	430.000
Kwijtschelding	-68.000
Totale opbrengsten	**3.330.000**
Verschil	-155.000
Onttrekking voorziening	155.000
Dekkingspercentage	**96%**

2.3 Marktgelden

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag

Voor het innemen van een standplaats op markten wordt marktgeld geheven. De berekening van de hoogte van het marktgeld wordt gedaan naar strekkende meters van de kraam.

Zoals uit het volgende overzicht blijkt zijn de kosten van de markten hoger dan de inkomsten, van volledige kostendekking is geen sprake. Gelet op de huidige situatie van het marktwezen wordt het niet mogelijk geacht de mate van kostendekkendheid te verhogen.

Kostendekkendheid marktgelden	2025
Kosten, incl. (omslag)rente	55.504
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten	**55.504**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	46.489
Overige toe te rekenen kosten	0
Totale kosten	**101.993**
Opbrengst heffingen	34.000
Totale opbrengsten	**34.000**
Verschil	67.993
Dekkingspercentage	**33%**

2.3 Lijkbezorgingrechten

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag

De rechten worden geheven voor onder meer het begraven van personen en voor het onderhoud van de begraafplaatsen. De tarieven voor de afzonderlijke belastbare feiten zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de verordening lijkbezorgingrechten.

Het uitgangspunt voor de tarieven van de lijkbezorgingrechten is kostendekking op de tarieven die betrekking hebben op:

- De uitgifte van graven (inclusief grafonderhoud);
- Het begraven;
- De algemene kosten voor het in stand houden (groenbeheer) van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Kerncijfers en areaal

De kerncijfers bestaan hoofdzakelijk uit het aantal meerjarige rechten op graven, het aantal begravingen en bijzettingen per jaar en het aantal onderhoudsrechten op graven en dergelijke.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	***2025***
Kosten	199.201
Inkomsten, excl. heffingen	0
Netto kosten	199.201
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	141.305
Overige toe te rekenen kosten	0
Totale kosten	340.506
Opbrengst heffingen	186.355
Totale opbrengsten	**186.355**
Verschil	154.151
Dekkingspercentage	**55%**

De beheerskosten van de begraafplaatsen zijn hoger dan de inkomsten. Dit is in overeenstemming met het beleidsplan begraafplaatsen.

Opbrengsten

Rekening houdend met het uitgangspunt van 2,8% stijging van de opbrengsten worden de begrote opbrengsten als volgt geraamd:

	2025	2026	2027	2028
Lijkbezorgingrechten	151.355	151.355	151.355	151.355

2.4 Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Onder de naam onroerende zaakbelastingen kunnen een drietal belastingen worden geheven;

- een belasting voor eigenaren van woningen;
- een belasting voor eigenaren van niet-woningen;
- een belasting voor gebruikers van niet-woningen.

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag

Onroerende zaakbelasting wordt geheven van eigenaren van woningen en van eigenaren van niet-woningen. De heffing van OZB van gebruikers van niet-woningen is in Heiloo per 2022 afgeschaft. Daarbij is de opbrengst van de gebruikersbelasting opgenomen in de OZB opbrengst van eigenaren van niet-woningen.

De onroerende zaakbelastingen voor het eigendom van woningen en niet-woningen worden geheven van degene die op 1 januari van het belastingjaar in het Kadaster bekend staat als de zakelijk gerechtigde van de onroerende zaak. De hoogte van de aanslag 2025 is afhankelijk van de WOZ-waarde op de waardepeildatum. Dit betreft de verkoopwaarde van de onroerende zaak per 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar, in dit geval 1 januari 2024. Deze waarde, vermenigvuldigd met een percentage daarvan (het tarief) vormt het aanslagbedrag OZB. De waarde van de

onroerende zaken wordt bepaald en vastgesteld onder het regime van de Wet WOZ.

Kerncijfers, waardeontwikkeling en areaal
De kerncijfers voor de bepaling van de te verwachten opbrengst van de onroerende zaakbelastingen betreffen het aantal woningen, het aantal niet-woningen, de totaalwaarde van de woningen, de totaalwaarde van de niet-woningen en de vrijstellingen.

Opbrengsten
De OZB tariefstijging voor de categorie woningen bedraagt 20,4%. Dit volgt uit de in de kadernota opgenomen toepassing van het landelijk gemiddelde OZB tarief 2024 van 0,0909%. Voor de categorie niet-woningen wordt niet aangesloten bij het landelijk gemiddelde tarief 2024 omdat dit een tariefstijging van 76% tot gevolg zou hebben. Voor niet-woningen wordt dezelfde procentuele tariefstijging toegepast van 20,4% zoals dat geldt voor woningen, dit resulteert in een OZB tarief voor niet-woningen van 0,38207%.

De OZB inkomsten als gevolg van nieuwbouw zijn gebaseerd op de meerjarenprognose grondexploitaties en bedragen circa € 102.000.

Rekening houdend met de hierboven benoemde uitgangspunten worden de begrote opbrengsten exclusief areaaluitbreiding als volgt

Bedragen in € x 1000	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Eigenaren niet-woningen	1.572	1.572	1.572	1.572
Eigenaren woningen	5.289	5.289	5.289	5.289
Totaal OZB	6.861	6.861	6.861	6.861

2.5 Rioolheffing
Doel van de rioolheffing is om de kosten te dekken met betrekking tot de afvoer van afvalwater, hemelwater en het beheer van het grondwaterpeil. Doorbelast worden de kosten van riool inclusief omslagrente, personeel, overhead en BTW. Er vindt geen doorbelasting plaats van straatreiniging, onkruidbestrijding en beschoeiingen. In het in juni 2023 aangenomen Programma Water en Riolering (PWR) is opgenomen dat baggeren voor 50% wordt doorbelast. Deze kosten houden meer dan zijdelings verband met de taken waarvoor de rioolheffing wordt ingesteld. Door te baggeren blijft het riool schoner.

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag
Rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een object van waaruit direct of indirect water wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering. De heffingsgrondslag voor de rioolheffing heeft een relatie met het afgevoerde water dat vanuit het object wordt afgevoerd.

Als gedurende het boekjaar sprake is van overdekking (meer werkelijke opbrengsten dan toegerekende kosten) wordt het meerdere in de egalisatievoorziening gestort. Daarentegen wordt bij een onderdekking (meer toegerekende kosten dan werkelijke opbrengsten) het verschil aan de egalisatievoorziening onttrokken.

Kerncijfers (areaal)
In de berekening van de opbrengst wordt uitgegaan van 11.311 eenheden.

Tarieven
Er is sprake van een gedifferentieerd tarievenstelsel waarbij 300 m3 waterverbruik het uitgangspunt vormt voor het basistarief. Veruit de meeste woningen vallen onder deze eerste eenheid. Verder is er sprake van een tarief voor afgevoerd afvalwater van:
- 300 tot 500 kubieke meters;
- 500 tot 1000 kubieke meters;
- 1000 tot 2000 kubieke meters;
- meer dan 2000 kubieke meters;
- elke extra 1000 kubieke meters boven de 2000.

Door de keuze van een spaarvoorziening voor duurzame financiering dienen de in PWR opgenomen tarieven onder toepassing van jaarlijkse indexatie gevolgd te worden. Voor 2025 leidt tot een basistarief van € 222.

Opbrengsten

Rekening houdend met een gelijkblijvend areaal zoals genoemd bij de kerncijfers en een positief blijvende voorziening worden de opbrengsten voor 2025 tot en met 2028 als volgt geraamd:

	2025	2026	2027	2028
Rioolheffing	2.646.000	2.788.000	2.909.000	3.040.000

Kostendekkendheid rioolheffing	***2025***
Kosten taakveld riool, incl. (omslag)rente	1.551.000
Inkomsten, excl. heffingen	5.000
Netto kosten	1.546.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	354.000
Doorberekening baggerkosten	8.418
Extra rente (1,0%)	139.583
BTW	224.000
Dotatie dubieuze debiteuren	26.010
Storting in voorziening	298.572
Totale kosten	2.596.583
Opbrengst heffingen	2.646.000
Kwijtschelding	-70.000
Totale opbrengsten	2.576.000
Dekkingspercentage	100%

2.6 Toeristenbelasting

Belastingplichtigen en heffingsgrondslag

De toeristenbelasting wordt geheven voor het tegen betaling overnachten in de gemeente door personen die geen inwoner van de gemeente zijn. De belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot nachtverblijf biedt. De aanslagoplegging voor de toeristenbelasting vindt na afloop van het belastingjaar plaats, op basis van de ingediende aangiften.

Kerncijfers en areaal
Sinds een aantal jaren is het aanbieden van verblijf via internet aanzienlijk toegenomen. In de uitvoering van de toeristenbelasting wordt periodiek gecontroleerd op de juistheid en volledigheid van de gevoerde verblijfsadministraties door de aanbieders van verblijf.

Opbrengsten
Rekening houdend met het bovengenoemde worden de begrote opbrengsten voor 2025 tot en met 2028 als volgt geraamd:

	2025	*2026*	*2027*	*2028*
Toeristenbelasting	55.000	55.000	55.000	55.000

Tarief
Aan de raad wordt net als voorgaande jaren een apart besluit voorgelegd om de verordening en daarmee het tarief toeristenbelasting 2025 vast te stellen.

2.7 Bedrijven investeringszone (BIZ)
In 2021 is op initiatief van de ondernemers in het stationscentrum in Heiloo een bedrijveninvesteringszone ingevoerd. De gemeente faciliteert de BIZ-organisatie door de BIZ-bijdragen te innen. Door de invoering van de BIZ-belasting met een tarief van € 420,00 per jaar worden belastingopbrengsten gegenereerd met een omvang van € 19.000. De opbrengst wordt, na aftrek van de perceptiekosten, in de vorm van een subsidie uitgekeerd aan de BIZ vereniging die de activiteiten namens de ondernemers uitvoert. De ondernemers bepalen zelf de activiteiten. De gemeenteraad moet wel instemmen en toetsen op het algemeen belang in de openbare ruimte.

2.8 Leges
Belastingplichtigen en heffingsgrondslag
Leges kunnen worden geheven voor van gemeentewege verleende diensten. De diverse diensten waarvoor leges zijn verschuldigd zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de legesverordening.

Kosten en opbrengsten
De opbrengsten betreffen de verwachte inkomsten in 2025, zoals opgenomen in het financieel systeem. De kosten bestaan uit verschillende componenten:
- de directe kosten die aan het product zijn te relateren\ (bijvoorbeeld afdracht aan Rijk voor een geleverd paspoort);
- de directe apparaatskosten (de salarislasten van het personeel dat direct aan het product werkt);
- de toegerekende overhead.

Door de berekende kosten af te zetten tegen de begrote opbrengsten, kan de kostendekkendheid worden bepaald.

Kostendekkendheid en transparantie
De legestarieventabel is in 2024 geactualiseerd en waar mogelijk geharmoniseerd voor de BUCH-gemeenten. Dit heeft geleid tot een uniforme tarieventabel. Verder is een onderzoek uitgevoerd naar de kostenonderbouwing voor de gezamenlijke BUCH-gemeenten.

Landelijk zijn de leges verdeeld in 3 hoofdstukken. Alle hoofdstukken tezamen mogen uiteindelijk maximaal 100% kostendekkend zijn. Verdere uitwerking hiervan is per hoofdstuk en onderverdeling in paragrafen opgenomen in het onder 3.2 weergegeven overzicht

3 Overzichten

3.1 Opbrengstenoverzicht

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de geraamde opbrengsten 2024-2028, afgerond op duizendtallen.

Grootboeknummer	Omschrijving	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
6020010	Rijbewijzen	103.000	106.000	131.000	150.000	150.000
6020020	Burgerlijke stand	16.000	21.000	21.000	21.000	21.000
6020030	Reisdocumenten	283.000	312.000	358.000	390.000	390.000
6020050	Diverse leges	19.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6020070	Naturalisaties	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000
6020080	Verklaring omtrent gedrag	3.000	4.000	4.000	4.000	4.000
6120060	Leges titel 1	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
6330100	Marktgelden	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
6330000	Bedrijven investeringszone stationsgebied	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
6830500	Leges omgevingsvergunningen	847.000	584.000	1.557.000	815.000	815.000
6570400	Evenementen, feesten, kermis	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
6720100	Rioolheffing	2.495.000	2.646.000	2.778.000	2.909.000	3.040.000
6730100	Afvalstoffenheffing	3.313.000	3.313.000	3.313.000	3.313.000	3.313.000
6660400	Gehandicaptenparkeerkaarten	7.000	15.000	15.000	15.000	15.000
6810100	Bestemmingsplannen	10.000	2.000	2.000	2.000	2.000
6750100	Grafrechten	151.000	151.000	151.000	151.000	151.000
6061100	OZB woningen	4.393.000	5.289.000	5289.000	5289.000	5289.000
6062100	OZB eigenaren bedrijven	1.305.000	1.572.000	1.572.000	1.572.000	1.572.000
6340200	Toeristenbelasting	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000

3.2 Kostendekkendheid leges

De legestarieventabel is verdeeld in 3 hoofdstukken. De afzonderlijke hoofdstukken zijn onderverdeeld in verschillende paragrafen.

Hoofdstuk 1 betreft leges voor algemene dienstverlening, zoals aanvragen voor rijbewijzen, reisdocumenten en uittreksels.

Hoofdstuk 2 betreft leges voor dienstverlening in het kader van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, erfgoed, milieu, natuur en water.

Hoofdstuk 3 betreft dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn. Dit betreffen leges voor de behandeling van aanvragen van vergunningen ten behoeve van dienstverrichters of dienstverleners.

De leges mogen “overall” op het niveau van de gehele verordening maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit betekent dat (met uitzondering van hoofdstuk 3) een onderdekking op het ene hoofdstuk gecompenseerd mag worden met een overdekking op een ander hoofdstuk. De volgende tabel geeft de kostendekkendheid van de leges in Heiloo weer:

Leges kostendekkendheid begroting 2025		Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	kostendekkendheid
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening						
1.1	Burgerlijke stand	8.059	20.054	15.013	21.066	48,85%
1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	161.935	105.573	79.048	311.894	90,00%
1.3	Rijbewijzen	26.602	52.108	39.013	106.479	90,45%
1.4	Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens		5.558	4.159	6.784	69,82%
1.5	Bestuursstukken					
1.6	Vastgoedinformatie					
1.7	Overige publiekszaken	1.868	1.758	1.315	3.803	76,98%
1.8	Gemeentearchief					
1.9	Bijzondere wetten	3.500	47.045	33.669	151.039	179,36%
1.10	Diversen		3.016	2.005	3.326	66,24%
	Totaal hoofdstuk 1:	**201.964**	**235.112**	**174.222**	**604.391**	**98,87%**
Hoofdstuk 2 Omgevingswet						
2.1	Algemene bepalingen					
2.2	Voorfase		11.398	6.975	25.324	137,83%
2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	83.380	190.866	116.804	499.027	127,61%
2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed					
2.5	Milieubelastende activiteiten					
2.6	Lozingsactiviteiten					
2.7	Aanlegactiviteiten		13.245	8.106	5.757	26,96%
2.8	Overige activiteiten		4.182	2.559	1.818	26,97%
2.9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten					
2.10	Gelijkwaardigheid					
2.11	Overige tarieven					
2.12	Modaliteiten		98.035	59.994	49.989	31,63%
2.13	Vermindering					
2.14	Teruggaaf		483	299		
	Totaal hoofdstuk 2:	**83.380**	**318.209**	**194.737**	**581.915**	**97,58%**
Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn						
3.1	Horeca		3.863	2.460	3.412	53,96%
3.2	Seksbedrijven					
3.3	Winkeltijdenwet					
3.4	Organiseren evenement of markt		10.974	6.989	1.580	8,80%
3.5	Standplaatsen		469	299	330	43,02%
3.6	Huisvestingswet 2014					
3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit		1.260	885	1.225	57,11%
	Totaal hoofdstuk 3:		**16.566**	**10.633**	**6.547**	**24,07%**
Totaal		**285.345**	**569.887**	**379.592**	**1.192.853**	**96,60%**

Kwijtscheldingsbeleid
Voor de afvalstoffen- en rioolheffing bestaat de mogelijkheid om op basis van het “Besluit kwijtschelding gemeentelijke belastingen Heiloo 2025” een kwijtscheldingsverzoek in te dienen. In Heiloo wordt bij de kwijtschelding afgeweken van de normen zoals deze zijn opgenomen in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Hierin zijn in artikel 16, tweede lid, onderdelen a en b, de kosten van bestaan gesteld op 90% van de bijstandsnorm. Heiloo gaat echter uit van de meest ruime, de zogenaamde 100% norm. Dit houdt in, dat kwijtschelding wordt verleend aan belastingschuldigen die een inkomen hebben dat op of onder 100 procent van de landelijk geldende bijstandsnorm ligt. De kwijtschelding wordt opgevangen binnen de kostendekking van met name afvalstoffen- en rioolheffing.

Kwijtschelding wordt zoveel mogelijk automatisch verleend. Dit gebeurt middels een automatische koppeling met landelijke inkomens- en vermogensgegevens door het Inlichtingenbureau met belastingplichtigen die hiervoor toestemming hebben gegeven.

Kerncijfers
Naast de toegekende gehele kwijtschelding bestaat er een variatie in gedeeltelijk toegekende verzoeken waarbij een percentage van de aanslag wordt kwijtgescholden. Om deze reden wordt niet uitgegaan van het totale aantal toekenningen maar van de bedragen kwijtschelding riool- en afvalstoffenheffing.

Rekening houdend met een gelijkblijvend aantal toekenningen worden de uitgaven voor 2025 tot en met 2028 als volgt geraamd:

	2025	2026	2027	2028
Kwijtschelding riool	50.000	50.000	50.000	50.000
Kwijtschelding afval	68.000	68.000	68.000	68.000

4 Lokale lastendruk

De hoogte van de OZB (woningen), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen, wordt geduid met het begrip “lokale lastendruk”. De lokale lastendruk wordt in Nederland door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) bijgehouden.

De lokale lastendruk (2024) in Heiloo bedraagt gemiddeld voor een:
- éénpersoonshuishouden met eigen woning € 891, in 2023 was dat € 831 en in 2022 was dat € 810;
- meerpersoonshuishouden met eigen woning € 1.023, in 2023 was dat € 955 en in 2022 was dat € 945;
- éénpersoonshuishouden met een huurwoning € 432, in 2023 was dat € 409 en in 2022 was dat € 401;
- meerpersoonshuishouden met een huurwoning € 564, in 2023 was dat € 532 en in 2022 was dat € 435.

Woonlasten 2024 en rangnummers Landelijk
De gemeentelijke woonlasten voor huishoudens met een koopwoning en een huurwoning zijn door het COELO in beeld gebracht en in een landelijke ranglijst opgenomen.

Heiloo bezet in de landelijke ranglijst van gemeentelijke woonlasten 2024 de volgende plaatsen:
- meerpersoonshuishouden met een eigen woning, plaats 215, In 2023 was dat plaats 187 en in 2022 was dat plaats 217;
- meerpersoonshuishouden met een huurwoning plaats 262, in 2023 was dat 266 en in 2022 was dat plaats 284.

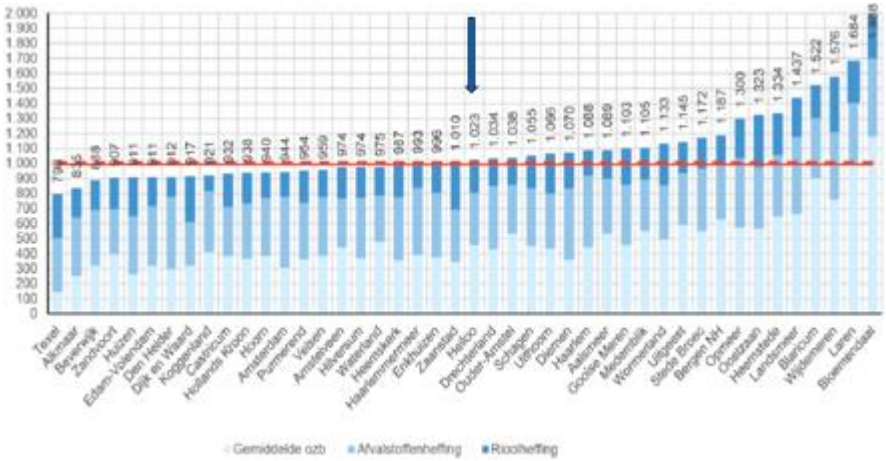
De gemeente op nummer 1 van de ranglijst heeft de laagste woonlasten, de gemeente op nummer 352 de hoogste.

Wat de plaatsen op de landelijke ranglijst worden in 2025, hangt naast de hoogte van de tarieven in Heiloo, mede af van de ontwikkelingen elders in Nederland.

Benchmark woonlasten Noord-Holland 2024
De benchmark beoogt door middel van vergelijking van de tarieven en de gemeentelijke woonlasten op provinciaal niveau, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen. De benchmark vergelijkt binnen een provincie de hoogte van de gemeentelijke woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

In de ‘benchmark woonlasten Noord-Holland 2024’ zijn 44 gemeenten betrokken. De gemeente op plaats 1 kent met € 798 de laagste gemiddelde woonlasten en de gemeente op plaats 44 de hoogste met € 1.988. De gemiddelde woonlasten in Noord-Holland bedragen € 1.008, het landelijke gemiddelde bedraagt € 994.

In de provinciale benchmark 2024 neemt Heiloo met gemiddelde woonlasten van € 1.023 voor een meerpersoonshuishouden de 23ste plaats in. In 2023 was dat met een lokale lastendruk van € 955 plaats 20. In de benchmark 2024 hieronder, is de positie van Heiloo met een pijl aangegeven.

Ontwikkeling woonlasten Heiloo
In het overzicht hieronder is de ontwikkeling van de tarieven Heiloo 2022 - 2024 weergegeven van de belasting en heffingen waarop de lokale lastendruk is gebaseerd. Tevens zijn in het overzicht de gemiddelde landelijke tarieven en de posities per jaar op de landelijke ranglijst opgenomen.

Ontwikkeling tarieven	Heiloo 2022	Heiloo 2023	Heiloo 2024	NL-gem. 2024
OZB (woningen)	0,08631%	0,07275%	0,0755%	0,0909%
Afval (meerpers.-.huish.)	€ 346	€ 341	€ 350	€ 346
Riool (huishouden)	€ 187	€ 206	€ 221	€ 225
Woonlasten (meerpers.-.hh)	€ 945	€ 955	€ 1.023	€ 994
Ranglijst	217	187	215	

Onderstaande tabel bevat de tarieven van de belasting en heffingen waarop de lokale lastendruk is gebaseerd in de BUCH verband. De bedragen met een * zijn samengesteld uit een vast en variabel deel.

2024 Gemeente	Tarief OZB	*Afvalstoffenheffing 1 pers huishouden	*Afvalstoffenheffing meerpers huish.	Rioolheffing
Heiloo	0,0755%	€ 221	€ 350	€ 217
Bergen	0,0894%	€ 265	€ 362	€ 201
Uitgeest	0,1165%	€ 239	€ 364	€ 208
Castricum	0,0699%	€ 234	2 pers. hh € 268 > 2 pers. hh € 319	€ 217
Landelijk	0,0909%	€ 279	€ 346	€ 225**

* basistarief + € 50 (m.pers.hh) of € 30 (1pers.hh) voor ledigingen container of inworpen afvalzakken
** betreft tarief meer-persoons huishouden. Tarief één-pers. huishouden landelijk bedraagt € 210

PARAGRAAF B: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

1. Aanleiding en achtergrond

De risico’s met betrekking tot gemeente Heiloo zijn inzichtelijk gemaakt waardoor we inzicht hebben in de risico's. Dit stelt ons in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Dit zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van onze gemeente. Op basis van de geïnventariseerde risico’s is ook het weerstandsvermogen berekend.

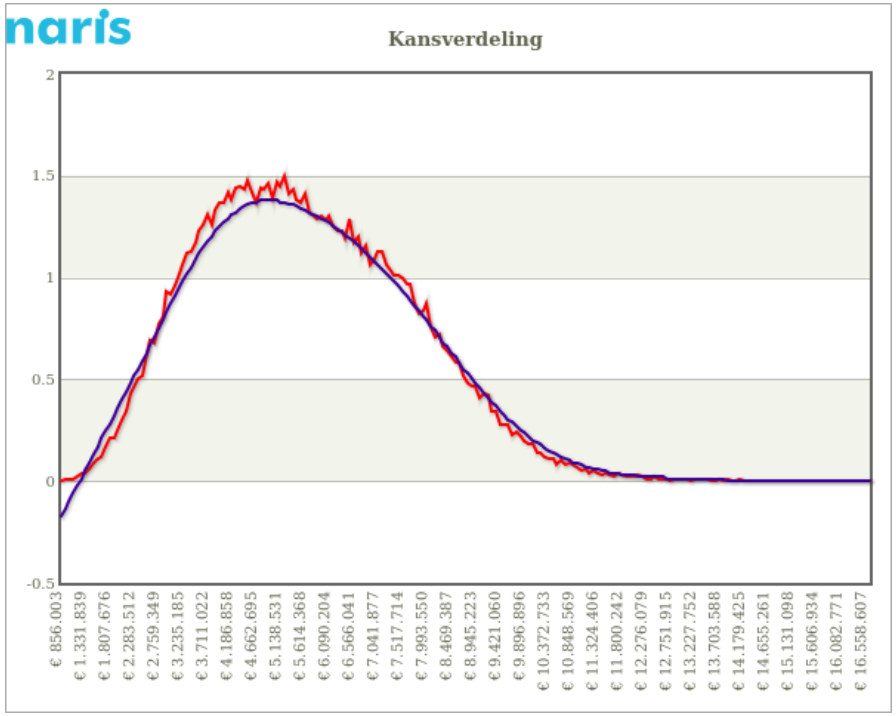
2. Risicoprofiel

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Door de domeinen zijn de risico's in beeld gebracht. In dit overzicht worden de 10 risico's gepresenteerd met de meeste invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicoprofiel	
Totaal grote risico's	12.822.000
Overige risico's	27.751.411
Totaal	**40.573.411**

	Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's			
Risiconummer	Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R93	Meerkosten aansluiting A9 door vertraging en prijsstijgingen	70%	max.€ 4.700.000	29.45%
R479	Als gevolg van schaarste in grondstoffen wordt het risico gelopen dat projecten uitlopen of duurder worden.	70%	max.€ 2.100.000	13.14%
R619	Jeugd: Geconstateerde budgetoverschrijding 1e halfjaar 2024 is structureel	50%	max.€ 1.100.000	4.92%
R470	Tegenvallende algemene uitkering	50%	max.€ 772.000	3.45%
R544	IKC Zandzoom duurder door stijging prijzen grondstoffen.	50%	max.€ 750.000	3.32%
R577	ZZ Meer interne en externe uren benodigd ook na goedgekeurd bestemmingsplan, waardoor de plankosten hoger uitvallen	25%	max.€ 1.000.000	2.93%
R629	Hogere uitgaven programma kosten	50%	max.€ 500.000	2.82%
R103	ZZ De AOK’s kennen een vaste exploitatiebijdrage. Als de werkelijke kosten toenemen, kunnen deze niet achteraf worden verhoogd en kan de gemeente de meerkosten niet verhalen.	25%	max.€ 1.000.000	2.59%
R459	Jeugd: Dure cliënt	50%	max.€ 400.000	2.24%
R543	Reconstructie Vennewatersweg wordt duurder als gevolg van prijsstijgingen.	50%	max.€ 500.000	2.24%

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte Carlo simulatie uitgevoerd. Dit wordt gedaan omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is. De risico's treden immers niet allemaal tegelijk op in hun maximale omvang.
De horizontale as bevat schattingen van de totale schadelast van alle risico's en de verticale as geeft aan hoe groot de kans (%) is dat de op de horizontale as vermelde bedragen voorkomen.

Uit de volgende tabel is af te lezen dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een afgerond bedrag van € 8.354.395 (benodigde weerstandscapaciteit).

Benodigde weerstandscapaciteit bij	
Percentage	**Bedrag**
5%	€ 2.590.672
10%	€ 3.064.336
15%	€ 3.420.662
20%	€ 3.736.010
25%	€ 4.026.429
30%	€ 4.315.074
35%	€ 4.594.191
40%	€ 4.865.916
45%	€ 5.147.210
50%	€ 5.430.900
55%	€ 5.721.997
60%	€ 6.026.879
65%	€ 6.353.012
70%	€ 6.676.112
75%	€ 7.021.343
80%	€ 7.398.818
85%	€ 7.829.872
90%	€ 8.354.395
95%	€ 9.096.531

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de risico's die door de verschillende gemeenschappelijke regelingen in hun eigen P&C documenten in beeld zijn gebracht. Het gaat om de volgende GR-en en risicobedragen:

Risico's GR-en	Risicobedrag
Werkorganisatie de BUCH	376.000
Zaffier	46.000
Totaal	**422.000**

Benodigde weerstandscapaciteit	
Gemeente Heiloo	8.354.395
Werkorganisatie BUCH en GR-en	422.000
Totaal	8.776.395

De benodigde weerstandscapaciteit inclusief de GR-en bedraagt:
€ 8.776.395

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

I. Reserves
II. Onbenutte belastingcapaciteit
III. Post onvoorzien

Ad. I Reserves

De reserves zijn in twee typen onder te verdelen: de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve
Van de reserves vormt de algemene reserve het deel dat kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's.

Bestemmingsreserves
Alleen de bestemmingsreserve grote projecten wordt bij Heiloo meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ad. II Onbenutte belastingcapaciteit

- De onbenutte belastingcapaciteit is de mate waarin de OZB-belasting maximaal verhoogd kan worden. Dit wordt berekend aan de hand van het berekende tarief dat gehanteerd moet worden als men een artikel 12 gemeente zou worden wat als redelijk peil (OZB) gepubliceerd wordt in de meicirculaire. Het verschil tussen het gewogen gemiddeld percentage van Heiloo en het percentage artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit. Per saldo is sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 4.728.000.
- Voor riool en afval is een kostendekkendheid van 100% en levert geen verdere onbenutte belastingcapaciteit op.

Ad. III Post onvoorzien

Conform de financiële verordening van Heiloo is een post van € 10.000,- opgenomen. Deze post kan via een raads- of college begrotingswijziging incidenteel worden ingezet als dekking.

Totale weerstandscapaciteit
Het totaal van de hiervoor genoemde, in te zetten opties ter afdekking van incidentele risico's blijkt uit de volgende tabel:

Verwachte stand per 1 januari: **Tabel 4: Beschikbare weerstandscapaciteit** Weerstand	Startcapaciteit in €
Algemene reserve	10.488.359
Reserve grote projecten	2.449.724
Onbenutte belastingcapaciteit *)	4.728.000
Post onvoorzien	10.000
Totale weerstandscapaciteit	**17.676.083**

*) In de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft Heiloo een behoudend uitgangspunt door de onbenutte belastingcapaciteit niet mee te nemen. Exclusief de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit **€ 12.948.083.**

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit
Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. In de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft Heiloo een behoudend uitgangspunt door de onbenutte belastingcapaciteit niet mee te nemen. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsratio.

Ratio = Beschikbare weerstandscap. / Benodigde weerstandscap. = € 12,948 mln / € 8,776 mln = **1,48**

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 5: Weerstandsnorm Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Het ratio valt in klasse B. Dit duidt op een voldoende weerstandsvermogen en zit boven de streefwaarde van 1,20. De ratio is gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2023 (1,85). De risico's zijn gedaald in vergelijking met de jaarrekening, maar de reservepositie is ook gedaald.

5. Kengetallen

Doelstelling van deze kengetallen en bijbehorende beoordeling is om op eenvoudige wijze inzicht geven over de financiële positie van de gemeente. Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
   De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.
2. Solvabiliteitsratio
   Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. Structurele exploitatieruimte
   De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen.
4. Grondexploitatie
   In dit kengetal wordt de waarde van de bouwgrond gerelateerd aan de totale baten.
5. Belastingcapaciteit
   Deze indicator geeft aan hoe de belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De provincie als financieel toezichthouder heeft zogenaamde signaleringswaarden gedefinieerd. Deze signaleringswaarden moeten worden gezien als een hulpmiddel om het risico per kengetal in te schatten en is hiermee geen norm. De provincie onderscheidt drie categorieën: A: minst risicovol, B: gemiddeld risico en C: meest risicovol. In de onderstaande tabel worden de kengetallen met signaleringswaarden getoond:

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A Minst risicovol	Categorie B Neutraal	Categorie C Meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Hieronder worden de uitkomsten van de kengetallen gepresenteerd:

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1a. Netto schuldquote	32,9%	42,7%	73,2%	81,5%	109,5%	103,3%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	31,8%	41,7%	72,3%	80,6%	108,5%	102,2%
2. Solvabiliteitsratio	29,5%	28,7%	28,2%	26,2%	18,3%	16,8%
3. Grondexploitatie	3,4%	3,2%	4,3%	3,5%	1,9%	-0,7%
4. Structurele exploitatieruimte	1,1%	7,2%	-2,2%	-3,2%	-5,6%	-5,6%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	101,1%	99,5%	97,9%	98,5%	99,2%	99,9%

- De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuld geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Als gevolg van het toenemen van de vaste schulden laat het meerjarenperspectief van de netto schuldquote een stijging zien. De netto schuldquote valt in categorie A.

- Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het verwachte begrotingsresultaat. De solvabiliteitsratio neemt af door afname van het eigen

vermogen en het verwachte negatieve begrotingsresultaat. Dit kengetal valt in categorie B.

- Het kengetal structurele exploitatieruimte structurele exploitatieruimte vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerendezaakbelasting) toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen) te dekken. Voor Heiloo is de structurele exploitatieruimte vanaf 2025 negatief. Deze valt in categorie C.

- De gemeente Heiloo heeft de afgelopen jaren voorspoedig aan de grondexploitatieprojecten kunnen werken. Het project Zuiderloo is inmiddels in een vergevorderd stadium en ook de gronduitgifte in Boelermeer heeft laten zien dat hier een duidelijke markt voor bestaat. Het risico van de grondexploitaties is klein. Het kengetal blijft ruim in categorie A.

- Voor de berekening van de belastingcapaciteit wordt vanaf 2022 uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met eigen woning. De belastingcapaciteit is voor 2025 en verder onder het landelijk gemiddelde uitgekomen. De (gemiddelde) woonlasten van een meerpersoonshuishouden bedragen in Heiloo in 2025 € 973 ten opzichte van € 994 als landelijk gemiddelde.

PARAGRAAF C: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

In onze gemeente maken de inrichting en het beheer van de openbare ruimte met alles wat daarin en daarop ligt, ook wel de kapitaalgoederen genoemd, een belangrijk onderdeel uit van onze taken. Dit legt dan ook een aanzienlijk beslag op de financiële middelen. Deze paragraaf geeft inzicht in het (beleid met betrekking tot het) onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente.

a. Wegen

Aan het wegbeheer wordt inhoud gegeven door regulier onderhoud en de reconstructies vanuit het vastgestelde Beleidsplan wegbeheer. Reconstructies van wegen vinden, voor zover mogelijk, zoveel mogelijk plaats gelijktijdig met rioolvervanging en verkeersreconstructies. Daarnaast wordt bij de programmering rekening gehouden met grote infrastructurele projecten binnen de gemeente Heiloo. Recent is aan de hand van een nieuwe kwaliteitsopname het beleidsplan wegbeheer geactualiseerd voor de planperiode 2024-2033. Vaststelling vindt plaats in het vierde kwartaal van 2024.

Binnen wegbeheer is er altijd sprake van een bepaalde mate van areaal dat de classificatie ‘onvoldoende’ krijgt. Het CROW adviseert hierin een bandbreedte van 4 tot 9%. Heiloo zit op dit moment van met 11% iets buiten deze bandbreedte en heeft dan ook de doelstelling om binnen de komende planperiode het percentage van de classificatie ‘onvoldoende’ te laten dalen. Met het geprogrammeerde onderhoud en de grootschalige investeringen (Vennewatersweg, Oosterzijweg, Zevenhuizerlaan, Zeeweg/Stationsweg en de omvorming van asfaltfietspaden naar beton) is de verwachting dat deze bandbreedte benaderd wordt. Het nog vast te stellen beleidsplan wegbeheer 2024-2033 gaat hier verder op in.

Het wegenbeleidsplan in Heiloo is er daarnaast op gericht om achterstallig onderhoud dat leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties direct op te pakken dan wel niet te laten optreden door hier tijdig op te acteren. Om deze reden wordt er geen voorziening gevormd op basis van art 44 lid1a BBV.

b. Kunstwerken

Onderhoud aan civieltechnische kunstwerken wordt niet tot wegonderhoud gerekend. Voor dit onderdeel is een apart jaarlijks investeringsbudget beschikbaar en dit wordt ingezet naar aanleiding van behoefte die blijkt uit meldingen en inspecties. In 2023 heeft een instandhoudingsinspectie van alle kunstwerken plaats gevonden. Op basis van deze inspectie wordt het meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd voor de planperiode 2024-2033. In dit meerjarenonderhoudsplan wordt een geactualiseerde beheerplanning vastgesteld en waar nodig ook investeringen voor noodzakelijke vervangingen. Vaststelling vindt plaats in het vierde kwartaal van 2024.

c. Riolering

In 2023 is het Programma Water en Riolering (PWR) vastgesteld. Dit heeft een looptijd van 2023 tot en met 2026 binnen de kaders van de Leidraad Riolering (Stichting Rioned), wetgeving op het gebied van de Wet milieubeheer en aan de hand van uitgevoerde inspecties. Met het opstellen van een PWR is ook de relatie gelegd met de omgevingswet. De beschrijving is hierbij meer afgestemd op het proces van omgevingsvisie, omgevingsprogramma,

omgevingsplannen. Het PWR omvat onder meer het overzicht van onderhoudswerkzaamheden, onderzoeken en aanleg van nieuwe riolering voor de looptijd van het plan. Een onderdeel van het plan is toetsing op kostendekkendheid over een periode van 60 jaar.

Binnen dit PWR is nadrukkelijk aandacht besteed aan belangrijke nieuwe beleidsontwikkelingen zoals klimaatadaptatie, de invoering van de omgevingswet en de overstap naar risico gestuurd beheer.

Naast het reguliere rioolbeheer zijn we met de andere waterkwaliteit- en kwantiteitbeheerders (regiogemeenten en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) op zoek naar financiële en technische optimalisatie van het rioolbeheer en daaraan rakende beleidsvelden zoals water en klimaat.
Dit doen we door gemeenschappelijke studies binnen het samenwerkingsverband.

d. Water

Met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn afspraken gemaakt en vastgelegd in het kader van het Regionaal Waterplan. De hoofdthema's waar het waterplan zich op richt zijn: veiligheid; Kaderrichtlijn Water (KRW), Waterbeheer 21e eeuw (WB21); grondwaterbeheer; herinrichting en uitbreiding stedelijk gebied; recreatie; en duurzaamheid en verbetering van de belevingswaarde van water. De relatie tussen water en ruimtelijke ordening zal bij deze thema's aan de orde komen. Het Waterplan vormt een beleidsmatig kader voor diverse onderliggende plannen zoals het Baggerplan en het PWR en bevat een pakket aan maatregelen.

De afgelopen jaren is circa 4 km natuurvriendelijke oevers aangelegd. Onderzoek heeft aangetoond dat de aanleg van natuurvriendelijke oevers bijdraagt aan de visstand en de biodiversiteit van het stedelijk water.

e. Groen en spelen

Net als bij de onderdelen wegen en riolering, wordt ook aan het groenbeheer door middel van een beheerprogramma inhoud gegeven. Dit groenbeheerprogramma wordt gevoed met de uitgangspunten uit het Groenbeleidsplan Heiloo. In het derde kwartaal van 2024 is het nieuwe Groenbeleidsplan Heiloo vastgesteld. In navolging van het nieuwe Groenbeleidsplan wordt in 2025 het groenbeheerplan geactualiseerd.

Naar aanleiding van het bomenbeleid werken we jaarlijks de lijst met te beschermen monumentale en beeldbepalende bomen op openbaar en particulier terrein bij. Risico- en attentiebomen worden 1 keer per jaar gecontroleerd. Conform het Handboek bomen voor laan- en straatbomen wordt 1 keer per 3 jaar een BVC uitgevoerd.

Voor de speelruimtes in Heiloo is in juni 2020 het uitvoeringsplan speelruimtes 2020-2024 door het college vastgesteld. Hierin is gekozen voor instandhouding van de huidige speelplekken. Het uitvoeringsplan speelruimtes wordt eind 2024 geactualiseerd.

f. Accommodaties

In 2019 is een actualisatie uitgevoerd. De geactualiseerde MJOP's (meerjarenonderhoudsplannen) zijn geïmplementeerd in één uniform beheersysteem, te weten O-Prognose. Met dit beheersysteem kunnen we de jaarlijks benodigde middelen voor het beheer en onderhoud van alle gemeentelijke gebouwen berekenen. Aan de hand van de opgestelde meerjarenonderhoudsplannen voor onderhoud van de gemeentelijke gebouwen zijn rapporten uitgedraaid met de totalen per jaar per gebouw voor de komende 10 jaren.

g. Openbare verlichting

In 2023 is een nieuw beleidsplan openbare verlichting vastgesteld.. Binnen dit beleidsplan is aan de hand van de areaalgegevens (kwantiteit en kwaliteit) een inschatting gemaakt van de onderhoudsbehoefte voor de komende planperiode.

Bij alle grootschalige vervangingen van lichtmasten worden LED-armaturen en dimmers aangebracht. Hierdoor besparen we op de energiekosten. Op deze manier dragen wij bij aan de doelstelling uit het Energieakkoord.

In de tabel op de volgende pagina staat een overzicht van alle beleidsvelden en belangrijkste aandachtpunten.

BIJLAGE 1: Tabel onderhoud kapitaalgoederen Heiloo

Categorie*	Beleidskaders	Gewenst kwaliteitsniveau	Beheers- en onderhoudsplannen / Looptijd plannen	Financiële consequenties conform plannen	Ramingen t.l.v. exploitatie / voorzieningen**	Ramingen volledig en reëel in begroting?**	Is sprake van achterstallig onderhoud (AOH)?***	Zo ja, zijn er toereikende voorzieningen/reserves voor AOH?***
Wegen (incl. kunstwerken en verlichting)	Beleidsplan wegbeheer 2018-2022 (Beleidsplan wegbeheer 2024-2033 in procedure)	basis	2018-2022 (2024-2033)	ja	exploitatie	ja	ja, maar wordt ingelopen	ja
	Meerjarenprogramma kunstwerken 2020 - 2024 (Meerjarenprogramma 2024-2033 in procedure)	basis	2020-2024 (2024-2033)	ja	exploitatie	ja	nee	n.v.t.
	Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2032	basis	2023-2032	ja	exploitatie	ja	nee	n.v.t.
Riolering	PWR 2023-2026	'Streefbeelden kwaliteit vrijvervalriolen'	2023-2026	ja	exploitatie en voorziening	ja	nee	n.v.t.
Water	Regionaal Waterplan Bergen, Castricum en Heiloo	basis	2012-2017	ja	exploitatie	ja	nee	n.v.t.
Groen (incl. sportfaciliteiten)	Groenbeleidsplan Heiloo 2012 - 2022 en Nota bomenbeleid 2008. Groenbeheerplan 2021-2023.	basis	2021-2023	ja	exploitatie	ja	nee	n.v.t.
Spelen	Uitvoeringsplan speelruimte 2020-2024	basis	2020-2024	ja	exploitatie	ja	nee	n.v.t.
Gebouwen (incl. onderwijs)	MJOP 2020-2030	basis	2020-2030	ja	exploitatie en voorziening	ja	nee	n.v.t.

* De genoemde categorieën zijn de kapitaalgoederen welke conform artikel 12 lid 1 van de Besluit begroting en verantwoording (BBV) minimaal dienen te worden opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De gemeente kan naar haar eigen inzicht / wens een verdere onderverdeling maken naar meerdere categorieën.

** Indien de ramingen in de exploitatie conform plannen zijn en volledig en reëel zijn opgenomen in de begroting, is het voldoende om onder het algemene deel van de paragraaf dit in één zin te vermelden. Deze twee kolommen kunnen dan achterwege blijven.

*** Wanneer sprake is van achterstallig onderhoud, dient dit in de paragraaf vermeld te worden (inclusief in hoeverre er toereikende voorzieningen / reserves aanwezig zijn om deze achterstand weg te werken). Als er geen achterstallig onderhoud is, kunnen de laatste twee kolommen ook achterwege blijven.

PARAGRAAF D: FINANCIERING

1. Inleiding

In deze paragraaf staat de gemeentelijke financieringsfunctie centraal en de beheersing van bijbehorende risico's. De gemeentelijke treasuryfunctie voert financiële taken uit binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) en het treasurystatuut. Allereerst wordt in deze paragraaf ingegaan op de toekomstige financieringsbehoefte en komt de bijbehorende renteverwachting aan bod. Hierbij wordt ingegaan op de balansprognose en het verwachte EMU-saldo. Ten slotte worden de verschillende risico's en de beheersing hiervan behandeld.

2. Financiering

2.1 Marktontwikkelingen en rentevisie

Rentevisie: De rentevisie van de gemeente is gebaseerd op de rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten: " We verwachten dat de inflatie in 2024 daalt naar 2,8% en daarna geleidelijk verder omlaag gaat naar iets onder de 2,6% in 2026. We verwachten dat het depositotarief eind 2024 uitkomt op 3,25% en dat dit verder zal dalen in het komende jaar. De lange rentetarieven dalen naar verwachting naar 2,25% eind dit jaar naar 2% eind 2025.

Overzicht ontwikkeling Nederland 10 jaar staatslening (link)

2.2 Renteschema

De aanbeveling van de BBV is om via het zogenaamde renteschema het renteresultaat op het taakveld treasury inzichtelijk te maken.

	Renteschema conform Notitie Rente (bedragen x € 1.000)				2025
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				1.539
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	14
	Saldo rentelasten en rentebaten				**1.525**
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	1		
c2	De rente van project-financiering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0		
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering)	+	0		
				-/-	**1**
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**1.524**
d1	Rente over eigen vermogen				0
d2	Rente over voorzieningen				0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**1.524**
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	**1.669**
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury				**-145**

Omslagrente

Conform BBV voorschriften dient de omslagrente jaarlijks herijkt worden en indien nodig aangepast. Uit de actualisatie blijkt dat er geen aanpassing nodig is.

2.3 Financieringspositie

Voor de financiering van de investeringen passen wij totaalfinanciering toe. Dit betekent dat niet voor iedere investering 1-op-1 een lening wordt aangetrokken. Voor de investeringen maken wij gebruik van meerdere financieringsbronnen. Deze bronnen zijn primair het eigen vermogen en de langlopende schulden. Voor de programmabegroting is een liquiditeitsprognose opgesteld. Het uitgangspunt voor deze prognose zijn de bedragen (exploitatie en investeringen) die zijn opgenomen in deze begroting. Op basis hiervan is bepaald of extra leningen moeten worden aangetrokken en welke gevolgen dit heeft voor de rentekosten. Dit resulteert in onderstaande prognose:

	Liquiditeitsprognose (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
(1)	Kasstroom operationele activiteiten	945	3.028	1.495	3.079
(2)	Kasstroom investeringsactiviteiten	-22.300	-10.265	-15.367	-682
(3)	Kasstroom financieringsactiviteiten	19.644	6.739	-1.415	-2.397
(4)	Netto kasstroom = (1) + (2) + (3)	-1.711	-498	-15.287	0
(5)	Beginsaldo rekening-courant	1.461	-250	-748	-16.035
(4)	Netto Kasstroom	-1.711	-498	-15.287	0
(6)	Eindsaldo (5) + (4)	-250	-748	-16.035	-16.035

Uit de liquiditeitsprognose volgt de verwachting dat we de komende jaren onderstaande leningen dienen aan te trekken. Als planningen van bestaande projecten en investeringen wijzigen dan heeft dit direct gevolg op de financieringsbehoefte per jaarschijf.

Financieringsbehoefte (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Nieuwe leningen	-250	-748	-16.035	-16.035

2.4 Balansprognose

De geprognosticeerde balans is bedoeld om meer inzicht te geven in de financieringspositie en de ontwikkeling van het EMU-saldo. Dit levert het volgende beeld op:

Geprognosticeerde balans (x € 1 mln)	2025	2026	2027	2028
Activa				
(Im)materiële vaste activa	76.485	83.273	90.596	87.128
Financiële vaste activa	1.032	1.032	1.032	1.032
Vlottende activa	18.009	17.477	16.296	14.598
Totaal	**95.526**	**101.782**	**107.924**	**102.758**
Passiva				
Eigen vermogen	26.946	26.635	19.790	17.220
Voorzieningen	3.902	3.803	3.489	3.861
Vaste schulden	48.554	48.481	61.792	59.074
Vlottende passiva	16.124	22.863	22.853	22.603
Totaal	**95.526**	**101.782**	**107.924**	**102.758**

2.5 EMU-saldo

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (hof) bevat de bepaling dat het Rijk en de decentrale overheden een gezamenlijke en gelijkwaardige inspanningsplicht hebben om de Europese begrotingseisen te respecteren (maximaal 3% tekort van bruto binnenlands product). Dit wordt gemonitord via het zogenaamde EMU-saldo. Dit is gebaseerd op werkelijke kasstromen en niet op baten en lasten. Zie onderstaande tabel:

	EMU-saldo (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-806	-311	-6.845	-2.570
2	Mutatie im(im)materiële vaste activa	19.253	6.788	7.323	-3.468
3	Mutatie voorzieningen	15	-99	-314	372
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	740	-532	-1.181	-1.698
5	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-20.784**	**-6.666**	**-13.301**	**2.968**

3. Risicobeheer

3.1 Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Teneinde een grens te stellen aan de korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de begroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In onderstaande tabel volgt de ontwikkeling van de kasgeldlimiet.

	Toets kasgeldlimiet (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**				
	Begrotingstotaal lasten	69.053	69.786	70.715	67.432
	In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
	In bedrag	5.870	5.932	6.011	5.732
2.	**Vlottende korte schuld**				
	Opgenomen gelden < 1 jaar				
	Schuld in rekening courant				
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
	Totaal	-	-	-	-
3.	**Vlottende middelen**				
	Contante gelden in kas				
	Tegoeden in rekening-courant	1.461	0	0	0
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	1336	1336	1336	1336
	Totaal	2.797	1.336	1.336	1.336
4.	**Totaal netto vlottende schuld (2) - (3)**	**-2.797**	**-1.336**	**-1.336**	**-1.336**
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	5.870	5.932	6.011	5.732
	Ruimte (+) Overschrijding (-) = (1) - (4)	**8.667**	**7.268**	**7.347**	**7.068**

3.2 Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De renterisiconorm is ingesteld om de rentegevoeligheid van de leningenportefeuille met een rentetypische looptijd van langer dan een jaar te beperken. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20%) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de herfinancieringen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm vergeleken met het renterisico:

	Renterisiconorm (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
1.	Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
2.	Te betalen aflossingen	500	0	1.405	1.406
3.	**Renterisico (1 + 2)**	**500**	**0**	**1.405**	**1.406**
4a	Begrotingstotaal lasten	69.053	69.786	70.715	67.432
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde % van de tot. begroting	20%	20%	20%	20%
4.	Renterisiconorm	13.811	13.957	14.143	13.486
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	13.311	13.957	12.738	12.080
5b	Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	0	0	0	0

3.3 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen en dus aan de gemeente zijn verstrekte lening niet terugbetaalt. De gemeente Heiloo heeft een uitstaande lening op de bibliotheek. Hierop wordt € 19.000 afgelost per jaar. Daarnaast heeft de raad heeft in 2021 besloten om een zogenaamde 'reverse converteerbare hybride obligatielening' van € 675.000 te verstrekken aan Alliander N.V. Hierop vindt geen aflossing plaats.

Verstrekte leningen x (€ 1.000)	2025	2026	2027	2028
Bibliotheek	19	0	0	0
Alliander	675	675	675	675
Totaal	694	675	675	675

Waarborgen en garanties

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen:

1. Directe borgstelling
2. Achtervang

Bij directe borgstelling staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Achtervang houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur kunnen instellingen die bij een waarborgfonds zijn aangesloten tegen de laagste rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een veel lager risico dan bij directe borgstellingen.

	Waarborgen en garanties x (€ 1.000)	2025	2026	2027	2028
A	Instellingen / verenigingen	102	68	34	-
B	WSW leningen 50%	2.000	2.000	2.000	2.000
B	WSW leningen nieuwe regeling	13.414	13.414	13.414	13.414
D	HVC	5.660	5.660	5.660	5.660
F	Hypotheken	1.293	1.293	1.293	1.293
	Totaal	**22.469**	**22.435**	**22.401**	**22.367**

Als het misgaat met een woningcorporatie (bijvoorbeeld rente en aflossing worden niet meer betaald en de borg dreigt te worden aangesproken), zijn er verschillende vangnetten en buffers in het garantiestelsel:

- Primaire zekerheid: De financiële middelen van de corporatie
- Secundaire zekerheid: de borgstellingsreserve van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- Tertiaire zekerheid: de achtervangpositie van Rijk en gemeenten. Alleen indien voorgaande zekerheden ontoereikend zijn, moeten Rijk en gemeenten op verzoek van WSW renteloze leningen aan WSW verstrekken.

De kans dat onze gemeente als achtervang wordt aangesproken is bijzonder klein.

PARAGRAAF E: GRONDBELEID

Wat is grondbeleid?
Grondbeleid is het samenhangende geheel van handelingen betreffende grondtransacties en -ontwikkeling. Het geeft aan welke mogelijkheden er zijn om een gebied tot ontwikkeling te brengen en welke rol de gemeente (actief/ faciliterend) hierin kan vervullen.

Actief grondbeleid omvat alle fasen van het exploiteren van grond; De aankoop van gronden, sloop of bouwrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van bouwgrond. Bij actief grondbeleid exploiteert de gemeente gronden voor eigen rekening en risico. De gemeente legt bij actief grondbeleid de publieke voorzieningen aan en kan in beginsel alle productiekosten doorberekenen in de gronduitgifteprijzen, mits de marktprijs niet wordt overschreden. Bij een actief grondbeleid wordt een gemeentelijke grondexploitatie opgesteld.

Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende ontwikkelingen moet de gemeente verhalen op de particuliere exploitant. De gemeente koopt zelf geen grond aan en beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit het toetsen van de plannen aan vastgestelde beleidskaders, inspraakprocedures, het vaststellen van het bestemmingsplan en zo nodig het exploitatieplan. Bij faciliterend grondbeleid wordt geen gemeentelijke grondexploitatie opgesteld.

Grondbeleid in Heiloo
Het grondbeleid van de gemeente Heiloo is vastgelegd in de Nota Grondbeleid (vastgesteld door de raad in december 2017) en wordt gebruikt als sturingsinstrument om gemeentelijke doelstellingen te realiseren op verschillende beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening, wonen, economische ontwikkeling, energietransitie, infrastructuur, duurzame leefomgeving en voorzieningen.
Door de invoering van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) met de afdeling Grondexploitatie in 2008 en door effecten van de crisis hebben veel gemeenten hun ontwikkelingsstrategieën heroverwogen en de te voeren grondpolitiek aangepast. Dit heeft er in 2011 toe geleid dat de raad heeft besloten steeds meer af te stappen van actief grondbeleid en meer in te zetten op faciliterend grondbeleid.

De gemeente Heiloo kent nog twee projecten waarvoor een gemeentelijke grondexploitatie is opgesteld, te weten Zuiderloo en Boekelermeer fase A, B en C. Een reden om te kiezen voor actief grondbeleid kan liggen in de grondposities in het gebied. Voor beide gebieden geldt dat de gemeente een grote grondpositie heeft. Om de gemeenteraad in staat te stellen haar controlerende rol adequaat te kunnen uitvoeren, is een transparant inzicht in de grondexploitaties en de geprognotiseerde resultaten noodzakelijk.

Grondexploitatie
Ondanks de afschaffing van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) vanaf 2023 worden de grondexploitaties tussentijds wel geactualiseerd aan de hand van de vastgestelde ruimtelijke kaders, uitgangspunten en planning. Eventuele afwijkingen ten aanzien van de NAG in programma, fasering en resultaat worden inzichtelijk gemaakt en deze worden dan bij tweede FIRAP voorgelegd.

De grondkosten, plankosten, uitvoeringskosten en bijkomende kosten (rente) worden ten laste van de grondexploitatie gebracht.

De opbrengsten uit grondverkoop en overige baten worden ten gunste van de grondexploitatie gebracht.

Naast het actualiseren van de grondexploitaties wordt de risicoanalyse behorend bij de projecten geactualiseerd.

Actuele prognose van de grondexploitaties
De gemeente Heiloo heeft de afgelopen jaren voorspoedig aan de grondexploitatieprojecten kunnen werken. Het project Zuiderloo is inmiddels in een vergevorderd stadium en ook de gronduitgifte in Boekelermeer heeft laten zien dat hier een duidelijke markt voor bestaat.

Het aantal nieuwbouwwoningen dat op de korte termijn beschikbaar komt op de Nederlandse woningmarkt blijft naar alle waarschijnlijkheid lager dan de vraag. De verwachting is dat de druk op de woningmarkt de komende jaren daarom erg hoog blijft.

De markt voor bedrijfsruimten bevindt zich in wat betere tijden. Bedrijven bezorgen meer en daardoor worden door die bedrijven een grotere voorraad aangelegd. Dit kan op termijn leiden tot meer vraag naar logistiek vastgoed. Met name de bedrijventerreinen langs de A9 zullen profiteren als deze ontwikkeling zich doorzet. Voor Boekelermeer zijn er verschillende gegadigden om grond af te nemen in 2024 en 2025.

Faciliterende en overige projecten
Afgelopen december is het ontwerpbestemmingsplan en het ontwerpexploitatieplan Zandzoom ter inzage gelegd. Hierop zijn verschillende zienswijzen binnengekomen. Aan de Milieu Effect Rapportage (MER), die een noodzakelijk onderdeel is voor vaststelling van het bestemmingsplan, wordt nog gewerkt.
Bij de actualisatie van de meerjarenplanning Zandzoom blijkt dat er geen aanpassingen van de plankosten nodig zijn.

Voor de andere faciliterende projecten (kostenverhaal) geldt dat een particulier initiatief een locatie die men in eigendom heeft in afwijking van het vigerende omgevingsplan wil (her)ontwikkelen. Voor deze projecten is geen grondexploitatie opgesteld. Deze particuliere initiatieven zijn in de Nota Actualisatie Grondexploitatie (NAG) toegelicht en de financiële effecten zijn verwerkt in de jaarrekening.

Onderstaand de ontwikkelingen van de grexen Zuiderloo en Boekelermeer:

Grondexploitaties

Zuiderloo - Heiloo	BIE	Programma 3: Een leefbare gemeente
Ontwikkelingen		
Het project Zuiderloo kent naast een actief grondbeleid, ook een faciliterend grondbeleid. Initiatieven van grondeigenaren worden daarbij afgewacht. Initiatiefnemers betalen vervolgens een exploitatiebijdrage op basis van het exploitatieplan. De gemeente heeft in het kader van het faciliterend grondbeleid inmiddels met verschillende eigenaren posterieure overeenkomsten gesloten. Uit de geactualiseerde grondexploitatie (1-7-2024) blijkt dat het resultaat van de grondexploitatie is gestegen. Belangrijkste wijzigingen zitten in de exploitatiebijdragen. Enerzijds door de definitieve afrekening die in het afgelopen halfjaar hebben plaatsgevonden en anderzijds door het toevoegen van nieuwe bijdragen. Daarnaast is een beperkt aantal ramingen uitgefaseerd van 2024 naar 2025 en de raming voor afdracht bovenwijks en plankosten geactualiseerd o.b.v. de laatste stand van zaken met de exploitatiebijdragen.		

Boekelermeer fase A, B, C-Heiloo	BIE	Programma 2: Een aantrekkelijke gemeente
Ontwikkelingen		
Voor het gebied Boekelermeer is gekozen actief grondbeleid te voeren, met de daarbij behorende financiële risico's voor de gemeente. In 2018 zijn de gronden van Boekelermeer fase B geactiveerd en toegevoegd aan de grondexploitatie van fase A. Per 1-1-2022 zijn de gronden van Boekelermeer fase C toegevoegd aan de grondexploitatie van Fase AB. Uit de geactualiseerde grondexploitatie (1-7-2024) blijkt dat het resultaat van de grondexploitatie iets negatiever is geworden. Dit is puur veroorzaakt door de aanpassing van de uitgiftefasering. Nadat fase C in 2022 is toegevoegd, is het resultaat flink toegenomen omdat er al veel kosten zijn gemaakt in fase AB en er dus relatief meer opbrengsten zijn in fase C.		

PARAGRAAF F: VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Wanneer een verbonden partij een publiekrechtelijke rechtsvorm heeft, is er sprake van een gemeenschappelijke regeling. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. De gemeente heeft een bestuurlijk belang wanneer zij zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of stemrecht heeft. Zij heeft een financieel belang wanneer zij een bedrag ter beschikking heeft gesteld, dat niet verhaalbaar is wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Organisaties waarmee een subsidierelatie is aangegaan zonder dat het hiervoor beschreven bestuurlijk en financieel belang aanwezig is, vallen buiten de definitie van verbonden partij.

Visie en kaders

Op 3 maart 2014 is de nota Verbonden Partijen door uw raad vastgesteld. In deze nota zijn de uitgangspunten opgenomen voor sturing, beheersing en evaluatie van de samenwerkingsverbanden. Ook zijn de rollen van en verantwoordelijkheden van de raad en het college benoemd.

Alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord volgen de Financiële Uitgangspunten gemeenschappelijke Regelingen (FUGR). De FUGR bevorderen uniformiteit in het proces en in de financiële verwachtingen tussen participanten en gemeenschappelijke regelingen in deze regio.

In deze paragraaf wordt u geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen bij de verbonden partijen.

Verbonden partijen gemeente Heiloo

In 2025 neemt Heiloo deel in 13 verbonden partijen. In de volgende twee tabellen een inzicht in het financieel en bestuurlijk belang in de verbonden partijen op basis van de jaarrekening 2023 (EV en VV) en de begroting 2025 (Aandelenkapitaal en exploitatiebijdrage).

Verbonden partij	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Bedrag x 1000	**31-12-2023**	**31-dec-2023**
BUCH	€ 0	€ 18.918
GGD NHN	€ 2.110	€ 23.835
VRNHN	€ 5.333	€ 42.613
ODNHN	€ 4.188	€ 5.814
RHCA	€ 355	€ 1.072
Zaffier	€ 488	€ 19.708
Raum[1]	€ 1.426	€ 1.097
VVI	€ 24	€ 919
Cocensus	€ 224	€ 15.470
DECRA	€ 371	€ 0
ONHN	€ 1.203	€ 1.202
BNG	€ 4.721.000	€ 110.819.000
Alliander	€ 4.749.000	€ 6.877.000

[1] Betreft alleen het onderdeel van het RAUM waarin Heiloo deelneemt.

Verbonden partij	Aandelenkapitaal	Exploitatiebijdrage	Bestuursleden
Bedrag x 1000	**2025**	**2025**	
BUCH	€ 0	19.830[2]	M. ten Bruggencate R. Vennik M.R. Opdam (pv) A.A. Tromp (pv)
GGD NHN	€ 0	1.528	A.A. Tromp M. ten Bruggencate (pv)
VRNHN	€ 0	1.893	M. ten Bruggencate R. Vennik (pv)
ODNHN	€ 0	€ 413	R. Vennik M.R. Opdam (pv)
RHCA	€ 0	€ 134	M. ten Bruggencate M.R. Opdam (pv)
Zaffier	€ 0	1.088	A.A. Tromp M. ten Bruggencate M.R. Opdam (pv) R. Vennik (pv)
Raum	€ 0	€ 34	M. ten Bruggencate A.A. Tromp (pv)
VVI	€ 0	€ 0	M.R. Opdam R. Vennik (pv)
Cocensus	€ 0	€ 400	M.R. Opdam M. ten Bruggencate (pv)
DECRA	€ 509	€ 0	R. Vennik M.R. Opdam (pv)
ONHN	€ 1	€ 55	M.R. Opdam R. Vennik (pv)
BNG	€ 90	€ 0	M.R. Opdam M. ten Bruggencate (pv)
Alliander	€ 82	€ 0	R. Vennik M.R. Opdam (pv)

[2] Dit is de reguliere bijdrage aan de BUCH o.b.v. de verdeelsleutel. Daarnaast worden de zogenaamde plustaken per gemeente apart in rekening gebracht (zie de paragraaf bedrijfsvoering voor deze uitsplitsing)

Publiekrechtelijke verbonden partijen: de gemeenschappelijke regelingen

1. Werkorganisatie BUCH

Vestigingsplaats
Uitgeest

De werkzaamheden/taken (openbaar belang)
De werkorganisatie BUCH is gevestigd in Uitgeest en de regeling is getroffen ten behoeve van het bewerkstelligen van krachtige en professionele uitvoering van de gemeentelijke taken. De werkorganisatie BUCH biedt een kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de ‘klanten’ van de gemeenten: inwoners, bedrijven en instellingen.

Belangrijke risico’s
De werkorganisatie BUCH is een organisatie die onder druk staat door onder andere krapte op de arbeidsmarkt, kwetsbaarheid bij een aantal organisatieonderdelen, krappe personeelsbezetting en niet altijd leveren van voldoende kwaliteit en sturen op kwaliteit. Met de inzet op de koers van vier strategische doelstellingen (zie bij belangrijke ontwikkelingen) worden deze risico’s aangepakt.

Belangrijke ontwikkelingen
Met de begroting 2025 werkorganisatie BUCH wordt er uitvoering gegeven aan de koers die met de tweede voortgangsrapportage

2023 en de kadernota 2025 is ingezet. Een koers om de vier strategische doelstellingen te realiseren.

- Borging kwaliteit van het werk verbeteren
- Verder professionaliseren (verzakelijken) BUCH

- Versterken fitheid van de organisatie
- Transparantie in de P&C cyclus

De doorontwikkeling van de werkorganisatie is ingezet om de genoemde strategische doelstellingen te realiseren. Er wordt hierbij ingezet op ‘geen-spijt’ ontwikkelingen en waar mogelijk vernieuwen met beperkte middelen (creativiteit).

De gemeenten worden geconfronteerd met financiële uitdagingen wat kan resulteren in het heroverwegen van het huidige werkpakket van de werkorganisatie BUCH.

Financiële positie
De eigen weerstandcapaciteit van de werkorganisatie BUCH is ruim onvoldoende.

2. GGD NHN
Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden/taken (openbaar belang)
De GGD voert de taken uit de Wet Publieke Gezondheid uit. Daarnaast heeft de GGD taken vanuit andere wettelijke kaders:

- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en Veilig Thuis (Wet maatschappelijke ondersteuning);
- toezicht op de kinderopvang (Wet kinderopvang);
- lijkschouw, forensische geneeskunde (Wet op de lijkbezorging);
- ondersteuning bij rampen en crises (Wet veiligheidsregio’s).

Belangrijke ontwikkelingen en risico’s
De omvang van de algemene reserve en de weerstandscapaciteit staan onder druk als gevolg van het ongedekte Cao-gat, dat is ontstaan in 2023.

Met het oog op de komende veranderingen in de uitkering uit het gemeentefonds is GGD NHN zich ervan bewust dat kritisch gekeken moet worden naar de GR-taken en aanvullende diensten.

Financiële positie
Bij de GGD NHN wordt de beschikbare weerstandscapaciteit gevormd door de algemene reserve. De algemene reserve bedraagt na resultaatbestemming € 1.589.000. De algemene reserve is niet toereikend om de risico’s op te kunnen vangen.

3. Veiligheidsregio NHN (VR NHN)
Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden/taken (openbaar belang)
De VR NHN voert taken uit de Wet Veiligheidsregio's uit door het organiseren en operationeel houden van de brandweer- en ambulancezorg, de GHOR (Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio), de rampenbestrijding, de meldkamer en het Zorg- en Veiligheidshuis.
VR NHN richt zich op het verkleinen van risico’s en het beperken van leed en schade bij incidenten en realiseert dit door het bieden van adequate hulp en het samenwerken met alle partijen die bij de veiligheid en hulpverlening betrokken zijn. De organisatie is zo ingericht dat er bij crisis snel geschakeld en kunnen opschalen.

Belangrijke risico’s
VR NHN ziet meerdere risico’s op zich afkomen. Brandweer vrijwilligers van rechtswege overgaan in een arbeidsovereenkomst. De energiecrisis, verhoogde dreiging van cyberaanvallen met daarmee kans op digitale ontwrichting en mogelijke verstoring en uitval van nutsvoorzieningen zijn hier voorbeelden van Maar ook IT-dreigingen (bijv. virus, cyberaanval) tekort aan ambulanceverpleegkundigen waardoor er hoger dan geraamde inhuur derden.

Belangrijke Ontwikkelingen
Het is noodzakelijk om te investeren in een Informatiemanagement en informatie beheer. De organisatie heeft met een veelvoud van informatie te maken in vergelijking tot jaren geleden. Het ontsluiten van data, het zelf generen van data, het in control houden, registreren van informatie moeten worden voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van privacy.
Bedrijfsvoering onderzoekt hoe moderne technologieën het werk binnen reguliere processen makkelijker kan worden gemaakt. Welke onderdelen overgenomen zouden kunnen worden via AI en automatisering.
In de tijd van krapte op de arbeidsmarkt is het noodzakelijk om zo slim mogelijk gebruikt te maken van ons menselijk kapitaal. Medewerkers worden op de juiste wijze opgeleid om met deze technologie om te gaan.
Duurzaam mogelijke organisatie binnen de financiële grenzen die er zijn zonder dat snelle uitruk en hulpverlening in gevaar brengt. Er wordt gezocht naar verduurzaming binnen het beschikbare budget. Wanneer er meer opgelegde verplichtingen vanuit de Rijksoverheid komt zal er extra financiën noodzakelijk zijn.

Financiële positie
Het indexatiepercentage 2025 voor alle gemeenschappelijke regelingen is vastgesteld op 3,9%. De gemeentelijke bijdrage in de begroting 2025 is volgens het besluit van het algemeen bestuur bij de kadernota voor 2025 € 54.222.855. Deze wordt verdeel naar de draagkracht per gemeente.
Voor zowel Ambulancezorg als de programma's VR wordt het resultaat 2025 geraamd op nihil.

4. Omgevingsdienst NHN (OD NHN)

Vestigingsplaats
Hoorn

De werkzaamheden/taken (openbaar belang)
De OD NHN ondersteunt de deelnemende gemeenten bij vergunningsverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu- en duurzaamheid. Doel is het bijdragen aan het bereiken en in stand houden van een veilige en duurzame fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit binnen het werkgebied. In 2024 zal voor het eerst volledig onder de Omgevingswet worden gewerkt.

Belangrijke risico's
Met betrekking tot de invoering van de Omgevingswet bestaan nog veel onzekerheden over de gevolgen hiervan. 2024 en 2025 zullen als implementatiejaren gelden. Een ander risico is het gevolg van het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel. De OD NHN voert een transitieplan uit om in 2026 robuust te zijn. Dekking dient vooralsnog gevonden te worden in meevallers in het lopende boekjaar. De OD NHN signaleert al meerdere jaren dat het aantrekken en opleiden van voldoende kundig personeel moeilijk is.

Belangrijke Ontwikkelingen
Met de ingang van de Omgevingswet staat de grootste verandering in de geschiedenis van omgevingsdiensten voor de deur. Daarnaast vragen onderwerpen als stikstof, circulaire economie, natuurbescherming en ondermijning, steeds meer aandacht en expertise. De OD NHN neemt deel aan het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel zoals ingezet door het ministerie van I & W. Dit in opvolging van het in 2021 gepubliceerde onderzoek van de 'commissie Van Aartsen.'
Het programma richt zich op de aanbevelingen van deze commissie ter versterking van het VTH-stelsel. De OD NHN richt zich met deze deelname op verbetering van de kwaliteit van de uitvoering op de VTH-taken.

Financiële positie
De OD NHN heeft een meerjarig sluitende begroting. Het weerstandsvermogen bevindt zich op het maximum van 2,5% zoals gesteld in de FUGR maar de weerstandscapaciteit wordt in relatie tot de voor de OD NHN ingeschatte risico's als matig ingeschat.

5. Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)

Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden (openbaar belang)
Het Regionaal Archief Alkmaar is voor de aangesloten overheidsorganisaties een deskundige partner die conform zijn wettelijke opdracht informatie langdurig betrouwbaar en toegankelijk houdt omwille van bedrijfsvoering, bewijsvoering, onderzoek en democratische controle. Voor het algemene publiek is het Regionaal Archief een publieksgerichte erfgoedinstelling die het voor mensen mogelijk, makkelijk en aantrekkelijk maakt om de geschiedenis van de gemeente te leren kennen.

Belangrijke risico's
De belangrijkste risico's die worden onderkend zijn:
1. Minder opbrengsten aanvullende diensten;
2. Hogere energiekosten.

Het eerste risico wordt als laag ingeschat, het betreft voornamelijk de mogelijkheid dat derde-partijen die archief hebben geplaatst, contracten opzeggen. Deze partijen betreffen echter al lang lopende contracten die grotendeels door zullen lopen. Het 2e risico wordt als hoog ingeschat door de effecten van de voortdurende wereldwijde energiecrisis. Het RHCA beschikt over voldoende weerstandsvermogen om de huidige risico's voor 2025 te dekken.

Belangrijke ontwikkelingen
Ten opzichte van de voorgaande jaren (2023 en 2024) wordt de beleidslijn grotendeels bestendigd. De begroting 2025 laat op enkele punten verschillen laten zien ten opzichte van die van 2024 en de daarin opgenomen meerjarenbegroting. De maatschappelijke ontwikkelingen rond inflatie, stijgende energielasten hebben hun weerslag op de prognoses. Daarnaast zal er een stijging van de personeelslasten te zien zijn in verband met nieuwe taken als gevolg van wetswijzigingen en een groter beroep dat er door de deelnemende gemeenten op de bij het Regionaal Archief aanwezige kennis wordt gedaan.

Financiële positie
Voor 2025 is een aanvullende inzet van personeel voorzien voor het verder ontwikkelen als Kenniscentrum duurzame digitale toegankelijkheid (e-loket bouwvergunningen, Woo-loket). Deze aanvullende inzet is verwerkt in een stijging van de benodigde deelnemersbijdrage. Deze bijdrage zal daardoor, en na toepassing van het prijsindexcijfer van 3,90%, stijgen van € 5,32 tot € 5,53 per inwoner. Na 2025 is in het meerjarenbeeld geen andere stijging van de lasten opgenomen dan die van de reguliere indexering.

6. Zaffier

Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden (openbaar belang)
Zaffier voert sinds 1 januari 2023 voor de 6 gemeenten in de regio Alkmaar de Participatiewet, de Wet Inburgering en de Wet gemeentelijk Schuldhulpverlening uit. In de loop van 2023 zijn daar diverse gemandateerde taken bij gekomen, namelijk; het verstrekken van energietoeslag, de nazorg aan ex-gedetineerden, het verstrekken van leefgeld aan Oekraïners en het afhandelen van de kinderopvangtoeslagaffaire.

Belangrijke ontwikkelingen
Zaffier is zich bewust van het aan haar meegegeven financiële 'hek' als allesomvattend financieel kader. Deze financiële basis fungeert als toetsbaar financieel 'pact' tussen de opdracht gevende gemeenten en de organisatie Zaffier. Dit zorgt ervoor dat we met elkaar scherp het 'oog op de bal' kunnen houden. De begroting van 2025 blijft binnen de gestelde kaders. Zaffier is zich bewust van het feit dat haar opdrachtgevers zich bewegen in een almaar krapper wordend financieel speelveld.

Financiële positie
Zaffier beschikt op dit moment over een beperkt eigen weerstandsvermogen met een algemene reserve van € 290.000,-. De gekwantificeerde risico's moeten worden opgenomen in het weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten.

7. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)

Vestigingsplaats
Uitgeest

De werkzaamheden (openbaar belang)
Het doel van Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport.
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu.
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Belangrijke risico's
Voor 2025 zijn de volgende risico's voor Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

- Uitstel/afstel project Saskerleidam
- Extreme weersomstandigheden
- Continuïteit dienstverlening RNH/Aandelenverkoop
- Overmacht pandemieën, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna, predatoren en nieuwe invasieve soorten
- Vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
- Vertragingen/verdwijnen steun locatie-ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie
- Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, NNN/BPL op recreatiegebieden
- Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers

Belangrijke ontwikkelingen
Belangrijke ontwikkelingen in 2025 zijn:

- Het uitvoeren van de bijgestelde visie conform de Kadernota 2025 met de daarbij vastgestelde projecten, uitwerking van opbrengstmogelijkheden en de bezuinigingen (AB 6-12-2023). Dit om daarmee te zorgen voor structureel (financieel) evenwicht.
- Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties.
- Grotere rol biodiversiteit bij het gebiedsbeheer.
- Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie.
- Vervolgstappen zetten in het proces om te komen tot een structureel financieel evenwicht.
- Inzet op de implementatie van de omgevingswet.

Financiële positie
De programmabegroting 2025 van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer toont een tekort van € 99.711, dat voornamelijk

wordt veroorzaakt door geplande uitgaven in lijn met het strategisch meerjarenplan, zoals de uitvoering van het project Vitaal Platteland en de 2e fase van Natuurontwikkeling Saskerleidam. Dit negatieve resultaat wordt gedekt uit de reserves.

Voor de toekomst richt het recreatieschap zich op het versterken van de financiële stabiliteit door het ontwikkelen van nieuwe inkomstenbronnen, waaronder recreatiearken en reclamezuilen, zoals vermeld in het rapport van Bureau Buiten. Deze initiatieven zijn essentieel om te werken naar een structureel financieel evenwicht en worden ondersteund door een zorgvuldig beheer van de financiële reserves en voorzieningen, conform de kadernota 2025.

8. Vuilverbrandingsinstallatie alkmaar en omstreken (VVI)

Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden (openbaar belang)
De VVI verwerkt de door de deelnemende gemeenten aangeleverde afvalstoffen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de gemeentelijke taken uit de Wet milieubeheer. De VVI heeft als speerpunten onder andere meer bronscheiding met een verlaging van de hoeveelheid restafval en de optimalisatie van de benutting van de energie die vrijkomt bij het verbranden van restafval. Zij besteedt ook aandacht aan de productie van duurzame energie en de afzet van secundaire grondstoffen.

Belangrijke risico's
De risico's van de gemeenschappelijke regeling houden hoofdzakelijk verband met:

- De continuïteit van de afvalverwerking;
- Het financiële risico van het aandeelhouderschap A in NV HVC;
- Conformiteit met regelgeving op het gebied van staatssteun, mededinging, Wet markt en overheid en aanbesteding.

Financiële positie
De VVI beschikt niet over eigen personeel, gebouwen etc., waardoor de ontwikkelingen aangaande de begroting nihil zijn. Het financiële risico hiervan wordt door de GR als verwaarloosbaar bestempeld.

9. Cocensus

Vestigingsplaats
Heemskerk

De werkzaamheden (openbaar belang)
De GR Cocensus is opgericht als een uitvoeringsorganisatie en formuleert geen eigen beleid. Cocensus geeft uitvoering aan de heffing en inning van lokale heffingen en de werkzaamheden in het kader van de Wet WOZ. Cocensus verzorgt voor Heiloo de heffing en inning van onroerende-zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, toeristenbelasting, grafrechten, BIZ heffing en leges (omgevingsvergunningen). Tevens behandelt Cocensus kwijtscheldingsverzoeken en bezwaar/beroepschriften en verzorgt Cocensus de telefonische klantcontacten. Cocensus biedt daarnaast aan inwoners en bedrijven de mogelijkheid om zelf hun belastingzaken ten aanzien van lokale heffingen digitaal te regelen.

Belangrijke risico's
De omvang van proceskostenvergoedingen aan No Cure No Pay bureaus vormt een financieel risico. Bij het succesvol indienen door een bureau van een bezwaarschrift ontvangt het bureau een proceskostenvergoeding van de gemeente. De hoogte hiervan lag in 2023 in de orde van grootte van € 600 tot € 1200. Door een wetswijziging die met ingang van 2024 van kracht is geworden

neemt dit risico af. De wetswijziging omvat een inperking van de hoogte van de proceskostenvergoedingen tot 25% van het niveau van 2023. Naar verwachting zal deze verlaging resulteren in een afname van het aantal door deze bureaus ingediende bezwaren.

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een voortdurend risico, het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel blijft hierdoor een uitdaging. Dit kan leiden tot problemen zoals verhoogde personeelskosten en verminderde capaciteit.

Belangrijke ontwikkelingen
Per 1 januari 2025 treedt de gemeente Landsmeer toe tot de gemeenschappelijke regeling Cocensus. Het aantal deelnemende gemeenten aan de neemt daarmee toe van 13 naar 14.

Financiële positie
Bij de berekening van de bijdragen 2025 aan de GR Cocensus is uitgegaan van een indexpercentage van 4,2%. Dit resulteert in een toename van de begrote bijdrage van Heiloo aan de GR Cocensus van € 384.000 in 2024 tot € 400.000 in 2025.
De totale bijdrage van de deelnemers aan Cocensus neemt toe met van € 15.600.000 in 2024 tot € 17.374.000 in 2025. De totale begroting, inclusief overige baten (€ 391.000) uit extra opdrachten, opbrengsten uit dwanginvordering en uitbreiding van de dienstverlening voor enkele gemeenten komt uit op € 17.765.000.

In 2023 heeft een onttrekking van € 100.000 plaatsgevonden aan de bestemmingsreserve WOZ-bezwaren van € 136.000. Daarnaast is er sprake van een negatief resultaat over 2023 van € 181.000. Dit is veroorzaakt door een aanvulling op de verlofvoorziening. Op aanwijzing van de accountant is namelijk een voorziening getroffen van € 180.000 ter dekking van verlofsaldi op 31 december 2023 van Cocensus medewerkers. Dit exploitatietekort komt ten laste van de algemene reserve. De reserve van € 369.000 neemt hierdoor af tot € 188.000. Tezamen met de reserve WOZ bezwaren van € 36.000 resulteert dit in een reservepositie van € 188.000.

10. DECRA
Vestigingsplaats
Alkmaar
De werkzaamheden (openbaar belang)
De DECRA is een stimuleringsfonds welke dient om hernieuwbare energieprojecten in de regio Alkmaar te stimuleren. Zo wordt een bijdrage geleverd aan de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Het fonds heeft een revolverend karakter en houdt zich na de eerste storting in stand met de winsten uit duurzame energieprojecten. Door deze wijze van financiering behoudt de coöperatie over een langere termijn zijn waarde.

De gemeente Heiloo wordt in het bestuur vertegenwoordigd door, en heeft stemrecht bij monde van, wethouder Ronald Vennik. Wethouder Vennik is tevens voorzitter van het bestuur. Naast de gemeente Heiloo zijn de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum, Alkmaar, Dijk en Waard en HVC aandeelhouder van de DECRA. Portefeuillehouders van voorgenoemde gemeenten en HVC zetelen eveneens in het bestuur.

Belangrijke ontwikkelingen
In 2023 heeft het bestuur besloten om twee projecten voor de opbrengst van hernieuwbare energie nader te onderzoeken. Het betreft een locatie voor één windmolen in RES zoekgebied 22 langs de Kanaalweg, te Heiloo en een locatie voor één zonneweide in de gemeente Bergen.

Er zijn geen risico’s voor de financiële positie van de gemeente bekend.

11. **Ontwikkelingsbedrijf NHN (ONHN)**
Vestigingsplaats
Alkmaar

De werkzaamheden (openbaar belang)
Doel van het ONHN is een versterking van de regionale economie en welvaart en de nationale en internationale positionering van Noord-Holland Noord. In nauwe samenwerking met overheden, marktpartijen, ondernemers, onderwijs-, en kennisinstellingen en non-profitorganisaties wordt vormgegeven aan de (economische) toekomst van de regio Noord-Holland Noord, zodat de regio effectief kan handelen bij samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten. Met als resultaat een economisch vitale regio.

Belangrijke ontwikkeling
De huidige DVO met ONHN heeft een looptijd tot 31-12-2024.

12. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats
Den Haag

Bestuurlijk belang
Van de aandelen BNG Bank is 50% in bezit van het rijk en 50% van gemeenten en provincies. We hebben 36.000 aandelen in ons bezit met een nominale waarde van € 2,50 per stuk. Het stemrecht is afhankelijk van het aandelen bezit van de gemeente. De stemverhouding is voor Heiloo 0,06% en voor de BUCH 0,41%.

Openbaar belang
De BNG Bank richt zich exclusief op het publieke domein in Nederland. Klanten zijn onder meer gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen en energiebedrijven. Ambitie is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het financieren van hun maatschappelijke vraagstukken.

Belangrijke risico's
Gevoeligheid van het renteresultaat voor politieke en economische ontwikkelingen binnen de Europese Unie.

Belangrijke ontwikkelingen
De economische vooruitzichten zijn wat verbeterd, de inflatie is iets afgenomen en er wordt een lichte groei verwacht in 2025. Als gevolg daarvan is de prognose dat de rentetarieven licht zullen dalen.

Financiële positie
De nettowinst werd positief beïnvloed door het gestegen renteresultaat, maar negatief door de financiële transacties. De nettowinst daalde daardoor met 15% naar € 254 mln. tegen € 300 mln. in 2022. Ondanks dat is het rendement op het eigen vermogen nog altijd ruim boven het gestelde doel. Financiële transacties zijn sterk afhankelijk van marktontwikkelingen die sterk fluctueren. Daardoor vindt de bank het niet verantwoord om een betrouwbare uitspraak te doen over het toekomstige resultaat.

13. Alliander
Vestigingsplaats
Arnhem

Alliander zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. Het investeringsniveau is gestegen i.v.m. de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnetwerk in reactie op het klimaatakkoord en de daaruit voortvloeiende Regionale Energiestrategie. Alliander is als netbeheerder betrokken bij de totstandkoming van de Regionale Energiestrategie. Om de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnetwerk te versnellen is de Taskforce Energie-Infrastructuur (een samenwerkingsverband met TenneT en de Provincie Noord-Holland) opgericht. In de tussentijd wordt gezocht

naar slimme oplossingen om het elektriciteitsnet efficiënter te gebruiken.

PARAGRAAF G: BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering
De bedrijfsvoering van onze gemeente wordt uitgevoerd door de werkorganisatie BUCH.
Het algemeen bestuur van de werkorganisatie BUCH heeft de begroting 2025 van de BUCH op 9 juli 2024 vastgesteld.
In de begroting 2025 van de werkorganisatie BUCH is ingegaan op datgene wat de werkorganisatie BUCH in 2025 wil bereiken, wat ze daarvoor gaat doen en hoeveel dat gaat kosten.
Vanuit de werkorganisatie vindt de doorbelasting plaats van de financiële bijdrage aan de gemeenten voor de uitvoering.

In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is per verbonden partij, dus ook voor de werkorganisatie BUCH ingegaan op het openbaar belang, de belangrijkste ontwikkelingen, de risico's en de financiële positie van de werkorganisatie voor deze begroting.

Rechtmatigheidsverantwoording
Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het college en de directie verantwoording af over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Over de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen bijvoorbeeld, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik en lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

De accountant toets de rechtmatigheid en geeft daarover een oordeel af in de controleverklaring. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording geeft de accountant geen afzonderlijk oordeel meer over de rechtmatigheid maar is dit onderdeel van zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is.

Onderzoeken 213a Gemeentewet
In de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (ex. 213a Gemeentewet) is bepaald dat het college jaarlijks de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van het beleid onderzoekt. Dit betreft tenminste één onderzoek naar de eigen gemeente en tenminste één gezamenlijk onderzoek met de andere gemeenten die deelnemen in de Werkorganisatie BUCH. In het eerste kwartaal van 2025 zal een onderzoekjaarplan opgesteld worden waarin een voorstel wordt gedaan voor de uit te voeren 213a onderzoeken voor 2025. De uitkomsten van het onderzoek worden in een rapportage ter kennisgeving aan de raad aangeboden.

PARAGRAAF H: WET OPEN OVERHEID

De Werkorganisatie BUCH implementeert de Wet open overheid (Woo) voor de vier gemeenten én Werkorganisatie BUCH. De Woo verplicht de vijf bestuursorganen om nog meer informatie uit eigen beweging openbaar te maken. Dit gebeurt in drie fasen. Vanaf 2027 moet de wet volledig geïmplementeerd zijn.

Per 1 november 2024 geldt voor de eerste vijf informatiecategorieën van de Wet open overheid (Woo) de verplichting voor actieve openbaarmaking:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften
2. Overige besluiten van algemene strekking
3. Organisatie en werkwijze
4. Bereikbaarheidsgegevens
5. Vergaderstukken Staten-Generaal

Voor gemeenten zijn alleen de eerste vier categorieën van toepassing. Deze worden door de vier gemeenten al uit eigen beweging openbaar gemaakt.

De beleidsvoornemens 2025 voor de implementatie en de uitvoering van de Woo voor de vier gemeenten en Werkorganisatie BUCH zijn als volgt:

- We zijn technisch en organisatorisch gereed voor de verplichting van actieve openbaarmaking van nieuwe Woo-informatiecategorieën; agenda's bestuurscollege, adviezen, jaarplannen en jaarverslagen*
- Het is inzichtelijk welke technische en organisatorisch maatregelen bijdragen aan tijdig afhandelen Woo-verzoeken
- Specifieke kennis over de nieuwe Woo-informatiecategorieën zijn vergroot en gewenst gedrag is aanwezig bij medewerkers t.b.v. bewust en tijdig openbaar maken
- Er wordt inspanning geleverd om extra informatie buiten de verplicht Woo-informatiecategorieën openbaar te maken
- Er is duidelijkheid over de aanpak van openbaarmaking van de Woo informatiecategorie beschikkingen
- Het is inzichtelijk of reeds openbare informatie voldoet aan de vereisten van de Woo

* De landelijke planning wordt gevolgd. De verplichting voor actieve openbaarmaking voor de volgende reeks Woo-informatiecategorieën wordt verwacht in het jaar van 2025:

- Vergaderstukken decentrale overheden
- Agenda's en besluiten bestuurscolleges
- Adviezen
- Jaarplannen en jaarverslagen
- Woo-verzoeken en - besluiten

De middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld, en overgeheveld naar de Werkorganisatie BUCH, worden volledig besteed aan actieve en passieve openbaarmaking conform vastgesteld Woo-ambitieniveau, Woo-verplichtingen en beleidsvoornemens.

BIJLAGE 1: INVESTERINGSPLAN 2025 - 2028

Onderstaand wordt per cluster een korte toelichting op de mutaties gegeven.

Stand Meerjaren investeringsplan na Begroting 2025

Cluster	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Afval	209.449	59.500	46.500	40.000	58.000	413.449
Onderwijs	751.980	1.245.804	82.700	13.770.000	0	15.850.484
Openbare ruimte	5.723.203	15.519.625	8.374.561	756.516	269.750	30.643.655
Overige	2.684.202	270.000	0	0	50.000	3.004.202
Recreatie	1.892.918	3.227.220	627.725	0	150.000	5.897.863
Riolering	350.444	1.981.688	625.000	800.000	154.000	3.911.132
Totaal	**11.612.196**	**22.303.837**	**9.756.486**	**15.366.516**	**681.750**	**59.720.785**

Stand uit de kadernota 2025

Cluster	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Afval	209.449	59.500	46.500	40.000	58.000	413.449
Onderwijs	1.793.712	0	1.382.700	13.770.000	0	16.946.412
Openbare ruimte	7.840.245	13.502.583	8.374.561	756.516	269.750	30.743.655
Overige	2.752.202	238.000	0	0	50.000	3.040.202
Recreatie	3.442.057	1.805.000	510.000	0	150.000	5.907.057
Riolering	1.557.132	715.000	625.000	800.000	154.000	3.851.132
Totaal	**17.594.797**	**16.320.083**	**10.938.761**	**15.366.516**	**681.750**	**60.901.907**

Verschil

Cluster	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Afval	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	-1.041.732	1.245.804	-1.300.000	0	0	-1.095.928
Openbare ruimte	-2.117.042	2.017.042	0	0	0	-100.000
Overige	-68.000	32.000	0	0	0	-36.000
Recreatie	-1.549.139	1.422.220	117.725	0	0	-9.194
Riolering	-1.206.688	1.266.688	0	0	0	60.000
Totaal	**-5.982.601**	**5.983.754**	**-1.182.275**	**0**	**0**	**-1.181.122**

Afval € 0 totaal

Onderwijs € 1.095.928 (V) totaal
Nieuw 204.072 (N)
Ventilatieverbetering schoolgebouwen Meander

Bestaand € 1.300.000 (V)
Het krediet Gymnastiekzaal IKCZandzoom is dubbel meegenomen en wordt gecorrigeerd.

Openbare ruimte € 100.000 (V) totaal
Bestaand € 100.000 (V)
Aan de investering Rotonde Malevoort Zevenhuizen wordt vooralsnog geen prioriteit gegeven.

Overige € 36.000 (V) totaal
Bestaand € 68.000 (V)
De vervanging armaturen Bibliotheek is afgerond, wat heeft geleid tot een voordeel.

Bestaand € 32.000 (N)
Na inspectie is gebleken dat er op de Gemeentewerf meer garagedeuren vervangen moeten worden, waardoor de investering wordt verhoogd.

Recreatie € 9.194 (V) totaal
Bestaand € 9.194 (V)
Het project Scheidingswand sporthal Vennewater 2022 is afgerond, wat heeft geleid tot een voordeel.

Riolering € 60.000 (N) totaal
Bestaand € 60.000 (N)
Het project Oosterzijweg is eerder opgenomen in het PWR, maar niet verwerkt in het investeringsbudget.

BIJLAGE 2: RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves

R/V omschrijving	Stand per 1-1-2024	Rente 2024	Onttrekking 2024	Storting 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Rente 2025	Onttrekking 2025	Storting 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Rente 2026	Onttrekking 2026	Storting 2026	Boekwaarde 31-12-2026	Rente 2027	Onttrekking 2027	Storting 2027	Boekwaarde 31-12-2027	Rente 2028	Onttrekking 2028	Storting 2028	Boekwaarde 31-12-2028
Algemene reserve																					
AR - Algemene reserve	10.079.840	0	1.909.000	2.435.910	10.606.750	0	118.391	0	10.488.359	0	0	0	10.488.359	0	0	0	10.488.359	0	0	0	10.488.359
Totaal Algemene reserve	**10.079.840**	**0**	**1.909.000**	**2.435.910**	**10.606.750**	**0**	**118.391**	**0**	**10.488.359**	**0**	**0**	**0**	**10.488.359**	**0**	**0**	**0**	**10.488.359**	**0**	**0**	**0**	**10.488.359**
BR - Gebouw bibliotheek (dekking KPL)	1.304.897	0	68.509	0	1.236.388	0	68.509	0	1.167.879	0	68.509	0	1.099.370	0	68.509	0	1.030.861	0	68.509	0	962.352
BR - Gebouw muziekschool (dekking KPL)	41.734	0	12.677	0	29.057	0	12.677	0	16.380	0	12.677	0	3.703	0	3.703	0	0	0	3.703	0	-3.703
BR - Fonds sociale woningbouw	131.500	0	0	0	131.500	0	0	0	131.500	0	0	0	131.500	0	0	0	131.500	0	0	0	131.500
BR - Hocheyveld de Terriers (dekking KPL)	51.077	0	16.744	0	34.333	0	16.744	0	17.589	0	4.493	0	13.096	0	0	0	13.096	0	0	0	13.096
BR - VZ huisvesting onderwijs (dekking KPL)	107.301	0	8.454	0	98.847	0	8.454	0	90.393	0	8.454	0	81.939	0	8.454	0	73.485	0	8.454	0	65.031
BR - Duurzaamheidsmaatregelen	633.006	0	364.000	0	269.006	0	0	0	269.006	0	0	0	269.006	0	0	0	269.006	0	0	0	269.006
BR - Grote projecten grondexploitatie	2.964.241	0	0	-514.517	2.449.724	0	0	221.652	2.671.376	0	0	-219.927	2.451.449	0	0	85	2.451.534	0	0	85	2.451.619
BR - Trekkenwand de Beun (dekking KPL)	150.044	0	9.991	0	140.053	0	9.991	0	130.062	0	9.991	0	120.071	0	9.991	0	110.080	0	9.991	0	100.089
BR - Bovenwijkse voorzieningen	2.581.935	0	76.914	185.242	2.690.263	0	25.000	120.793	2.786.056	0	0	2.262.524	5.048.580	0	0	989.040	6.037.620	0	0	1.335.066	7.372.686
BR - Ondertunneling Vennewatersweg (dekking KPL)	965.198	0	16.934	0	948.264	0	16.934	0	931.330	0	16.934	0	914.396	0	16.934	0	897.462	0	16.934	0	880.528
BR - A9	7.854.788	0	0	0	7.854.788	0	0	0	7.854.788	0	0	0	7.854.788	0	4.115.124	0	3.739.664	0	128.871	0	3.610.793
BR - instandhouding van sport- en cultuurvoorzieningen	0	0	0	300.000	300.000	0	0	0	300.000	0	0	0	300.000	0	0	0	300.000	0	0	0	300.000
BR - Oekraïners, asielzkrs, statushdrs en ontheemden	0	0	0	652.000	652.000	0	0	0	652.000	0	0	0	652.000	0	0	0	652.000	0	0	0	652.000

Totaal Weerstandsvermogen	**16.785.721**	**0**	**574.223**	**622.725**	**16.834.223**	**0**	**158.309**	**342.445**	**17.018.359**	**0**	**121.058**	**2.042.597**	**18.939.898**	**0**	**4.222.715**	**989.125**	**15.706.308**	**0**	**236.462**	**1.335.151**	**16.804.997**
Totaal Reserves	**26.865.561**	**0**	**2.483.223**	**3.058.635**	**27.440.973**	**0**	**276.700**	**342.445**	**27.506.718**	**0**	**121.058**	**2.042.597**	**29.428.257**	**0**	**4.222.715**	**989.125**	**26.194.667**	**0**	**236.462**	**1.335.151**	**27.293.356**
	26.865.561	**0**	**2.483.223**	**3.058.635**	**27.440.973**	**0**	**276.700**	**342.445**	**27.506.718**	**0**	**121.058**	**2.042.597**	**29.428.257**	**0**	**4.222.715**	**989.125**	**26.194.667**	**0**	**236.462**	**1.335.151**	**27.293.356**

Voorzieningen

R/V omschrijving	Stand per 1-1-2024	Onttrekking 2024	Storting 2024	Boekwaarde 31-12 2024	Onttrekking 2025	Storting 2025	Boekwaarde 31-12 2025	Onttrekking 2026	Storting 2026	Boekwaarde 31-12 2026	Onttrekking 2027	Storting 2027	Boekwaarde 31-12 2027	Onttrekking 2028	Storting 2028	Boekwaarde 31-12 2028
Voorzieningen																
Egalisatievoorziening																
VZ - Onderhoud gemeentelijke gebouwen	862.904	576.000	403.000	689.904	288.000	403.000	804.904	438.000	403.000	769.904	651.000	403.000	521.904	651.000	403.000	273.904
Totaal Egalisatievoorziening	**862.904**	**576.000**	**403.000**	**689.904**	**288.000**	**403.000**	**804.904**	**438.000**	**403.000**	**769.904**	**651.000**	**403.000**	**521.904**	**651.000**	**403.000**	**273.904**
Risicovoorziening																
VZ - Pensioenen wethouders	1.194.012	0	103.100	1.297.112	0	103.100	1.400.212	0	103.100	1.503.312	0	103.100	1.606.412	0	103.100	1.709.512
VZ - Verlies grondbedrijf	-25.354	0	0	-25.354	0	0	-25.354	0	0	-25.354	0	0	-25.354	0	0	-25.354
Totaal Risicovoorziening	**1.087.077**	**0**	**103.100**	**1.190.177**	**0**	**103.100**	**1.293.277**	**0**	**103.100**	**1.396.377**	**0**	**103.100**	**1.499.477**	**0**	**103.100**	**1.602.577**
Spaarvoorzieningen																
VZ - egalisatievoorziening riool	932.209	61.486	11.082	881.805	25.238	-23.810	832.757	44.726	38.022	826.053	36.405	33.653	823.301	-500.125	189.085	1.512.511
VZ - spaarvoorziening riool	75.445	0	0	75.445	0	0	75.445	0	0	75.445	0	0	75.445	0	0	75.445
VZ - Spaarvoorziening riool	0	200.000	200.000	0	300.000	300.000	0	400.000	400.000	0	500.000	500.000	0	500.000	500.000	0
Totaal Spaarvoorzieningen	**1.007.654**	**261.486**	**211.082**	**957.250**	**325.238**	**276.190**	**908.202**	**444.726**	**438.022**	**901.498**	**536.405**	**533.653**	**898.746**	**-125**	**689.085**	**1.587.956**
Voorziening uit bijdragen derden																
VZ - Afkoopsommen altijddurend OH graven	306.838	35.000	17.000	288.838	35.000	17.000	270.838	35.000	17.000	252.838	35.000	17.000	234.838	35.000	17.000	216.838
VZ - Voorziening afvalstoffenheffing	658.000	19.000	0	639.000	155.000	18.756	502.756	161.000	18.439	360.195	167.000	18.122	211.317	167.000	12.993	57.310
VZ - Parkeerfonds	14.393	0	0	14.393	0	0	14.393	0	0	14.393	0	0	14.393	0	0	14.393

VZ - Preventief onderhoud OBS	-1	0	0	-1	0	0	-1	0	0	-1	0	0	-1	0	0	-1
Totaal Voorziening uit bijdragen derden	**979.230**	**54.000**	**17.000**	**942.230**	**190.000**	**35.756**	**787.986**	**196.000**	**35.439**	**627.425**	**202.000**	**35.122**	**460.547**	**202.000**	**29.993**	**288.540**
Totaal Voorzieningen	**3.936.865**	**891.486**	**734.182**	**3.779.561**	**803.238**	**818.046**	**3.794.369**	**1.078.726**	**979.561**	**3.695.204**	**1.389.405**	**1.074.875**	**3.380.674**	**852.875**	**1.225.178**	**3.752.977**
	3.936.865	**891.486**	**734.182**	**3.779.561**	**803.238**	**818.046**	**3.794.369**	**1.078.726**	**979.561**	**3.695.204**	**1.389.405**	**1.074.875**	**3.380.674**	**852.875**	**1.225.178**	**3.752.977**

BIJLAGE 3: ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onderstaand een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kan een gemeente algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden.

Algemene dekkingsmiddelen Bedragen x 1.000	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024	Baten 2025	Lasten 2025	Saldo 2025	Baten 2026	Lasten 2026	Saldo 2026	Baten 2027	Lasten 2027	Saldo 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Saldo 2028
A. lokale heffingen, besteding niet gebonden															
Baten OZB woningen	4.393		4.393	5.289		5.289	5.289		5.289	5.289		5.289	5.289		5.289
Baten OZB bedrijven	1.305		1.305	1.572		1.572	1.572		1.572	1.572		1.572	1.572		1.572
Toeristenbelasting	55	2	53	55	1	53	55	1	53	55	1	53	55	1	53
A. lokale heffingen, besteding niet gebonden	**5.753**	**2**	**5.751**	**6.915**	**1**	**6.914**	**6.915**	**1**	**6.914**	**6.915**	**1**	**6.914**	**6.915**	**1**	**6.914**
B. algemene uitkeringen															
Algemene uitkering gemeentefonds	39.818	0	39.818	40.837	0	40.837	38.645	0	38.645	38.769	0	38.769	38.955	0	38.955
B. algemene uitkeringen	**39.818**	**0**	**39.818**	**40.837**	**0**	**40.837**	**38.645**	**0**	**38.645**	**38.769**	**0**	**38.769**	**38.955**	**0**	**38.955**
C. dividend															
Beleggingen	180		180	180		180	180		180	180		180	180		180
C. dividend	**180**		**180**	**180**		**180**	**180**		**180**	**180**		**180**	**180**		**180**
E. Overige algemene dekkingsmiddelen															
Uitg. woningen uitvoering Wet WOZ		226	-226		234	-234		234	-234		234	-234		234	-234
Uitgaven belasting. eigen en gebr. Bedrijven OZB		56	-56		60	-60		60	-60		60	-60		60	-60
Uitgaven heffing en invordering pb		0	0		15	-15		16	-16		16	-16		17	-17
Algemene baten en lasten	132	169	-36	121	354	-234	2.263	455	1.808	989	550	439	1.335	645	690
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	**132**	**451**	**-318**	**121**	**663**	**-543**	**2.263**	**765**	**1.498**	**989**	**861**	**128**	**1.335**	**957**	**378**
Geheel - Totaal	**45.883**	**452**	**45.430**	**48.053**	**665**	**47.388**	**48.003**	**766**	**47.237**	**46.853**	**862**	**45.991**	**47.385**	**958**	**46.427**

BIJLAGE 4: BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Conform de BBV (Besluit begroting en verantwoording) worden de baten en lasten per taakveld getoond: jaarrekening 2023, (gewijzigde) begroting 2024, begroting 2025

	Taakveld BBV (bedragen x 1.000)	Baten 2023	Lasten 2023	Saldo 2023	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024	Baten 2025	Lasten 2025	Saldo 2025
	Baten en lasten	**Realisatie**			**Begroot**			**Begroot**		
	1a Inwoners en bestuur									
0.1	Bestuur	0	1.626	-1.626	0	1.885	-1.885	0	1.810	-1.810
0.2	Burgerzaken	294	740	-447	436	850	-414	466	888	-421
5.6	Media	0	22	-22	0	19	-19	0	19	-19
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0		0	0		0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0			0			0
		294	**2.387**	**-2.094**	**436**	**2.754**	**-2.318**	**466**	**2.718**	**-2.251**
	1b Samen leven									
4.1	Openbaar basisonderwijs	152	261	-109	152	207	-55	152	209	-57
4.2	Onderwijshuisvesting	417	1.504	-1.087	388	1.806	-1.419	388	1.659	-1.271
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	146	446	-300	105	626	-521	74	609	-535
5.1	Sportbeleid en activering	111	167	-56	117	169	-52	117	172	-55
5.2	Sportaccommodaties	448	1.226	-778	437	1.449	-1.012	437	1.468	-1.031
5.6	Media	115	720	-606	138	809	-671	138	925	-787
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.344	2.456	-112	1.947	2.846	-899	1.017	2.598	-1.581
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	7	1.443	-1.436	0	1.919	-1.919	0	2.243	-2.243
6.2	Wijkteams	0	156	-156	0	165	-165	0	185	-185
6.3	Inkomensregelingen	4.494	7.182	-2.688	4.561	6.803	-2.241	4.495	6.438	-1.943
6.4	WSW en beschut werk	0	1.129	-1.129	0	1.225	-1.225	0	1.306	-1.306
6.5	Arbeidsparticipatie	206	774	-568	137	1.091	-953	153	1.167	-1.014
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	8	818	-810	7	658	-651	15	692	-677
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	133	-133	0	141	-141	0	143	-143
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	81	1.628	-1.547	83	1.936	-1.853	83	2.137	-2.053
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	1.638	-1.638	0	1.570	-1.570	0	1.685	-1.685
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	472	-472	0	664	-664	0	731	-731

6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	40	-40	0	96	-96	0	77	-77
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	1.014	-1.014	0	759	-759	0	811	-811
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	829	-829	0	957	-957	0	1.024	-1.024
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	144	-144	0	191	-191	0	203	-203
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	106	-106	0	94	-94	0	96	-96
6.73a	Pleegzorg	0	91	-91	0	129	-129	0	137	-137
6.73b	Gezinsgericht	0	10	-10	0	39	-39	0	41	-41
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	746	-746	0	861	-861	0	922	-922
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	1.597	-1.597	0	1.829	-1.829	0	1.967	-1.967
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	224	-224	0	279	-279	0	298	-298
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	26	-26	0	27	-27
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	5	-5	0	26	-26	0	26	-26
6.82a	Jeugdbescherming	0	152	-152	0	179	-179	0	191	-191
6.82b	Jeugdreclassering	27	494	-467	25	335	-309	25	337	-311
7.1	Volksgezondheid	61	1.120	-1.059	112	1.195	-1.083	102	1.246	-1.144
		8.616	**28.723**	**-20.107**	**8.210**	**31.079**	**-22.869**	**7.196**	**31.770**	**-24.574**
	1c Een veilige gemeente									
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	1.477	-1.477	0	1.758	-1.758	0	1.919	-1.919
1.2	Openbare orde en veiligheid	6	547	-541	4	726	-722	4	760	-757
		6	**2.024**	**-2.017**	**4**	**2.484**	**-2.480**	**4**	**2.679**	**-2.676**
	1d Kerngericht en ondersteunend									
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		1	-1	0	0	0	0	0	0
			1	**-1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	2a Cultuur, Recreatie en toerisme									
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	93	614	-520	49	668	-620	100	796	-696
5.4	Musea	0	20	-20	0	26	-26	0	29	-29
5.5	Cultureel erfgoed	0	126	-126	0	121	-121	0	90	-90
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4	59	-56	2	132	-130	2	84	-82
		97	**818**	**-722**	**51**	**947**	**-896**	**102**	**999**	**-897**
	2b Economische vitaliteit									
3.1	Economische ontwikkeling	0	128	-128	0	205	-205	0	167	-167
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.233	776	457	558	580	-21	810	812	-3

3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	51	64	-13	56	55	1	56	50	6
		1.284	**968**	**316**	**614**	**840**	**-225**	**866**	**1.030**	**-164**
	2c Een bereikbare gemeente									
2.1	Verkeer en vervoer	1	188	-187	1	261	-260	1	123	-122
2.2	Parkeren	0	44	-44	0	35	-35	0	60	-60
2.5	Openbaar vervoer	0	72	-72	0	108	-108	0	114	-114
		1	**305**	**-304**	**1**	**403**	**-403**	**1**	**297**	**-297**
	3a Wonen en leefomgeving									
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	62	-62	0	59	-59	0	64	-64
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	107	-107	0	101	-101	0	111	-111
7.4	Milieubeheer	0	7	-7	0	8	-8	0	8	-8
8.1	Ruimte en leefomgeving	183	717	-534	449	1.194	-745	217	964	-747
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.001	2.930	-929	2.600	3.468	-867	2.995	2.847	148
8.3	Wonen en bouwen	933	1.356	-423	863	1.869	-1.006	600	2.203	-1.604
		3.117	**5.178**	**-2.061**	**3.913**	**6.698**	**-2.786**	**3.812**	**6.197**	**-2.385**
	3b Duurzaamheid en milieu									
7.2	Riolering	2.423	1.755	668	2.500	1.725	775	2.651	1.946	705
7.3	Afval	3.727	2.413	1.313	3.822	2.784	1.038	4.003	3.133	870
7.4	Milieubeheer	328	1.188	-860	572	1.890	-1.318	475	1.867	-1.393
		6.477	**5.356**	**1.121**	**6.894**	**6.400**	**495**	**7.129**	**6.946**	**183**
	3c Beheer en onderhoud									
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	86	369	-283	895	707	188	93	421	-328
2.1	Verkeer en vervoer	155	3.251	-3.096	214	3.374	-3.160	242	3.922	-3.680
2.4	Economische havens en waterwegen	0	397	-397	0	498	-498	0	516	-516
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9	2.527	-2.518	3	2.390	-2.387	3	2.400	-2.398
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	150	213	-63	186	234	-47	186	252	-66
		400	**6.757**	**-6.357**	**1.298**	**7.203**	**-5.905**	**524**	**7.511**	**-6.987**
	4a Algemene dekkingsmiddelen									
0.5	Treasury	1.192	207	986	1.260	344	915	249	-107	355
0.61	OZB woningen	4.118	216	3.902	4.393	226	4.166	5.289	234	5.055
0.62	OZB niet-woningen	1.209	54	1.155	1.305	56	1.250	1.572	60	1.512
0.63	Parkeerbelasting	0	13	-13	0	0	0	0	15	-15

0.64	Belastingen overig	33	37	-3	18	39	-21	18	27	-9
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	37.290	0	37.290	39.818	0	39.818	40.837	0	40.837
3.4	Economische promotie	26	3	24	55	2	53	55	1	53
		43.869	**528**	**43.341**	**46.848**	**667**	**46.181**	**48.019**	**230**	**47.788**
	4b Overhead									
0.4	Overhead	8	8.644	-8.635	16	10.285	-10.268	8	8.262	-8.254
		8	**8.644**	**-8.635**	**16**	**10.285**	**-10.268**	**8**	**8.262**	**-8.254**
	4c Overig									
0.8	Overige baten en lasten	190	211	-21	132	169	-36	121	354	-234
		190	**211**	**-21**	**132**	**169**	**-36**	**121**	**354**	**-234**
	4d Onvoorzien									
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	10	-10	0	31	-31
		0	**0**	**0**	**0**	**10**	**-10**	**0**	**31**	**-31**
	4e Vpb									
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	210	-210	0	27	-27	0	29	-29
		0	**210**	**-210**	**0**	**27**	**-27**	**0**	**29**	**-29**
	Saldo Baten en lasten	**64.360**	**62.111**	**2.249**	**68.417**	**69.966**	**-1.549**	**68.247**	**69.053**	**-807**
	Mutaties reserves	**Realisatie**			**Begroot**			**Begroot**		
	1a Inwoners en bestuur									
0.10	Mutaties reserves	93	0	93	106	0	106	106	0	106
		93	**0**	**93**	**106**	**0**	**106**	**106**	**0**	**106**
	1b Samen leven									
0.10	Mutaties reserves	10	0	10	1.600	952	648	10	0	10
		10	**0**	**10**	**1.600**	**952**	**648**	**10**	**0**	**10**
	2a Cultuur, Recreatie en toerisme									
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	40		40	0		0
		0	**0**	**0**	**40**		**40**	**0**		**0**
	2b Economische vitaliteit									
0.10	Mutaties reserves	0	504	-504	0	122	-122	0	52	-52
		0	**504**	**-504**	**0**	**122**	**-122**	**0**	**52**	**-52**

	3a Wonen en leefomgeving									
0.10	Mutaties reserves	1.120	461	658	108	-689	797	25	290	-265
		1.120	**461**	**658**	**108**	**-689**	**797**	**25**	**290**	**-265**
	3b Duurzaamheid en milieu									
0.10	Mutaties reserves	114	0	114	472	0	472	0	0	0
		114	**0**	**114**	**472**	**0**	**472**	**0**	**0**	**0**
	3c Beheer en onderhoud									
0.10	Mutaties reserves	17	0	17	34	237	-203	17	0	17
		17	**0**	**17**	**34**	**237**	**-203**	**17**	**0**	**17**
	4c Overig									
0.10	Mutaties reserves	1.758	1.959	-201	2.559	2.436	123	118	0	118
		1.758	**1.959**	**-201**	**2.559**	**2.436**	**123**	**118**	**0**	**118**
	Saldo Mutaties reserves	**3.111**	**2.924**	**187**	**4.919**	**3.059**	**1.860**	**277**	**342**	**-66**
	Resultaat	**67.471**	**65.035**	**2.436**	**73.336**	**73.024**	**312**	**68.523**	**69.396**	**-872**